

Riksdagens protokoll

2008/09:44

Måndagen den 8 december

Kl. 11.00 – 17.16

Protokoll
2008/09:44

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 1 och 2 december.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 11 december kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Maud Olofsson (c), justitieminister Beatrice Ask (m), statsrådet Åsa Torstensson (c), finansminister Anders Borg (m) och försvarsminister Sten Tolgfors (m).

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:150

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:150 Arbetsmarknadssituationen i Gävleborg och Sandviken

av Ulla Andersson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 24 november 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:163

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:163 Transportstödet till Volvo Lastvagnar i Umeå

av Ibrahim Baylan (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 december 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 november 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2008/09:170

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:170 Rätt till dödshjälp

av Staffan Danielsson (c)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2008

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:181

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:181 Könstillhörighetsutredningen

av LiseLotte Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang och utrikes resor.

Stockholm den 3 december 2008

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Lars Hedengran

Rättschef

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2008/09:86 till näringsutskottet

Motioner
2008/09:Ju10 och Ju11 till justitieutskottet

5 § Allmän miljö- och naturvård

*Allmän miljö-
och naturvård*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU1
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (prop. 2008/09:1 delvis).

Anf. 1 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Om ett par dagar går Sveriges statsminister antagligen upp i en talarstol som liknar denna i Poznan i Polen. Där kommer han att berömma den svenska klimatpolitiken och berätta om hur våra utsläpp har minskat med 10 procent samtidigt som tillväxten ökat med nästan 40 procent.

Tyvärr är det inte lika ofta som han nämner att allianspartier röstat emot varje enskilt beslut som lett fram till denna utsläppsminskning. Tyvärr kommer han nog inte heller att berätta att riksdagen i dag kommer att avskaffa den enskilt viktigaste klimatåtgärden, den åtgärd som har stått för en fjärdedel av minskningen, det lokala klimatinvesteringsprogrammet.

Runt om i Sverige har hundratals projekt fått statligt stöd. Programmen omfattar i dag ca 720 åtgärder och en investeringsvolym på 6,6 miljarder kronor. En tredjedel av dessa åtgärder görs av näringslivet. Sammanlagt har programmen sparat över 2 miljoner ton koldioxid. Det är tre gånger så mycket som hela inrikesflyget.

Runt om i landet har de här programmen skapat arbetstillfällen. Runt om i landet har programmen minskat utsläppen. Och runt om i landet har programmen skapat tillväxt och framtidstro.

Alternativen i svensk politik är tydliga: en regering som står handfallen inför klimat- och jobbkrisen och en opposition som vill investera i framtidens jobb och klimat.

Fru talman! Ska vi klara klimatkrisen krävs det att vi minskar våra utsläpp med 40 procent till 2020 och att vi sedan fortsätter att minska våra utsläpp med 75–90 procent till 2050. Den senare slutsatsen var alla partier i den här riksdagen överens om i Klimatberedningen.

Vi har sträckt ut en hand till regeringen och sagt oss vara beredda att komma överens om ett ambitiöst klimatmål. Vi deltog konstruktivt i regeringens klimatberedning. Tyvärr var regeringssidan inte lika konstruktiv utan använde den mesta tiden till att gräla med varandra.

Två år in i mandatperioden har Sverige fortfarande inget nationellt klimatmål. Av den till hösten utlovade klimatpropositionen syns, trots att julen står för dörren, ingenting. I Klimatberedningen var den moderatledda sidan överens om att minska utsläppen i Sverige med runt 30 procent. Det tyckte miljöministern var lite för tufft, så i en tidningsintervju prutade han ned målet till 27 procent, ja, kanske till och med 25 procent. Det tyckte i sin tur statsministern var lite för tufft. Han ifrågasatte om vi verkligen behöver något klimatmål över huvud taget.

Det är pinsamt att regeringen i denna ödesfråga inte ens ska kunna samla sig till ett mål för klimatpolitiken, än mindre en proposition. Carl-gren och Reinfeldt vill leda världen och leda EU, men klarar inte ens att samla sig till att leda Sverige. Halva mandatperioden har gått, och regeringen klarar inte ens att ställa upp ett mål.

I andra länder ser det annorlunda ut. London vill minska sina utsläpp med 65 procent. Norge vill minska dem med 50 procent. Angela Merkels Tyskland har beslutat sig för att minska utsläppen med 40 procent. Hur mycket sämre anser högeralliansen att Sverige ska vara?

Fru talman! Parallellt med klimatförhandlingarna genomgår världen en djup ekonomisk kris. En risk om inte förhandlingarna sköts rätt är att krisen används som argument för att ingenting göra. De som länge argumenterat för att den klimatomställning som vi behöver göra kommer att bli för dyr hittar i finanskrisen nya argument.

Därför behöver Sverige och andra länder driva på processen ännu hårdare och argumentera för det omvända perspektivet. Finanskrisen ger möjligheter att klara också klimatkrisen. Den ekonomiska krisen behöver mötas med en tydlig stimulanspolitik. Genom att välja att göra investeringar i ny, miljövänlig teknik kan vi skapa gröna jobb och samtidigt kraftigt minska utsläppen av växthusgaser.

Men Sverige, ordförandeland om ett halvår, kommer tomhänt till Poznan. Den svenska regeringen saknar fortfarande nationella klimatmål. Efter drygt halvtid i regeringsinnehavet finns det ingen klimatproposition, som utlovats, och inga mätbara mål är uppställda. Bristen på klimatstrategi kan, nu när vi går in i en lågkonjunktur, innebära tiotusentals förlorade svenska jobb inom det miljötekniska området. Bristen på klimatstrategi påverkar också konkurrenskraften hos de svenska företag som varit framsynta och gjort stora klimatinvesteringar.

Fru talman! Regeringens handfallenhet inför jobbkrisen är anmärkningsvärd. I stort sett alla kommentatorer och experter, från höger till vänster, är överens. Regeringen har väntat för länge, gjort för lite och gjort saker för sent. I stället för att anta utmaningarna har man passivt sett på medan varslen haglat och arbetslösheten ökat.

I stället för nya investeringsprogram i ny, grön teknik avskaffar regeringen de framgångsrika klimatinvesteringsprogrammen. I stället för att gripa den historiska möjligheten att byta ut den svenska fordonsparken mot miljöbilar förtidsavvecklar man miljöbilsbonusen. I stället för att särskilt stödja klimatsmarta ombyggnader och energieffektivisering kommer regeringen med ett ROT-program som ger lika stora bidrag till den

som vill lyfta in en oljepanna i villan som till den som vill lyfta ut oljepannan ur villan.

Speciellt anmärkningsvärd blir regeringens politik på miljöbilssidan. Det växande miljöintresset har lett till en nödvändig omställning av svensk bilindustri och en framgångsrik omställning. Av Saabs försäljning förra året var 80 procent miljöbilar. Av Volvos försäljning var 55 procent miljöbilar.

När svensk fordonsindustri påbörjat den nödvändiga omställningen och när svensk fordonsindustri knälar under den vikande konjunkturen, då presenterar regeringen och högerpartierna något som väl bäst beskrivs som ett antimiljöbilspaket. Miljöbilsbonusen avskaffas. Trängselavgiftsundantaget avskaffas. Parkeringsförmånen för miljöbilar avskaffas. Sammantaget gör dessa tre åtgärder från högerpartierna att den stockholmare som står inför valet att köpa en ny bil förlorar 60 000 kronor under en treårsperiod jämfört med dagens situation om man väljer en miljöbil.

Dessutom avvisar regeringen stödet till efterkonvertering, ett stöd som skulle kunna ge tusentals ägare till lite äldre bilar möjligheten att göra en klimatsats. Dessutom avvisar regeringen skrotningspremien, ett förslag som skulle skrota ut de äldsta och miljövidrigaste fordonen ur den svenska bilparken och möjliggöra ett byte till en miljöbil.

Lika illa är utvecklingen på bränslesidan. Regeringen har vid ett flertal tillfällen deklarerat att det ska vara dyrare att använda bensin och diesel än etanol och andra förnybara alternativ, men med dagens låga oljepriser är det billigare att köra på bensin och diesel än på etanol. Det ska löna sig att göra rätt, och det ska kosta att göra fel, brukar de borgerliga mässa i debatten. Vi kan väl bara konstatera att det då enligt regeringens politik är rätt att köpa en utländsk fossilbil och fel att köpa en svensk miljöbil.

Fru talman! Barn är inte små vuxna. Barn har betydligt känsligare kroppar. I relation till sin kroppsvikt dricker de mer, äter mer och andas mer än sina föräldrar. Barnen är alltså mer utsatta för gifter i luften, i kläderna och i de leksaker som de inte sällan stoppar i munnen. Under hösten har vi kunnat läsa oroväckande larm, larm om gifter i leksaker och mjukgörande ftalater i tryck på kläder. Det tycks som om barn inte bara är mer känsliga utan också mer utsatta för farliga kemikalier i sin vardag.

Snart är det jul och många föräldrar väljer med tvekan bland leksaksaffärernas utbud. Är den röda färgen på leksaksbilen fri från gifter? Vilka mjukgörande ämnen innehåller den glada plastankan? Kan vi verkligen lita på CE-märkningen?

Vad gör då regeringen för att stilla föräldrars oro? Verkar de för att förbjuda fler ämnen och skärpa kontrollen genom ökade myndighetsanslag? Verkar de för ökad kontroll och mer informationsinsatser? Nej, tyvärr agerar regeringen i precis motsatt riktning. För första gången någonsin tillåter regeringen ett farligt ämne som redan är förbjudet att använda. Dekabromdifenyleter blir återigen tillåtet och återigen ett hot för svenska konsumenter. Det är ett hormonstörande ämne som hittats i bland annat bröstmjolk. Miljörörelsen har kallat det för ett historiskt bakslag för miljöpolitiken.

Kemikalieinspektionen, den myndighet som ansvarar för kontroll och övervakning, får sina resurser nedskurna i regeringens budget och i det

betänkande vi diskuterar i dag. Resultatet blir mindre kontroll i stället för mer och sämre information i stället för bättre. Vi vill öka intensiteten i arbetet mot farliga kemikalier, förbjuda fler ämnen och öka anslaget till KemI för kontroll och information. Det hade kunnat ge många föräldrar en tryggare och lugnare jul.

Fru talman! Regeringen tycks helt sakna strategi för den kanske viktigaste frågan i de globala klimatförhandlingarna, hur alla länder kan förmås skriva under en framtida överenskommelse. Den svenska regeringen har hittills inte presenterat ett enda initiativ för att hitta en global finansiering av tekniköverföring och substantiell kapitalöverföring. I stället har de aktivt argumenterat mot dem som vill använda en global klimatöverenskommelse till att öronmärka pengar för tekniköverföring.

Dessutom har linjen i argumentationen varit att det viktiga är att göra det möjligt för Sverige och EU att köpa sig fria från stora delar av våra åtaganden. Ett sådant avlatssystem kommer inte att lösa klimatkrisen. Med en sådan hållning och en sådan passivitet i Poznan kommer inte en global klimatöverenskommelse att komma till stånd i Köpenhamn. Den svenska regeringen borde i stället ta initiativ för att underlätta framgången i Köpenhamn och försvara svensk konkurrenskraft.

Vi har lagt fram förslag som skulle underlätta klimatförhandlingarna och bidra till både ökad global rättvisa och förbättrade konkurrensmöjligheter för svensk industri. Regeringens passivitet i klimatfrågan hotar svenska jobb och en långsiktig klimatöverenskommelse.

Fru talman! Den kanske tydligaste och mest långtgående genomgången av regeringens resultat och handlingskraft har regeringens eget miljömålsråd stått för. Miljömålen är fastslagna i politisk enighet i riksdagen. Miljömålsrådets styrelse utses av regeringen och består av generaldirektörerna för våra största myndigheter. Sverige har 16 miljömål och 72 delmål. I den fördjupade utvärdering som rådet lämnat till regeringen är rådets bedömning att endast ett av 16 mål kommer att nås. De övriga 15 kommer att bli svåra eller omöjliga att nå. Rådet ser så allvarligt på situationen att de döpt den 400-sidiga luntan till *Miljömålen – nu är det bråttom*.

Nu är det bråttom.

Vad gör då regeringen när dess eget råd säger att miljömålen inte kommer att nås, att det behövs konkreta åtgärder, att det är bråttom? Jo, regeringen bestämmer sig för att dra tillbaka den tidigare aviserade propositionen. De miljömål som riksdagen i enighet beslutat om ska nu utredas, ett beslut som fattades utan diskussion med oppositionen. Alla konkreta förslag på åtgärder som rådet föreslår läggs i malpåse – utredning i stället för handling, passivitet i stället för åtgärder.

Fru talman! Trots att alla högerpartierna var eniga med oss i Klimatberedningen om behovet av stora järnvägssatsningar har de nu lagt en proposition på riksdagens bord där 74 procent av pengarna satsas på nya vägar. 74 procent! Jag måste därför fråga er som satt i Klimatberedningen om ni anser att det är en rimlig fördelning att 3 kronor går till nya motorvägar och 1 krona till järnväg och kollektivtrafik. 1, 2, 3 kronor till nya motorvägar, 1 krona till järnväg och kollektivtrafik.

Klimatberedningen talar om att flytta transporter *från* vägar *till* järnvägar. Det är väl rimligt att anta att regeringens trafikpolitik kommer att

leda till motsatt resultat, eller vad tror högeralliansen? Hur mycket transporter kommer att flyttas från järnvägar till motorvägar?

Fru talman! Om vi jämför regeringens politik med den som vi socialdemokrater föreslår kan vi konstatera att oppositionen har

- högre ambitioner,
- mer pengar och
- skarpare åtgärder.

Jag hoppas att regeringen ska komma i kapp, men tyvärr tror jag inte att det kommer att hända.

Klimatet behöver en ny regering. Miljön behöver en ny regering. Och, fru talman, Sverige behöver en ny regering.
(Applåder)

Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Volvo är i kris. Saab är i kris. Hela finanssektorn är i kris. Klimatet är i kris. Att klimatet är i kris har vi vetat sedan länge.

Den 23 september i år tog jordens resurser slut. Den 23 september i år hade vi belastat världens betesfält, odlingsmarker, skogar och fiskevatten till hundra procent – detta enligt den internationella miljöorganisationen Global Footprint Network. Vi tar alltså ut mer av jordens resurser än den kan klara av. Vi tär på kapitalet helt enkelt, rika mer än de fattiga. Orättvisan sett i ett globalt perspektiv är stor.

Tänk globalt, agera lokalt brukar vi säga i många sammanhang när vi pratar om miljöfrågor. Det är sant att vi ska tänka globalt och agera lokalt. Men vi ska förstås också göra det omvända. Vi ska naturligtvis även tänka lokalt och agera globalt. Det ena kan inte utesluta det andra.

Fru talman! I våra kommuner har det länge funnits möjligheter att med hjälp av statliga pengar göra investeringar i lokala åtgärder för att förbättra situationen för klimat och miljö. I Karlstad återvinner till exempel Färdig Betongs anläggning nu vatten och betongrester från rengöring av bilar och utrustning. På Gotland gör Cementa cement av slagg. Västerviks sporthall sparar energi med en modern utrustning för ventilation och värmeåtervinning. Och i Trollhättan utvinns kommunen biogas av hushållssopor.

Listan över bra miljö- och klimatåtgärder som kom till stånd med hjälp av pengar från de lokala klimatinvesteringsprogrammen LIP och Klimp kan göras lång. Det fanns nämligen en gång möjligheter ute i kommunerna att göra bra saker för miljön och klimatet. Det fanns, som sagt, en gång ett lokalt investeringsprogram som hette LIP och som sedan utvecklades till Klimp.

Klimatinvesteringsprogrammet har gjort stor nytta för klimatet i kommunerna och i Sverige. När hela projektet nu klappar ihop har Naturvårdsverket gjort en summering. Låt mig citera ur deras pressmeddelande, där de skriver: ”Projekten inom investeringsprogrammen LIP och Klimp beräknas minska utsläppen av växthusgaser med 2,1 miljoner ton om året. Det motsvarar drygt tre procent av de svenska utsläppen av växthusgaser.”

”Investeringsprogrammen har gett det lokala miljöarbetet en rejäl skjuts framåt under de senaste tio åren. Det är roligt att se att så många kommuner engagerar sig och att investeringarna ger ringar på vattnet i hela landet.” Detta säger Gunnel Horm, chef för Naturvårdsverkets enhet för investeringsprogram. Detta program lägger regeringen nu ned.

Man kunde tro att regeringen skulle ta vara på och omhulda sådana guldklimpar – men alls inte! I maj delades de sista pengarna ut, och anslaget stängdes. Hur tänker regeringen egentligen? Tänker regeringen?

Vänsterpartiet tänker, och vill, behålla och utveckla ett sådant framgångskoncept. Men vad vill den moderatledda regeringen? Och vad vill miljöministern som jag hade hoppats skulle vara här i dag så att vi på ort och ställe hade kunnat få ställa frågor.

Hur tänkte ni när ni avskaffade klimatinvesteringsprogrammet som innebär 3 procent mindre i utsläpp – motsvarande, som vi nyss hörde, en tredjedel av vad det svenska inrikesflyget släpper ut. Är 3 procents minskning av utsläppen försumbart? Jag undrar vad ni har för ess i rock-ärmen i stället.

Fru talman! Jag misstänker att vi kommer att få höra något om hållbara städer och om ny- och ombyggnadsåtgärder i en särskild stadsdel eller i ett bostadsområde eller kvarter. Men det är någonting helt annat – något annat och dessutom lite pengar, 140 miljoner nästa år.

Stödet till hållbara städer syftar till att främja en stadsutveckling genom åtgärder som vidtas i syfte att väsentligen minska utsläppen av växthusgaser. Det står så i betänkandet. Men hur då? Hur tänker regeringen? Vilka beräkningar har ni gjort för att kunna säga att satsningen på hållbara städer – 140 miljoner nästa år och 200 miljoner år 2010 – väsentligen kommer att minska utsläppen av växthusgaser? Är väsentligen minskade utsläpp mer än de 3 procenten, eller är det så att ni inte har någon aning om det?

Vi har en jobbkris, och vi har en klimatkris. Regeringen anslår 1 500 miljarder i stöd till bankerna som inte verkar så intresserade. Kanske får Volvo och Saab också fördelaktiga lån.

Vi är många som är krismedvetna. Kraftiga åtgärder måste givetvis vidtas för att vi ska komma till rätta med finanskrisen, med Volvos och Saabs kris och med den kris som alla människor som är beroende av jobben kommer att hamna i, då med låg a-kassa eller ingen a-kassa alls. Regeringens krispaket är verkligen inte så mycket att hänga i julgranen vare sig för dem som drabbas av att bli utan jobb eller för dem som vill se förändringar när det gäller klimatet.

Hur var det med omsorgen om klimatet? Hur mycket får klimatkrisen kosta? Vilka mål har regeringen egentligen med klimatpolitiken?

Fru talman! Vänsterpartiet föreslår att ett nytt klimatmål införs om begränsad klimatpåverkan i andra länder. Vi har ju länge sett behoven i fattigare länder. För ett år sedan föreslog vi en satsning med 3 miljarder extra på klimatbistånd – alltså utöver den föreslagna biståndsramen. Det är människor i den fattigare delen av världen som värst drabbas av den rika världens utsläpp. Det är i den fattiga delen av världen som vi ser de värsta konsekvenserna av våra utsläpp. Det är inte rättvist. Vad vill regeringen göra åt det?

Regeringen och miljöministern talar om en ambitionshöjning med sitt klimatpolitiska arbete och satsar på mekanismen för ren utveckling, CDM. Hur bra är det för klimatet?

Vi satsar i Kina på att bygga upp en vindkraftspark i Gobiöknen för att ersätta kolkraften. Vi satsar också i Brasilien där vi bygger kraftvärmeverk som drivs med biomassa. Sverige satsar i Tamil Nadu i Indien där vi bygger en anläggning som använder rester från tillverkningen av träkol till att producera elektricitet. Det sade miljöministern i en annan debatt här i kammaren för en tid sedan. Utvecklingsländerna ska inte behöva ta omvägen över koldioxid för tillväxt, sade miljöministern också. Det låter jättebra och är också delvis bra.

Vi i Vänsterpartiet har inget emot att vi använder oss av mekanismen för ren utveckling, CDM. Det är okej för bra projekt och som ett komplement till det vi ska åta oss att göra här hemma.

Vi ska dock komma ihåg att mekanismen för ren utveckling, CDM, inte är en mekanism för att minska de totala koldioxidutsläppen. Med CDM är syftet i stället att göra minskningar där det är billigast, mest kostnadseffektivt. Rika länder är inte nödvändigtvis koldioxideffektivare än fattigare länder.

Det här är ingenting som jag har hittat på, utan detta skriver Institutet för tillväxtpolitiska studier i det underlag som regeringen har bett om inför klimat- och energipropositionen och inför Sveriges ordförandeskap.

Om de minskningar vi gör i andra länder genom mekanismen för ren utveckling blir något i stället för det vi borde göra här hemma, hos oss själva, blir det hela ett nollsummespel. Summan av utsläppen blir konstant.

Fru talman! Jag hade, som sagt, hoppats att här i kammaren kunna få en del svar av miljöministern. Tyvärr är han inte här, så jag får än en gång fråga dem som företräder miljöministern varför regeringen lägger ned det lokala klimatinvesteringsprogrammet Klimp. Jag vill också fråga vilka mål Sverige arbetar för att nå här i Sverige fram till år 2020 och hur det ska åstadkommas. Vi har inte sett några sådana mål, och vi har inte heller sett några åtgärder. Vilka mål har regeringen med klimatpolitiken?

Vi är alla på väg till Köpenhamn, så det är nu hög tid. I två och ett halvt år har vi väntat på en klimat- och energiproposition. När kommer den? Kommer den?

(Applåder)

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Fru talman! Den biologiska mångfalden är en hörnsten i regeringens politik. Det kan man läsa i den budgetproposition som i höstas lades fram. Detta ställningstagande delar vi i Miljöpartiet. Vi tror att det egentligen är svårt att veta *hur* viktig den biologiska mångfalden är, men vi vet *att* den är viktig.

En rik biologisk mångfald är viktig utifrån dess betydelse och också avgörande för de ekosystem som vi är beroende av, så meningen om att detta är en hörnsten i regeringens politik är väldigt betydelsefull. Så långt låter det riktigt bra. Men just därför blir man både arg och upprörd över att den moderatledda alliansregeringen i nästa slag faktiskt inte visar, inte satsar tillräckligt på, att den här hörnstenen ska hålla.

Hörnstenar är inte vad som helst. De är en bärande struktur, något som är avgörande för en byggnad eller för en strukturs hållfasthet, för stabilitet och möjligheter att stå emot påfrestningar – precis som våra ekosystem är viktiga när det gäller att stå emot förändringar och påfrestningar som kommer i och med att klimatet förändras och våra kartor ritas om.

Den viktiga hörnstenen i regeringens politik står och svajar. Och vad värre är: Det blir inte bara regeringens politik som svajar. Det blir också ett försvagat och svajigt skydd för oss alla. Det är på tok och det är allvarligt när man, som man nu gör, ger mindre resurser till det som handlar om biologisk mångfald. Resurserna skvätts ut på andra områden.

Den moderatledda regeringen är dessutom flitig med att komma med förslag till åtgärder som ökar trycket på känsliga områden och på den biologiska mångfalden. I våras presenterade man en ny skogspolitik med fokus på att öka produktionen. Man vill öka produktionen. Miljön kommer senare.

Vi har också kunnat läsa om och ta del av ett förändrat strandskydd. Ett förslag har aviserats som bara verkar utarma strandskyddet, som på många håll i stället skulle behöva stärkas – detta samtidigt som just strandskyddet hyser en tredjedel av de rödlistade arterna och är ett av de bästa skydden vi har för biomångfalden. Däremot har man inte kommit närmare en miljömålsproposition trots att vi har fått höra att en sådan ska komma.

Miljömålsrådet kom i våras med sin fördjupade utvärdering – en utvärdering med tyngd. Detta miljömålsråd som bland annat består av generaldirektörer eller motsvarande för 17 statliga myndigheter samt experter som representerar Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv och naturvårdsorganisationer.

Miljömålssystemet står för långsiktighet, systematik och den nödvändiga helhetssynen i miljöpolitiken – ett brett förankrat arbete och ett gediget jobb.

Vi är många som har väntat på en fördjupad utvärdering, så en proposition bör läggas fram av regeringen. Den fördjupade utvärdering som kom i våras fick titeln *Miljömålen – Nu är det bråttom*. Ni har alla sett den. Den är gedigen och tjock. Det här är en sammanfattning.

Sammanfattningsvis konstaterar man att Sverige inte kommer att nå hälften av sina 16 miljö kvalitetsmål till 2020. Åtgärderna behöver genomföras så snart som möjligt, det krävs politisk beslutskraft. Miljömålsrådet konstaterar ett genomförandeunderskott. Hur länge vågar ni vänta? Ska vi genomföra åtgärderna här, eller är det någon annanstans som detta ska ske?

Vi har i Miljöpartiet i alla fall tagit hela detta arbete på allvar. Vi anser att fungerande ekosystem och en bibehållen biologisk mångfald är avgörande för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Förbrukar vi mer resurser än vad som nybildas kommer våra egna möjligheter till ekonomisk utveckling ofrånkomligen att begränsas.

Vi är otåliga över att det dröjer med miljömålspropositionen. Tiden blir en fiende eftersom det är bråttom. Arbetet tappar fart, det stannar upp och problemen blir allvarliga allteftersom tiden går.

I Miljöpartiet bestämde vi oss för att inte bara påpeka att det är bråttom, vi valde att prioritera det viktiga miljöarbetet och har fördelat resur-

ser till de 16 miljömål som Sveriges riksdag i enighet har beslutat att vi ska arbeta med för att uppnå bättre miljö. Vi föreslog en höjning med 813 miljoner till 2009 och gedigna höjningar kommande år.

Vi förväntar oss att även regeringen tar detta på allvar. Det är regeringens uppgift. Men ministern har skjutit upp alltihop, och det lär dröja till våren 2010 innan vi får ett förslag på detta område, som är ett av de viktigaste områdena. Då vi hade den skogspolitiska propositionen på dagordningen här i kammaren och vi kritiserade regeringen för att inte ta miljöhänsynen på allvar hänvisades det till att miljömålspropositionen kommer snart, den kommer till hösten, och så vidare, vilket vi nu vet bara var tomma ord.

Jag är övertygad om att alliansföreträdarna i dag kommer att hylla de avsättningar som Sveaskog har gjort. Det är toppen, och alla tycker att det är bra. Men det finns så klart frågetecken om vilken mark det handlar om. Är det den som är mest skyddsvärd som nu avsätts av dessa Sveaskogs arealer? Vi vet alla att det utöver det finns ännu större behov.

I fråga om havsmiljön och fisket är det en kamp om resurserna. Utvecklingen går åt fel håll. Övergödningen fortsätter. Vi ser att Östersjön är ett övergödslat innanhav, som varje sommar blommar av alger och ger semester och bad smolkig eftersmak. Exploateringen av stränderna ökar trots strandskyddet.

Det är mycket som det är bråttom med i dessa dagar. Om nu Miljömålsrådet ansåg i sin rapport i våras att det var bråttom vet vi också från det dagliga arbetet och de dagliga rapporterna att klimatfrågan ställer saker och ting på ända och att detta också är ett "bråttomarbete". Klimatet – klockan går, en kamp mot tiden, mot motståndet att vilja ta ansvar, motståndet att förändra livsstil och system, motståndet mot att vara pådrivare, mot att vi kanske måste göra mer för att motivera andra.

Vi använder oss av olika system för att räkna ut maximalt utbyte i förhållande till insatta medel. Mest rättvist och ekonomiskt verkar regeringen tycka att det är att göra något någon annanstans. Men det handlar inte bara om var det är mest ekonomiskt. Det handlar om att det är bråttom och att vi måste göra kraftfulla saker nu. Vi måste göra det här och där, i dag, i morgon och alla dagar framöver. Nu talar jag inte om att vi ska byta bilar eller släcka glödlampor, för det ska vi så klart göra. Jag menar den politiska beslutsdimensionen, där det krävs ett samhälle där det är minsta möjliga motstånd mot att leva på ett miljösjyst sätt. Det sker inte av sig självt, utan det krävs system och förutsättningar för att sådant ska äga rum. Man behöver få prissignaler som leder till det här. Att det är billigare att åka tåg och dyrare att flyga är ett.

Det här ligger i politiska händer. Just nu ligger det i den moderatledda regeringens händer. Likaså bör man satsa mer på järnvägsinvesteringar i förhållande till väginvesteringar, vilket vi i Miljöpartiet gör i vårt förslag.

I årets budget har man satsat på internationella klimatinvesteringar. Det låter kanske bra men är mycket tveksamt om det innebär att man köper sig fri från ansvaret att minska sina egna utsläpp. Kvalitetssäkringen av dessa projekt internationellt har kritiserats. Vi i Miljöpartiet har därför förhållit oss till regeringens förslag som att: Visst, gott och väl att göra investeringar i andra länder, men inte med avsikten att slippa undan själva.

Vilka förslag för ett förbättrat klimat har regeringen för övrigt lagt fram? Vi väntar på klimat- och energiförslaget, havsmiljöförslaget och vi väntar på miljöåtgärderna för att nå miljömålen.

Vi i Miljöpartiet har lagt fram förslag inom flera områden för att minska utsläppen av växthusgaser. Inom detta utgiftsområde 20 vill vi fortsatt satsa på det mycket lyckade klimatinvesteringsprogrammet Klimp. Vi har inte tagit bort förslaget om att satsa på hållbara städer. Vi tror att det är en viktig sak, men vi har också ett facit på att Klimp har varit lyckat. Som Anders Ygeman tidigare sade har 120 åtgärder genomförts. Varför då ta undan ett lyckat projekt och satsa på ett nytt kort när vi har behov av åtgärder runt om i landet?

Vi tror att det är bra om folk kan konvertera sina bilar till bilar som drivs med alternativa bränslen såsom biogas. Detta vill vi ge medel till.

Jag har talat mig varm om vikten av att uppnå miljömålen och den satsning som vi ser är nödvändig om arbetet ska bli av och inte fastna endast på papperet. Mycket av pengar till miljömålen finns här, men också inom flera utgiftsområden eftersom det berör bostadsmiljöer och kulturmiljöer samt ytterligare områden.

Vi föreslår en skrotningspremie för gamla kraftigt förorenade småbåtsmotorer. Vi vill i motsats till regeringen öka takten på saneringen av förorenade markområden men även när det gäller de läckande vrak som ligger i våra vatten och kallas för tickande miljöbomber. De förorenade markområden som finns i Sverige är många, ett antal ligger i startgrupparna för att saneras.

Jag besökte i förra veckan ett av Sveriges största förorenade områden i Ale kommun utanför Göteborg, där det finns pråmar med föroreningar från varvens epok och innan miljöskyddet blev viktigt. De ligger i Göta älv, och det är Göteborgs dricksvattenintag. Det är ett rasriskområde. Man dumpar pråmarna fulla med föroreningar. Det visar brist på kunskap men också en nonchalans inför naturen och kommande generationer. Det måste vi nu betala för. Priset i Ale är så där 250–300 miljoner.

Att förebygga är en viktig del av arbetet med att förhindra spridning av gifter. Det behövs medel för det. Vi föreslår medel till Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket för det. Ett viktigt arbete sker inom SMHI med att ta fram underlag inför klimatarbetet. Där vill regeringen dra ned anslaget, vilket vi inte anser att man bör göra.

Sammanfattningsvis kan man säga att regeringen har börjat formulera klimatpolitik. Saken är den att temperaturhöjningen är allvarlig, och det är nu mer bråttom än det har varit någonsin. Regeringen måste inse att Sveriges roll inte är marginell. Vi måste vara en betydligt kraftfullare aktör på den internationella arenan och satsa på rätt saker även inom våra egna gränser. Då är satsning på järnväg bättre och trovärdigare än vägsatsningar. Vi måste vara framåt inför Köpenhamnsmötet.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till alliansens förslag i detta budgetbetänkande.

Jag är stolt över att få presentera den här budgeten. Det här är ett bra budgetbetänkande. På onsdag är det votering, och då kommer vi att rösta igenom och trycka på knappen för den starkaste miljöbudgeten någonsin.

Det viktigaste är naturligtvis inte pengarna utan vad vi gör med dem. Vi lägger över 5 miljarder på miljöfrågorna, och det bara i vårt utskottsområde. Aldrig tidigare har en regering satsat så mycket på miljön. Med höstens budgetproposition har vi ökat vårt totala anslag med nära 800 miljoner kronor. Det är massor av pengar.

Vi lägger fram miljöbudgeten med utgångspunkt i att vi i Sverige ska göra allt vi kan för att rädda klimatet. Vi ska vara föredömen. Vi ska se ett fortsatt arbete med hög ambition och kraftfulla åtgärder. Vi ska förbättra miljön i våra hav. Vi ska rädda den biologiska mångfalden. Vi gör det här verkligen.

Årets budget innehåller också, utöver det som vi levererade förra året och året dessförinnan, bland annat klimatmiljarden och havssatsningarna, och de fortsätter vi med.

Vi i alliansen stärker inte bara vår utskottsbudget, utan vi lägger miljöpengar också i andra delar av budgeten, där forskning och infrastruktur är de klarast lysande stjärnorna. Det ska vi inte debattera här i dag.

Fru talman! Det är kort om tid. Jag tar upp några av höjdpunkterna, förutom helhetstänkandet och det stora politiska engagemanget i miljöfrågorna inom alla politikområden. Höjdpunkterna i dag är faktiskt havsmiljön, den biologiska mångfalden, det internationella arbetet och klimatarbetet och några vad jag kallar friggebodsfrågor. Jag börjar med havsmiljön.

När det gäller havsmiljön genomför vi stora insatser. Under nästa år kommer den stora havsmiljöpropositionen. Vi ökar anslagen redan nu med 150 miljoner kronor. Det är rätt intressant, för man ser den stora skillnaden mellan höger och vänster. Vi i alliansen vet att vi inte har några egna innanhav och att det krävs internationellt samarbete med andra länder. Vi vet också att det tar tid för naturen att läka. Det var de två stora budskapen som Miljömålsrådet levererade till oss, förutom att det är bråttom. Just därför är det så otroligt viktigt att vi levererar Baltic Sea Action Plan. Dessutom har utskottet tagit ansvar för en fördjupad uppföljning av statens insatser på havsmiljöområdet.

Det finns mycket kvar att göra för att nå fram till den helintegrerade havsmiljöpolitik som vi faktiskt vill genomföra. Men det är viktigt att regeringen följer upp och utvärderar allt som nu görs. Det är naturligtvis viktigt också för oss i riksdagen. Och det behövs bra sätt att redovisa det som har uppnåtts. Vi diskuterar det, och det kommer vi att återkomma till när vi kommer med havsmiljöpropositionen. En väldigt intressant pusselbit i detta är Sternrapporten för Östersjön, som Naturvårdsverket arbetar med just nu, där man försöker sätta ekonomiska termer på miljön för att se hur man på ett lönsamt sätt ska kunna rädda den.

Vi går nu över till biologisk mångfald. När det gäller anslagsområdet biologisk mångfald ser vi vilken effekt vi redan har uppnått. Vi har under våra första två år skyddat mer än en och en halv gång så mycket skog som oppositionen – Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet – gjorde under hela förra mandatperioden.

Vårt miljömål om levande skogar är faktiskt möjligt att nå. Mycket mer ingår i anslaget än köp av skog. Det är kalkning av sjöar, viltförvaltning, kunskapsuppbyggande och den väldigt viktiga metodutvecklingen och, en nyhet, kostnad för vattenförvaltning enligt vattendirektivet. Det

är saker som kommer att kosta. Det här är ett stort anslag och det är viktigt att vi har koll på det.

En moderatmotion handlar just om försiktigheten och balansen mellan äganderätten och statens intresse av att bevara naturområden. Det finns en oro för de här frågorna. Just därför är det så otroligt viktigt att metoderna utvecklas, till exempel med inspiration från Finland. Ett gott exempel på det är arbetet med kommunikation och dialog med skogsexperterna som Naturvårdsverket genomför.

Som sagt: Vi bedömer faktiskt att vi kan nå det här miljömålet nu. Det är stort. Förr hade vi inte rätt metoder och arbetssätt. Här tänker jag ta tillfället i akt att särskilt tacka Socialdemokraterna för att de har tagit till sig min idé om Svenska kyrkans ansvar. Svenska kyrkan är en stor skogsägare. Här ser vi också en skillnad mellan höger och vänster. Som jag förstår det vill Socialdemokraterna lagstifta eller på annat sätt använda tvångsmedel, medan jag tycker att Svenska kyrkan kan avsätta skog frivilligt. Vi tror ju på det civila samhällets kraft.

Regeringen återkommer under nästa år med ännu fler förslag inom området biologisk mångfald.

När det gäller det internationella arbetet och klimatpolitiken pågår det naturligtvis otroligt mycket just nu. Sverige har ledningen. Vi är föregångare. Vi driver på i de internationella förhandlingarna. Vi har all anledning att vara stolta över de människor som jobbar heltid med detta och lägger sin själ och kraft i detta.

Den stora skillnaden mellan oss på allianssidan och den splittrade oppositionen är synen på det internationella samarbetet. Jo, jag vet att ni har haft en presskonferens, men det krävs ju lite mer för att skapa en allians.

Därför är anslaget 1:7 intressant. Vi lägger ungefär 70 miljoner på det internationella miljöarbetet just där. Men eftersom riksdagens organisation inte alltid speglar verkligheten har vi lagt andra stora pengar, ungefär 4 miljarder, på utvecklingssamarbetet. Här förstår jag inte Vänsterpartiet som fortfarande hävdar att man ska lägga 3 miljarder. Vill ni lägga 1 miljard mindre än alliansregeringen?

Under anslaget 1:13 handlar det om insatser för klimatinvesteringar. Där finns 280 miljoner. Vi ger ekonomiskt utrymme för handel med utsläppsrätter och för att utveckla handelssystemet och det internationella systemet som reglerar handel med Kyotoenheter. Poängen med insatserna under detta anslag är att de ska öka den hållbara utvecklingen i världsländerna. Totalt i budgeten ligger ungefär 670 miljoner fram till 2011.

Fru talman! Mer och mer av vår miljöpolitik kopplas samman med handelspolitik och biståndspolitik. Det är helt avgörande med samarbete. Vi kan kalla det global solidaritet om det gör det enklare för oppositionen, men det krävs samarbete för framgång.

På samma tema lägger vi 60 miljoner på att särskilt hjälpa Ryssland, för vi är inte ensamma i miljöpolitiken. Allt det som vi gör räcker inte. Vi måste samarbeta med andra, och här är EU helt avgörande. Ordförande Sarkozy jobbar som en galning för att leverera före jul. Det är en av anledningarna till att klimat- och energipropositionen inte överlämnas nu i december som tidigare har sagts. Regeringen har bedömt att man ska avvakta och vänta på EU:s energi- och klimatpaket. Jag tror att det är helt riktigt. Jag tror att det är viktigt att vi samarbetar och går i samma takt.

Nästa år i Köpenhamn blir det stora avgörandet globalt sett. Det är där Sverige verkligen kommer att visa att det är vi har som taktpinnen. Vi försöker få i gång EU att gå i vår takt. Vi försöker få i gång världen att gå i vår takt. Vi jobbar bland annat med att förbereda EU på att växla upp med utsläppsminskningarna inför detta möte.

Nu börjar tiden rinna ut, och jag ska landa på friggebudsfrågorna.

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att vi som är heltidspolitiker inte bara pratar om de stora och krångliga internationella avtalen, utan att vi pratar om det som är viktigt för vanliga människor och som gör skillnad i verkligheten.

De frågor som vi kallar för friggebudsfrågor är de som är handfasta och som kanske inte alltid dyker upp i de här debatterna. Det handlar inte om friggebodar i sig, som att jag ska skryta med att det är fem kvadrat mer frihet i alliansens Sverige, utan jag ska ta upp tre ord: koldioxidbantning, torskkvot och trängselavgift.

Koldioxidbantning kom in i svenska språket på riktigt under förra året, säger Språkrådet, eller sprakradet som det heter på Internet. Orden trängselavgift och torskkvot kom in i senaste versionen av Svenska akademins ordlista. Det här är ord som behövs för att visa miljöpolitikens omfattning, för det handlar inte enbart om klimat, Poznan och stora överenskommelser. Det handlar om varje människas ansvar och vilja att hjälpa till. Det handlar om näringspolitik, arbetsmarknadspolitik, handelspolitik och inte minst om utrikespolitik, om att häva fattigdom och om mänskliga rättigheter. Den som på allvar tror att miljöproblemen stannar vid gränsen behöver en rejäl kraschkurs i samarbete. Vi som politiker måste svara upp mot människors behov här.

Jag brukar säga att miljöpolitik handlar om sopor, avlopp och logistik. Det är ganska oglamoröst. Men det är inte en kamp om påhittade pengar, högst ambitioner och starkast ord som man kan tro när man lyssnar här. Det gör mig väldigt ledsen.

Alliansregeringen lever upp till människors förväntningar. Vi driver inte bara en ambitiös miljöpolitik. Vi driver också en smart miljöpolitik. Det handlar inte om att våga säga den högsta siffran. Det handlar om att leverera och göra det enkelt för människor att göra miljöbra saker. Tack vare en regering som står för en ansvarsfull ekonomisk politik kan vi och har råd att driva en effektiv miljöpolitik som gör skillnad.

Fru talman! Vi skapar förutsättningar för ett hållbart Sverige och en hållbar värld, så rösta ja till miljöbudgeten, för ni har aldrig sett en starkare budget.

(Applåder)

Anf. 5 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Sofia Arkelsten inledde med att säga att hon är stolt över den här budgeten.

Jag tänker koncentrera mig på några få saker eftersom tiden är ganska knapp i de här sammanhangen. Det är en splittrad opposition, säger Sofia Arkelsten, när det gäller miljö- och klimatpolitiken, får man utgå från att hon pratar om då. Jag vill passa på att fråga hur det egentligen går med Folkpartiet i klimat- och energifrågor. De vill inte satsa lika mycket på vindkraft som de flesta av oss andra vill göra, utan det är kärnkraften som ska rädda klimatet.

Min stora fråga rör klimatinvesteringsprogrammet Klimp. I hastigheten råkade jag säga fel i mitt anförande: Det sparar tre gånger så mycket klimatutsläpp som svenska inrikesflyget. Tycker Sofia Arkelsten och regeringen att det är försumbart? Hur har man räknat ut att ersätta det med hållbara städer med sina 140 miljoner som ska ändra lite grann i stadsparker och annat? Hur ska det leda till en väsentlig minskning av klimatutsläppen? Det skulle jag bra gärna vilja veta.

Jag undrar också om man nu med den stora satsningen når målet om biologisk mångfald genom att man minskar med 400 miljoner på det området på ett par år. Hur rimmar det?

Hur bra är det i klimatsammanhang att man satsar 3 kronor på väg för varje krona man satsar på järnväg? Hur rimmar det?

Jag vet att vi har andra budgetar än den som gäller vårt utskottsområde. Därför vill jag veta, när du säger att ni satsar stort utanför: Var finns satsningarna?

Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det var många frågor från Wiwi-Anne Johansson.

Vi kan börja med Folkpartiet. Vi har en alliansregering. Där pågår samarbete och diskussioner hela tiden. Jag tror att det är extremt hälsosamt och nyttigt att olika partier kan driva olika linjer. Sedan kommer vi överens och driver en stark politik. Jag förstår att det kan vara chockerande för Wiwi-Anne Johansson. Så har inte den splittrade oppositionen jobbat över huvud taget. Ni har kört egna race hela tiden. Det ser man inte minst i den här budgeten. Den budgeten lades fram före den presskonferens där ni berättade att ni eventuellt ska jobba ihop och leverera fem arbetsgrupper. Vi i alliansen tycker att det är mycket underhållande och trevligt. Vi önskar er lycka till.

Fru talman! Vi fick en fråga om Klimp också. Klimatinvesteringsprogrammet var schemalagt för att avslutas nu. Det är ingen förändring som alliansen driver igenom. Det är rätt intressant att veta att ni nu tycker att det här programmet var fantastiskt och skulle fortsätta. Jag kan fråga Wiwi-Anne Johansson: Skulle du genomföra det här om ni kom till makten om två år? Är det så ni ska göra? Jag tror att ni kan tjäna mycket mer utsläppsminskningar på att minska i bostadsbeståndet, hela miljonprogrammet och allt det här.

Vi ska absolut inte glömma den kritik som Klimp fick utstå. Revisorererna har varit på något fantastiskt och pratat om förtäckt statsstöd och att många av de här sakerna skulle ha genomförts ändå.

Det finns andra typer av styrmedel. Jag är förvånad över att ni alltid fastnar i de här systemtänkandena. En omställning gör man också bara en gång. Det är viktigt att man kommer ihåg att det var ett omställningsbidrag.

Jag tycker inte heller att man ska håna ett projekt som Hållbara städer. Jag tror att det är ett alldeles utmärkt projekt som kommer att leverera bra minskningar.

Jag slutar där, för min talartid är slut.

Anf. 7 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Det var mer frågor än svar. Jag hade inte förväntat mig något annat.

Jag vill påpeka att i Klimatberedningen, som man stängde dörren för och vars betänkande lades i någon byrålåda, hade socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister en gemensam reservation och en gemensam hållning. Vi kom också fram till hur vi skulle förhålla oss till Klimp:en och till vilka utsläppsminskningar som vi vill göra här i Sverige. Vi vill också vidta åtgärder utanför Sverige.

Sofia Arkelsten frågade om vi vill fortsätta Klimp. Ja, det skulle vi nog kunna göra, och nivån på den kan man alltid diskutera.

Jag fick inget svar angående Hållbara städer. I betänkandet står det att åtgärder vidtas ”i syfte att väsentligen minska utsläppen av växthusgaserna”. Jag har fortfarande inte fått något svar på frågan. Jag misstänker att ni inte har något svar, men jag skulle fortsättningsvis gärna vilja veta det.

Fru talman! Sofia Arkelsten säger att inte alla de som sökte Klimpbidrag fick det. Så var det naturligtvis. Men 36 procent av dem som sökte Klimpbidrag och inte fick det vidtog åtgärderna ändå, för det var en väldigt fin inventering man kunde göra. Det var 12 procent som inte gjorde någonting.

När man nu tar bort de här pengarna vill jag veta: Har allting som bör genomföras i kommuner i vårt avlånga land genomförts? Är det därför vi inte behöver de lokala klimat investeringsprogrammen? Jag tycker att det är synd att avfärda ett så framgångsrikt projekt och säga att det är förtäckt statsstöd. Varför kan vi inte ge statliga stöd till dem som vidtar bra klimatåtgärder? Det undrar jag. Detta är ett typexempel på hur den moderatledda regeringen diskuterar när det gäller klimatfrågor.

Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte varför Wiwi-Anne Johansson har stoppat sitt betänkande i en byrålåda. Vi arbetar naturligtvis med det underlag som levererades från Klimatberedningen. Det är oerhört modigt av Wiwi-Anne Johansson att ta upp Klimatberedningen och hur lite den splittrade oppositionen var överens om. Ni hade en siffra. Ni hade 40 procent. Det var inte ens någonting ni valde att kommunicera i Klimatberedningen, utan det var en annan person som inte ens satt i Klimatberedningen som gick ut i en DN Debatt-artikel och sade att det var Socialdemokraternas förslag. Jag kommer att få prata lite grann med Anders Ygeman sedan. Vi kan ta det då. Det är inte Wiwi-Anne Johanssons fel att Socialdemokraterna inte kan samarbeta.

När det gäller det kommunala självstyret och kommunernas ansvar är det rätt viktigt att veta att jag var den enda i hela Klimatberedningen som ville få in orden ”kommunalt självstyre”. Jag tycker att kommunpolitiker levererar och gör bra saker. Jag tror inte alls att man ska hålla på och fjärrstyra kommunerna från staten med hjälp av bidrag.

Klimp är avslutat. Det hade ni planerat fram. Det var planen; det skulle vara färdigt nu.

Det var inte jag som kallade det ”förtäckt statsstöd”. Det var revisorerna. Detta var ett av problemen med systemet för Klimp.

Jag fick i Wiwi-Anne Johanssons första replik en fråga om vägar och järnvägar. 90 procent av kollektivtrafiken går på väg. Vi fick ta över ett vägnät och ett järnvägsnät där man inte hade investerat särskilt väl. Vi sitter och gör de här oglamorösa hanteringssakerna nu. Vi försöker rädda det, så att järnvägen ska funka. Ni hade inte resurser. Ni hade inte

pengar. Ni hittade på pengar och sade att de skulle finnas där, men de fanns inte. Ni har drivit en politik som gör att människor inte jobbar, och därför fick man inte in några pengar. Det är tråkigt!

Anf. 9 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag är glad för Sofia Arkelstens skull. Sofia är nöjd. Sofia är stolt. Sofia är glad. I betänkandet finns den största, den bästa, den tuffaste miljöbudgeten någonsin. Hela Europa ska fås att gå i regeringens takt.

Men Sofia, varför är det ingen annan som är glad? Varför är inte den svenska miljörelsen glad? Varför gör den europeiska miljörelsen uttalanden om hur orolig man är för att Sverige har tappat sin ledartröja? Känns det inte lite ensamt att sitta där och vara glad över sin egen produkt när alla andra säger att det är fara å färde, att vi håller på att tappa?

Du säger att Sverige ska hålla i taktpinnen. Låt mig då fråga: Vilken takt ska vi gå i? Vad är målet för klimatpolitiken? Hur mycket ska de svenska utsläppen minska fram till 2020? Vad tycker den enligt Sofia så samlade alliansen? Hur mycket ska de minska? Berätta nu för kammaren!

Och vad hände med jobben? Inte ett ord om jobb på ett tio–tolv minuters inlägg. Runt om i Sverige haglar varslen. Runt om i Sverige haglar uppsägningarna. Vad gör regeringen? Man lägger ned klimatinvesteringsprogrammen, lägger ned miljöbilsbonusen och skickar ut folk till arbetsförmedlingar där det är väldigt ont om åtgärder.

Om det nu finns en sådan allergi mot namnet Klimatinvesteringsprogrammet, vore det då inte en idé för regeringen att komma på något annat? Okej, ta inte våra klimatinvesteringsprogram, lägg ned dem, men kom på något annat själva som skapar sysselsättning och klimateffekter ute i kommunerna och ute i näringslivet! En tredjedel av minskningen inom inrikesflyget har kommit i det privata näringslivet, men med stöd av Sveriges riksdag.

Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag är stolt och glad. Jag förstår att det kan vara svårt för Anders Ygeman att svälja det. Jag förstår att det finns en avundsjuka för den starka politik som vi driver och det vi levererar.

Det är fantastiskt modigt av Socialdemokraterna att våga ta upp frågan om Miljömålsrådet och att våga ta upp den utvärdering som har genomförts. Det är ju faktiskt en utvärdering av Socialdemokraternas politik.

Varför är det bråttom, Anders Ygeman? Jo, ni har inte levererat. Ni har faktiskt inte gjort ett smack. Det är pinsamt och lite skämmigt – jag ber om ursäkt, stenografen – det är vad det är.

Det är klart att jag pratar om jobb. Vi har pratat om jobb både i talarstolen och här. Det är klart att vi står inför en redig kris just nu. Men den här regeringen levererar.

För bara någon vecka sedan var ni nöjda och glada med det. Jag förstår att Anders Ygeman sin vana trogen bara går emot allt som alliansregeringen levererar.

Jag är nyfiken. Vad är det ni vill? Vad vill ni göra? På sju ställen i budgeten har ni annat som ni vill leverera. Vad ska ni göra? Hur ska ni

göra? Med vem ska ni göra det? Det är fortfarande oklart efter den fantastiska presskonferensen ni hade. Outsourcar ni er miljöpolitik till Miljöpartiet? Är det som Mona Sahlin säger att ni vill samarbeta med Miljöpartiet för att de har så bra miljöpolitik? Känns det inte som ett ganska rejält underkännande av ditt personliga mandat?

Anf. 11 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Vi vill samarbeta med Miljöpartiet för att de har en bra miljöpolitik. Vi vill samarbeta med Miljöpartiet för att vi vet att de är beredda att tillsammans med oss och Vänsterpartiet föra det här landet på ny kurs. Vi vill samarbeta med Vänsterpartiet för att vi tycker att de i grunden har en bra syn på hur samhället ska utvecklas.

Vi är beredda att tillsammans ta ansvar för att byta ut den regering som har misslyckats och tillsätta en ny regering. Vi har i Klimatberedningen varit överens om att sätta upp ett mål för den svenska klimatpolitiken och minska utsläppen med 40 procent.

De här tre partierna har i tolv budgetar, tror jag att det är, klarat att komma överens om den ekonomiska politiken. Vi är överens om att vi ska ha ett klimatinvesteringsprogram – den hittills viktigaste enskilda åtgärden för att klara den svenska klimatpolitiken.

Vi är inte överens om allt. Det finns mycket där vi skiljer oss. Men vi har två år kvar till valet. Vi ska sätta oss i arbetsgrupper och komma överens.

Under tiden går det borgerliga styret åt motsatt håll. Det går inte en dag utan att ett nytt borgerligt parti eller en ny borgerlig arbetsgrupp hittar på en ny miljöbilsåtgärd, ett nytt miljöbils mål. Det enda ni har kunnat komma överens om är att avskaffa miljöbilsbonusen. Ni har varit överens om att inte införa någon skrotningspremie. Ni har varit överens om att avskaffa klimatinvesteringsprogrammet, vilket kommer att leda till mindre sysselsättning och mindre klimatåtgärder.

Jag är beredd att svälja stoltheten och till och med döpa om det om ni vill. Vi ser att det behövs klimatomställning runt om i landet. Jag tror att det var 9 miljarder i ansökningar från svenska företag, svenska kommuner och svenska landsting för klimatomställning.

Vi skulle vilja möta den efterfrågan. Vi skulle vilja vara med och ta statens ansvar. Ert besked är klart och tydligt: Nedläggning.

Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte var jag ska börja. Anders Ygeman tog upp flera olika saker.

Han frågade om jag känner mig ensam när jag är glad. Det gör jag faktiskt inte. Jag känner mig oerhört glad och nöjd. Jag har mina allianspolare här. Jag har svenska folket bakom mig. Det är många väljare som tycker att Fredrik Reinfeldt är mycket bättre än Mona Sahlin. Vi höjer våra siffror hela tiden. Det är fantastiskt roligt.

Jag fick en fråga om miljörelsen också. Det var väldigt bra. Då kan jag få skryta och säga att bland annat Naturskyddsföreningen har kallat Fredrik Reinfeldt för den mest progressiva miljöpolitikern någonsin.

Även om Anders tycker att det är svårt att svälja är det fortfarande sant.

Ni säger att ni ska samarbeta och komma överens. Man kan ju titta på de förslag som ni har levererat. De skiljer sig på många olika sätt. Ingenting hör ihop. Det enda ni har gemensamt i den splittrade oppositionen är att ni har jättemycket pengar att fördela, men era pengar finns faktiskt inte.

Varje gång som Socialdemokraterna, eller oppositionen i något slags formering, säger att man har sträckt ut handen och verkligen vill samarbeta ser vi att man helt enkelt bjuder med armbågen. Den enda utsträckta handen som gäller är om vi säger: Vad fint! Vi kör den socialdemokratiska politiken.

Det är det enda som ni är nöjda med, och det vägrar jag att göra för det är dåligt för miljön. Jag skäms inte för att säga att alliansens politik har mycket bättre miljöeffekter. Jag är stolt över den. Jag är lite ledsen att inte Anders Ygeman och de andra vill samarbeta i det.

Jag är glad om ni kan samarbeta med varandra. Det blir alldeles utmärkt.

När det gäller i vilken takt vi ska gå kan vi bland annat se att EU har antagit de utsläppskrav som vi har föreslagit från Sverige när det gäller bilarna, 95-gramsfrågan. Jag tror att vi kunde ha kommit längre, men det är en bra början.

Anf. 13 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Det är trevligt att lyssna på de här debatterna. Det är intressant hur Sofia gång efter annan förtydligar skillnaden mellan den borgerliga politiken och oppositionens politik.

Vi märker en viss irritation över en presskonferens som hölls i går. Meningen med presskonferensen om det framtida arbetet var inte att underhålla alliansen, men vi har naturligtvis ingenting emot att ni är glada.

Vi tänker visa ett ganska stort politiskt ansvar. Det var det som var meningen.

När det gäller miljömålen som jag återkommer till, bär omkring på och läser om har vi de kända gubbarna som ni alla känner till med *smile* eller utan *smile*. Det flesta börjar bli väldigt sura, röda och arga. Vi har lyckats med ett mål, nämligen skyddande ozonskikt. Det visar att man kan lyckas om man kommer överens och bestämmer sig för att göra saker.

Vi ser vad som händer nu. Regeringen bestämmer sig för att ta bort pengar till sådant som är viktigt när det gäller biologisk mångfald, och de kommer inte med någon miljömålsproposition som jag och många andra har väntat på och blivit lovade.

Att minska anslagen till biologisk mångfald påstår en del strider mot FN:s konventioner om biologisk mångfald vars mål är att behålla och utnyttja mångfalden. Det strider i så fall också mot de miljömål som riksdagen har beslutat.

Vad anser Moderaterna och Sofia om det?

Anf. 14 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag börjar med att bemöta Tina Ehns frågor en efter en.

Det är jättebra att vi får vara glada åt att ni umgås via presskonferenser. Det finns ingen irritation från alliansens sida. Tvärtom ser jag detta

som oerhört positivt. Det kanske blir enklare att ha en politisk diskussion om ni kan enas om *en* siffra i varje budgetpost i stället för tre som det är lite här och var. Jag tror att det blir enklare för väljarna att veta vad ni tänker. Jag ser fram emot det.

Man kan fråga sig varför gubbarna i utvärderingen är sura. Precis som jag sade tidigare är de sura för att Socialdemokraterna inte har levererat under föregående mandatperioder. Det har liknats vid en elev som tenta-pluggar och bara lämnar hela terminen och panikläser natten före. Det är det som har blivit överlämnat till alliansregeringen. Vi gör så gott vi kan.

Jag är glad att Tina Ehn frågade om pengarna till biologisk mångfald. Det är inte enbart pengarna som avgör, utan det är arbetssätten. Vi har inte arbetat tillräckligt med metodfrågorna. Vi har inte arbetat tillräckligt med hur vi ska kommunicera mellan skogsägare och stat.

Vårt parti som bryr sig mycket om äganderätten tycker att det här är en väldigt politisk och viktig fråga. Vi ser också att effekterna av vår politik fungerar. Vi sparar alltså en och en halv gång mer än vad Socialdemokraterna gjorde under sin förra mandatperiod.

Jag ser att vår politik när det gäller biologisk mångfald är framgångsrik. Jag ser att vi involverar andra aktörer i samhället. Vi ser att det civila samhället börjar röra på sig och tycker att det här är intressant och bra.

Jag är stolt över det som vi har gjort inom biologisk mångfald. Även om vi inte har lagt ännu mer pengar och kontrat de stigande virkespriserna ser jag att vår effekt är större.

Anf. 15 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Den tyske ekonomen Pavan Sukhdev presenterade nyligen på uppdrag av EU-kommissionen en utredning där det sägs att förlusten av biologisk mångfald globalt kostar 2 000–5 000 miljarder dollar per år. Det är två tredjedelar mer än vad den pågående finanskrisen hittills har kostat. Försvinnandet av arter och ekosystem innebär förlorade ekosystemtjänster och minskat naturkapital. Det slås fast att det därför är helt ologiskt att sänka anslaget för att skydda den biologiska mångfalden.

Denna gång presenterar oppositionen inte en gemensam budget, utan vi presenterar våra förslag.

Men alliansen har en gemensam budget, och i den budgeten sägs det att man tar bort pengar för detta. Man minskar också anslagen till förenade områden. Dessa saker är otroligt viktiga för miljöarbetet i Sverige och även för klimatfrågan.

Dessutom gör man andra saker, som vi har hört. Man säger att man satsar jättestort och att detta är den största miljö- och klimatsatsningen. Sofia Arkelsten sade tidigare att 90 procent av kollektivtrafiken går på väg i dag. Men klimatfrågan kommer närmare oss, och det är alliansen som är i regeringsställning i dag. Varför satsar man då mycket mer på väg än på järnväg till exempel? Många av dessa förslag leder inte åt rätt håll.

Anf. 16 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Om man skulle sänka anslagen till biologisk mångfald utan att öka arbetsinsatsen vore det dåligt. Men vi ser nu att vi får större effekt av det som vi levererar. Vi skyddar mer skog än vad ni har gjort. Jag förstår att det är surt och att det kan vara lite jobbigt att tänka sig att

vår politik funkar, särskilt för er som lever ert liv i en annan ände av den politiska skalnan. Men det är faktiskt så att det funkar.

Jag tror att det är helt avgörande att arbeta vidare med dialogen och att se till att få med skogsägarna, det civila samhället, de andra företagen och Svenska kyrkan. Alla som brinner för detta och vill rädda världen ska kunna göra det. Allting behöver inte vara statligt för att det ska vara bra.

Det är den största miljöbudgeten någonsin. Vi har aldrig tidigare lagt mer pengar på miljön. Det är sant. Allt annat är lögn. Jag är så stolt över att kunna leverera detta. Även om man kan ta i mycket och säga hårda saker i debatten tror jag att man åtminstone kan respektera att det faktiskt är sant. Vi lägger mest pengar på miljön.

Jag tackar Tina Ehn för debatten och ber om ursäkt för att jag har glömt hennes sista fråga.

Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Till att börja med yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

I tider som dessa då klimatkris, finanskris och ekonomisk avmattning skapar turbulens och oro världen över ställs vi som politiker i beslutande församlingar inför rejäla prövningar. Det förväntas av oss att vi ska bidra med distinkta och hållbara lösningar. Men samtidigt hörs det också röster som menar att klimatarbetet kommer att fördjupa den ekonomiska avmattningen och att detta därför bör ställas åt sidan. Vi har alla ett ansvar att framhålla att klimatet inte väntar på att finanskrisen ska ebba ut.

Det är glädjande att samtliga partier i den här riksdagen är överens om att arbetet för att möta klimatutmaningar ska fortgå med oförminskad styrka. Vi har alla tillsammans ett ansvar att föra ut den synen och poängtera det både nationellt och internationellt.

Jag och Centerpartiet är samtidigt övertygade om att den situation som vi befinner oss i just nu ger oss en möjlighet. Det är ett tillfälle att satsa inför framtiden. Den kommer att ge oss möjligheter att bryta in på nya områden och ta oss in på nya marknadsområden. Den ger oss samtidigt möjlighet att satsa och möta klimatutmaningen i detta läge. Det kommer att leda till att vi kommer starkare ut på andra sidan av krisen. Det kommer att ge förutsättningar för fler jobb och ge förutsättningar för en snabbare återhämtning.

Med denna utgångspunkt känns det mycket bra att kunna stå här i dag och konstatera att alliansregeringen också har tillförsikt när det gäller att en hög profil i miljöpolitiken är en hävstång för vårt land.

Med höstens budgetproposition ökar det totala anslaget för utgiftsområde 20 med nära 800 miljoner kronor om vi jämför med utfallet 2006. Nu är vi uppe på en nivå på över 5 miljarder kronor, vilket även Sofia Arkelsten har lyft fram. Låt mig poängtera och upprepa det som Sofia Arkelsten har sagt vid ett antal tillfällen: Så mycket har en regering aldrig tidigare satsat på miljön.

Men denna satsning hade inte kunnat vara möjlig om vi inte hade haft en sund ekonomisk politik i grunden. Den politik som alliansregeringen har fört gör att vi har utrymme att satsa på klimatet och att vi har utrymme att satsa på havet.

Socialistkartellen hade sex år av högkonjunktur. Trots detta och trots allt prat tillfördes inte tillnärmelsevis så mycket av riktiga pengar. Över 5 miljarder kronor var aldrig möjligt med socialistkartellen vid makten. Det är en realitet i alliansregeringens Sverige.

Den här miljöbudgeten skapar möjligheter och bidrar till att Sverige kommer att fortsätta att vara ett föregångsland. Det kommer att göra det mer lönsamt för Sveriges invånare och de svenska företagen att verka och leva på det sätt som klimatet kräver. Budgeten ger också förutsättningar för att Sverige även fortsättningsvis kommer att kunna bedriva ett arbete med en hög ambition och kraftfulla åtgärder för att förbättra miljön i våra hav och säkerställa den biologiska mångfalden. Det tjänar miljön på, och det tjänar Sverige på.

Fru talman! Världen står inför en klimatutmaning av gigantiska mått. För att hantera denna utmaning krävs det en mångfald av åtgärder och satsningar. Genom att kombinera ett aktivt deltagande globalt med ett ansvarstagande på hemmaplan kan vi möta miljökraven, och vi kommer att kunna ta ansvar gentemot omvärlden och kommande generationer. Det är precis vad regeringen gör. Man satsar 3 miljarder på klimat- och energiområdet som fokuserar på kostnadseffektiva åtgärder för att uppnå Sveriges ansvar i EU:s energi- och klimatpaket.

Dessa medel innebär en förstärkning och en fortsättning på tidigare gjorda satsningar på exempelvis ny miljöteknik och den klimatmiljard som presenterades i förra årets budget.

Det innebär fortsatta satsningar på klimatinvesteringar i andra länder, anpassningsåtgärder, miljöbilspremie, förnybar elproduktion, snabbare planprocesser och förlängda insatser för energieffektivisering.

Detta klimatpaket innebär att vi tar ett viktigt steg för att minska Sveriges klimatpåverkan. Men det innebär också nya möjligheter för en miljödriven ekonomi att växa sig än starkare.

Vår politik öppnar nya dörrar för svensk miljöteknik. Den öppnar nya dörrar för innovationer genom att nya tekniklösningar efterfrågas i det omställningsarbete som landet genomgår.

Till 2010 beräknas världsmarknaden för miljöteknik vara värd 6 000 miljarder kronor. Ett land som fortsatt har framstående företag inom denna bransch har alltså stora samhällsvinster att se fram mot. Genom regeringens satsningar under mandatperioden på lite drygt 1,5 miljarder kronor inom miljötekniksektorn ges svenska företag väldigt goda möjligheter att skörda framgångar.

Fru talman! Havsmiljön är tillsammans med klimatet den allra högst prioriterade frågan i alliansregeringens miljöpolitik. Jag är helt övertygad om att oppositionen precis som Centerpartiet och övriga allianspartier vill att människor även i framtiden ska kunna bada i havet, kunna äta fisk från Östersjön och kunna göra det utan att ha dåligt samvete för arternas fortlevnad. Det som skiljer oss åt är att denna regering faktiskt vidtar åtgärder som kommer att möjliggöra ett mer hållbart nyttjande av våra gemensamma resurser i havet.

Den förra regeringen pratade, den utformade strategier, men i praktiken var inga anslag spårbara i budgetarna från Socialdemokraterna och dess stödpartier.

Centerpartiet och alliansregeringen väljer en helt annan linje. Vi lever upp till vårt löfte. Vi väljer att avsätta drygt 1 miljard till havsmiljön

under denna mandatperiod. Vi gör omfattande satsningar på bland annat våtmarker, fånggrödor och skyddszoner som ger möjlighet att samla, lagra och rena vattnet innan det rinner ut i sjöar och hav.

För att minska övergödningen har vi infört ett nationellt fosfatförbud i tvättmedel. Om motsvarande förbud infördes i andra EU-länder runt Östersjön skulle övergödningen minska med en femtedel.

Detta är bara ett på exempel på alla de åtgärder som sätts. Den fortsatta havspolitiska agendan kommer att summeras upp i den kommande propositionen.

Fru talman! Skogsbruket har stor betydelse i vårt land. Det bidrar till tillväxt, arbetstillfällen och energiförsörjning samtidigt som det bidrar till friluftsliv och möjligheter till naturupplevelser. Men för att skogen även fortsättningsvis ska kunna bidra med alla dessa värden krävs det givetvis ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

De två jämställda mål för miljö och produktion som vi har i Sverige och som vi upprepat vid ett antal tillfällen i riksdagen leder till att vi har kunnat få mer skog i Sverige men också ett ännu mer hållbart skogsbruk.

Med alliansregeringens agerande följer vi upp riksdagens beslut och skyddar skog i enlighet med det miljömål vi har fattat beslut om, miljömålet Levande skogar. Så var inte fallet när alliansregeringen tillträdde. Vi ärvde otillräckliga regler, metoder och arbetssätt. Varje år användes mer och mer av miljöbudgeten till skogsinköp. Naturvårdsverket beräknade att det varje år skulle behövas ytterligare 1 miljard kronor för att nå målet. Det skulle ha inneburit en ökning med 50 procent till den redan största enskilda posten i miljöbudgeten.

Den tidigare regeringen efterlämnade således inga realistiska möjligheter att klara det ansvar som staten har tagit på sig för att skydda skog och nå det mål som riksdagen har slagit fast.

Nu är dock målet inom räckhåll. Med Sveaskogs avsättning på 70 000 hektar säkras rejäla och ojämförligt stora arealer för att uppfylla statens åtagande.

Oppositionen som så ofta och gärna talar om biologisk mångfald, hur viktig den är och hur mycket pengar de än satsar, avsatte under hela förra mandatperioden 60 000 hektar. Det är värt att jämföra med de 107 000 hektar som vi har orkat med på två år. 107 000 hektar på två år ska jämföras med 60 000 hektar på fyra år. Vi har dessutom budgeterat för ytterligare 60 000 hektar.

Man behöver inte vara någon stor matematiker för att räkna ut att vår politik ger större effekt för varje satsad skattekrona. Den gör det möjligt att leva upp till miljömålet Levande skogar.

Fru talman! Vad vill oppositionen med sin politik? Det tycker nog alla vi inom majoriteten är en ganska berättigad fråga. Ena dagen har vi kunnat följa hur Mona Sahlin, Peter Eriksson och Maria Wetterstrand åkt tåg utan att Lars Ohly fått vara med. Nästa dag har vi kunnat läsa om exklusiva samtal.

Det var glädjande att i går få höra att man nu är överens om att budgetlagen gäller och att man ska inleda ett samarbete. Då blir det tydligt vad alternativet är. Jag kan ur den aspekten förstå varför Wiwi-Anne Johansson inte talade särskilt mycket om pengar i sitt anförande. Vänsterpartiets budgetmotion bygger på tricksande med budgetlagen och innehåller yrkanden där man till och med vill förändra den och införa en

investeringsbudget. Det ska bli spännande att läsa Vänsterpartiets nästa budgetmotion eftersom jag antar att gårdagens överenskommelse lägger grunden för att man måste följa budgetlagen.

Vi kan också konstatera att det är ganska stora skiljelinjer mellan de olika oppositionspartierna på EU-området. Ett parti, Socialdemokraterna, är för EU. Ett annat parti, Miljöpartiet, har väl accepterat EU och säger att Sverige ska fortsätta vara medlem. Vänsterpartiet är emot EU.

För att nå framgång på EU-nivå krävs att man arbetar hårt och engagerat, bland annat med miljöfrågorna. Alliansregeringens agerande har bidragit till att Sveriges förtroende i EU har stärkts. Vi har blivit en viktigare aktör. Det vi skulle få med oppositionens politik är inget annat än ett nja till EU.

Så här i juletider kan jag ge ett tips. Centerpartiet har testat nja-till-EU-linjen. Det funkar inget vidare. Släpp den och acceptera att vi är med i EU!

Fru talman! Miljömålspropositionen har diskuterats lite grann här tidigare. Vi behöver följa upp. Miljömålen är en viktig del av vår miljöpolitik. De har funnits i tio år. Det finns en anledning att följa upp och se hur vi kan utveckla det ytterligare.

Samtidigt som vi väljer att göra det ger vi ett antal frågor förtur. Vi kommer med en klimat- och energiproposition. Havsmiljön är prioriterad; där kommer en proposition. Vi förbereder arbete för hur vi ska hantera områdesskyddet och rovdjursförvaltningen i framtiden.

Fru talman! Under sin tid vid makten var Socialdemokraterna duktiga på att mynta fina begrepp, som det gröna folkhemmet, och att marknadsföra sig som en seriös aktör med högt satta mål i miljöpolitiken. Vi kan dock konstatera att myndigheternas prognoser visar att de åtgärder den förra regeringen lämnade efter sig bara skulle ha lett till att koldioxidutsläppen minskade med 2 procent ytterligare under 1990–2020.

Samma situation kvarstår i oppositionen. Man talar om målsättningen och 40-procentsmålet, men vi får inte de konkreta förslagen. Hur når man 40 procent? Det är att ha en ansvarsfull oppositionspolitik. Sätter man upp ett mål ska man ha konkreta åtgärder.

Ytterligare en igenkänningsfaktor är klimatinvesteringsprogrammet. Jag ska erkänna att programmet har varit bra. Det har gett utsläppsminskningar. Vi kan dock konstatera att det har funnits stora brister. Det har inte varit tillräckligt effektivt. Mycket skulle ha genomförts även utan programmet. Låt oss konstatera att var sak har sin tid. Vi lämnar klimatinvesteringsprogrammet, precis som planen var, och satsar åtgärder på andra områden. Låt oss lyfta blicken och göra de satsningarna.

Fru talman! Centerpartiet och Allians för Sverige tar miljöfrågorna på stort allvar. Med vår politik ser vi till att Sverige har ledartröjan, är ett föredöme och är med på allvar och påverkar i Sverige. De här två årens politik har lett till att det har blivit lönsammare och enklare att vara miljövän. Samtidigt stärker vi underifrånperspektivet. Det tjänar Sverige och miljön på.

(Applåder)

Anf. 18 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Det är lätt att ställa krav på andra när man har regerat Sverige i två år och inte klarat att komma med den klimatproposition

som man utlovat. I höst var det senaste beskedet från regeringen. Vi skriver den 8 december. Julkalendern är snart öppnad och chokladbitarna uppätta men ingen klimatproposition på riksdagens bord.

De tre oppositionspartierna var det som Claes Västerteg talade absolut mest om i sitt inlägg. Det betyder att vi, och inte regeringens politik som nämndes i förbigående, måste vara det viktigaste för klimatet och miljön.

Vi har varit överens om ett klimatmål. Vad gör Claes Västerteg då? Jo, för att skyla över det faktum att regeringen inte har kommit med ett klimatmål säger han: Vilka åtgärder har ni för att klara detta till 2020?

Vi har många fler åtgärder än regeringen. Om ni inte ens kan komma överens om ett klimatmål, varför ska vi spalta upp en Exceltabell på varenda budgetproposition fram till 2020? Kom upp ur skyttegravan! Säg vilket mål ni vill ha så ska vi hjälpa er med åtgärder! Vi har en politik som vi har presenterat i Klimatberedningen och på vår klimatplattform.

Det är bråttom. När jag retorikutbildades i min ungdom, fru talman, hade jag en tvivelaktig lärare som sade: Om du är osäker, höj rösten och ljug!

Det är talande för skogspolitiken hittills. Det som ni talar om är den skyddsvärda skogen, 107 000 hektar. Merparten av den var skyddad förra mandatperioden också. Den var frivilligt avsatt. Nu har ni flyttat den i kolumnen. Det är en bra politik. Vi ville göra samma sak. Vi har gått med på det och stött det. Vi vill göra mer – på Fastighetsverkets område där det finns 40 000 hektar och på Fortifikationsverkets område där det finns 6 000–8 000 hektar.

Anf. 19 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Vi beställde en utredning av riksdagens utredningstjänst. Den skulle räkna ut vad det ger för utsläppsminskningar. Det gick inte att räkna på de underlag som vi kunde se.

Det finns en poäng med att det i det arbete som vi bedriver, oavsett om vi är i majoritet eller i opposition, finns en grund för det vi sätter upp. Jag vill inte sätta upp ett utsläppsmål utan att jag vet att jag har åtgärder som leder till den utsläppsminskningen.

Det var precis på det sättet vi arbetade i Klimatberedningen. De förslag som lades fram där och som finns med där leder fram till det mål som majoriteten var överens om. Nu har Klimatberedningens betänkande varit ute på remiss. Det kommer en klimatproposition. Den kommer inte att komma den här månaden, men den kommer på andra sidan årsskiftet.

Det är bra om man har förutsättningarna med sig. Det är bra om vi vet hur EU:s klimat- och energipaket ser ut. Det kommer att påverka en stor del av vår klimatpolitik. Det ska det göra, eftersom det är en fråga som är mycket bredare än Sveriges nationsgränser.

Jag vill vara med och påverka och se till att vi får en hållbar och trovärdig klimatpolitik. Socialdemokraterna får gärna vara med och bidra till den. Men då får man se till att man har tillräckligt på fötterna.

Avslutningsvis kommer jag till frågan om anslaget för biologisk mångfald och huruvida man når upp till målet Levande skogar. Det är glädjande att höra att Anders Ygeman tycker att det är positivt. Jag ser gärna att Fastighetsverket avsätter mer skog och att vi använder den statliga skogen på rätt sätt.

Det är precis det som alliansregeringen har orkat med men som tidigare regeringar inte har klarat av. Det visar att nya arbetssätt och nya metoder ger en möjlighet att nå målet Levande skogar.

Prot. 2008/09:44
8 december

*Allmän miljö-
och naturvård*

Anf. 20 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag går först till frågan om utredningen från riksdagens utredningstjänst. Jag ringde till departementet och bad att få se den utredning som ni tydligen hade beställt, men den hemligstämplade departementet. De vägrade att lämna ut den. Det gick inte att ta del av det som först miljöministern påstod och det du nu påstår här i kammaren. Vi kommer fortlöpande att presentera vår politik. Men om ni ska använda den typen av argument här i kammaren får ni också vara beredda att dela med er av resultatet.

Fru talman! Saliga äro de saktmodiga. Det finns alltid ett bra skäl för att skjuta upp saker. Det kan vara klimatmål eller klimatpolitik. Först ska man samla oppositionen. Sedan ska man vänta på EU. För alliansen verkar det alltid finnas argument för att vänta. Men klimatet kan inte vänta. Vi måste ha ett klimatmål nu. Vi måste ha en riktning för miljö- och klimatpolitiken i Sverige. Vi måste ha en riktning för miljö- och klimatpolitiken i EU. Vi måste ha en riktning för miljö- och klimatpolitiken i världen.

När Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet regerade i det här landet satte vi upp en väldigt blygsam målsättning. Vi skulle minska utsläppen med 4 procent. Vi tog fram verktyg, redskap, propositioner och lokala klimatinvesteringsprogram för att nå målsättningen.

Det var ett jobbigt arbete, men vi nådde fram. Vi nådde 10 procents minskning. Det var mer än dubbelt så mycket som den uppsatta målsättningen i konkreta utsläppsminskningar. Det är den politik som ni nu har börjat montera ned genom att avskaffa de lokala klimatinvesteringsprogrammen.

Kom inte och tala om att det saknas konkreta åtgärder. Vi har åtgärderna, politiken och målet. Av detta finns inget på allianskanten. Där finns avveckling. På två år har vi sett varken klimatmål eller klimatproposition.

Anf. 21 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Låt mig konstatera att vi i slutet på förra mandatperioden också fick en klimatproposition från den förra regeringen. Det man då gjorde när man hade chansen var att man gjorde en bedömning av vad målet skulle vara. Man lät inte riksdagen vara med och fatta beslutet. Man hade chansen, men man tog den inte.

Fru talman! Det är fascinerande att det Anders Ygeman exemplifierar med när man ska nå till 40 procent är klimatinvesteringsprogrammet. Som jag sade i mitt anförande har klimatinvesteringsprogrammet inneburet åtgärder på ett antal områden. Men vad finns det mer än klimatinvesteringsprogrammet?

Vi kommer säkert att få anledning att återkomma till den debatten. Jag kan också konstatera det alliansregeringen nu gör. Vi har aldrig satsat så mycket pengar på miljöområdet. Det görs insatser för energieffektivi-

sering. Det görs insatser för fordonsutveckling. Det görs insatser på forskningsområdet.

Jag kan fortsätta att räkna upp punkt efter punkt. Vi har sett till att vi nu är på väg mot en mycket renare bilpark i det här landet. Det är vad alliansregeringen gör. Vi kommer att sätta upp ett mål där vi är bland de ledande och inte det ledande landet i Europeiska unionen.

Det är där vi ska vara. De är de möjligheterna vi ska visa på. Vi har den kraften här i Sverige. Var lugn, Anders Ygeman. Vi kommer att sätta upp ett mål. Men vi kommer också att fylla det med innehåll och åtgärder.

Anf. 22 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja med att lite grann kommentera det Sofia Arkelsten sade. Det följer på det som nu sades. Hon sade att regeringen nu lägger mer pengar på miljö och klimat än någonsin. Vi hörde också att Claes Västerteg nämnde en siffra på 800 miljoner i jämförelse med utfallet från år 2006, tror jag det var.

Visst har vi en pågående klimat- och miljökris. Det är klart att vi ska satsa. Men jag har en undran. Regeringen lägger väldigt mycket pengar och gör en femdubblad satsning på internationella klimatåtgärder. Om jag förstår det hela rätt handlar det väldigt mycket om att vi ska köpa oss fria inom klimatfrågan någon annanstans, kan man väl säga.

Vi har tidigare i Sverige haft som princip att vi inte ska göra så. Vi ska inte kunna tillgodoräkna oss så kallade CDM-projekt och liknande eftersom vi egentligen inte vet hur de minskar och hur effektiva de är utifrån själva utsläppen. Här har man av vad jag kan utläsa gjort en kövändning. Det är naturligtvis ett enkelt sätt att lösa sitt eget klimatproblem.

Vi talar om miljötekniksektorn. Där finns otroliga möjligheter. Men om man följer debatten i dag vet man att det bara är på marginalen. Det krävs otroligt beslutsamma politiska avgöranden både i Sverige och inom EU.

Anders Ygeman frågade om vilka klimatmål Sverige kommer att driva. Vad har man för klimatmål? Vi är jätteintresserade av den frågan. Vi tycker att det är viktigt att få vara med i den diskussionen.

Anf. 23 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det blev ganska tydligt i Tina Ehns replik vad som skiljer i alliansens och Centerpartiets politik för hur man ska angripa klimatfrågorna jämfört med Miljöpartiets. Klimatfrågorna är en global utmaning. Vi kan inte bara stanna vid nationsgränsen.

Ibland tycker jag att det andas av en klimatonationalism när Miljöpartiet och oppositionen sätter i gång och att det bara är Sverige som är det intressanta. Vi ska ta vårt ansvar och vår del av utsläppsminskningen.

Men vi ska också se till att bidra till utsläppsminskningen där det är som allra mest kostnadseffektivt. Det ger dessa möjligheter att göra klimatinvesteringar i andra länder via de mekanismer som finns med i Kyoto-protokollet.

Jag ska erkänna att CDM inte är fullt utvecklat. Det finns mycket som behöver utvecklas mer. Givetvis är det så att om vi ska göra de investe-

ringarna ska det ske på ett sätt så att vi vet att det leder till utsläppsminskningar.

Avslutningsvis kommer jag till klimatmålet. Vi har ett arbete på EU-nivå om ett klimat- och energipaket. Där har Sverige hela tiden varit drivande. Vi vill att EU ska se till att slutligen växla upp det till ett mål där EU ska minska utsläppen med 30 procent i förhållande till 2005 års nivå.

Vi kommer att ta vår del av ansvaret. Var så säker på det. Men ramverket behöver vara satt innan vi bestämmer våra detaljer. Vi är en del av EU, och det är bra att också Miljöpartiet nu har kommit fram till det.

Anf. 24 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Vi har ganska länge vetat att vi är en del av EU. Sedan har vi varit kritiska till mycket. Det tycker jag att man har rätt att vara. Vi kommer också fortsättningsvis att vara det.

Det är bra om vi vet hur EU:s klimat- och energipaket kommer att se ut. Det är bra om vi vet vad Sverige driver för linje där.

Driver Sverige på under resans gång? Säger man att vi ska vara tuffa här i Sverige? Säger man att vi ska vara tuffa inom EU och att vi ska vidta åtgärder där? Eller tycker man att det är bra att vi vidtar åtgärder någon annanstans? Om det här också är något slags hörnsten i politiken så behöver vi veta om den står fast eller om den är svajig.

Claes kallar mig för klimatnationalist. När jag börjar suga på det ordet tycker jag att det är rätt okej. Klimatet är ju globalt. Om jag slår vakt om klimatet i Sverige vet jag också att det gynnar andra. Så varför inte? Okej, vi säger väl det då.

Vi vill inte sätta upp utsläppsmål utan att veta att satsningarna leder till effektivitet. Okej – i Sverige har man valt att satsa mer på vägar än på järnvägar. Behövs det några fler utredningar? Behövs det mer fakta på bordet för att veta att järnvägen är den klimatsmartaste satsningen för trafik?

Anf. 25 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Klimatfrågan har en nationell del också. Givetvis ska vi ta vår del av ansvaret. Men den har en global prägel, och därför måste vi klara av att vara på bägge arenorna och spela – både nationellt och globalt. Det är det vi förbereder för, och det är det arbetet som kommer att vara så oerhört viktigt under det kommande året om vi ska nå fram till en överenskommelse i Köpenhamn.

Järnvägen är en väldigt klimateffektiv del. Men vi kan också konstatera att 80 procent av kollektivtrafiken går på väg. Vi kommer att behöva kombinera bägge delar. Det görs satsningar på järnvägsområdet i och med den infrastrukturproposition som vi har lagt fram och med den närtidssatsning som har gjorts. Vi förlänger perronger. Vi bygger dubbelspår. Vi justerar växlar och anpassar det hela för att mer gods ska kunna köras på järnvägarna. Vi kan konstatera att alliansregeringen ökar gods-transporterna på järnväg. De är fler än de någonsin har varit. Den politik vi för leder till en utveckling där vi kommer att få över mer transporter på järnväg.

Men vi kommer också att behöva ha transporter både av gods och av människor på vägnätet. Därför gäller det att vi dels betar av det gigantiska underhållsbehov som den förra regeringen med stödpartier lämnade efter sig, dels gör nyinvesteringar.

Det är detta vi ska göra; vi ska kombinera de här två transportslagen med de andra så att vi når största möjliga effektivitet. Det är också då vi kommer att nå de största minskningarna av koldioxidutsläppen, och det är då vi kommer att kunna se att de satsningar vi gör med största säkerhet leder till att vi ökar andelen gods på järnväg med 50 procent.

Anf. 26 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Tänk globalt och agera lokalt och det omvända – tänk lokalt och agera globalt! Det är precis så vi tycker att vi ska bedriva klimat- och miljöpolitik.

Jag börjar med det lokala, där vi kan agera lokalt. Jag vill då återkomma till Klimp:en. Claes Västerteg säger att det inte var bra. Det var ineffektivt, och det var mycket som var dåligt. Claes Västerteg kanske inte var här när jag citerade ur det pressmeddelande Naturvårdsverket gav ut inför Klimp:ens upphörande. Där säger man att det var effektivare för varje år som gick. Varje krona användes effektivare, och utsläppen minskade med 3 procent. Det fanns också möjligheter att förändra, säger Naturvårdsverket. Det säger jag också; absolut skulle man kunna utveckla Klimp:en. Men Vänsterpartiet och jag tycker inte att det är någon bra idé att ta bort det och inte kunna erbjuda något annat i stället. Detta har varit bra för kommunerna.

Men Claes Västerteg kanske tycker att allting redan är gjort här hemma i Sverige och att vi ska göra saker någon annanstans. Detta vill jag också återkomma till. Precis som Tina Ehn undrar jag vad vi har för mål här i Sverige. Det vill jag veta. Hur mycket ska vi minska våra utsläpp?

I Klimatberedningen kom vi fram till en handlingsplan. Claes Västerteg satt ju också med där. Där kunde vi räkna hem en del. 33 procent av de åtgärder som föreslogs där var hemräknade. Tror inte regeringen och Claes Västerteg att vi på de tolv år som återstår till 2020 ens skulle kunna komma upp i 40 procent? Det är så mycket som vi i oppositionen har enats om är nödvändigt att vi minskar för klimatets skull.

Anf. 27 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag tror att det är Wiwi-Anne Johansson som inte lyssnade på vad jag sade. Vad jag sade om klimatinvesteringsprogrammet var att det som det har medfört är gott. Det har funnits ett antal goda exempel runt om i kommunerna som man har kunnat genomföra. Men jag sade också att det inte har funnits en tillräcklig effektivitet och att det fanns mycket annat att önska. Konjunkturinstitutets granskning visar att 40 procent av bidragen kunde ha använts mer kostnadseffektivt och att bidragen bara fördelades effektivt till tre av elva åtgärdsområden.

Jag konstaterade i mitt anförande, fru talman, att det fanns vissa goda delar men också att var sak har sin tid. Jag rekommenderar Wiwi-Anne Johansson att läsa protokollet när det hamnar på hennes skrivbord i morgon.

Vi tar också ett annat steg nu. Vi väljer en annan lösning. Vi gör satsningar på energieffektivisering, vilket vi har pengar till i budgeten. Vi gör satsningar för att få fram andra generationens biodrivmedel, vilket vi har pengar till i budgeten. Vi lägger pengar på forskning och utveckling för att ta ytterligare steg. Var sak har sin tid.

Klimatinvesteringsprogrammet innehöll vissa goda delar. Det innehöll mycket övrigt att önska när det gäller effektiviteten. Men var sak har sin tid.

Wiwi-Anne Johansson vet mycket väl att vi kommer att återkomma till klimatmålen i klimatpropositionen. Det finns en viktig del för mig när vi sätter upp klimatmålen: Jag vill veta att vi har åtgärder som svarar upp till de mål som vi sätter. De ska svara upp till det ansvar vi har gentemot den övriga Europeiska unionen och det ansvar vi har internationellt. Jag nöjer mig inte med att tro att åtgärderna leder fram till de mål vi sätter upp. Jag vill veta att vi har torrt på fötterna. Det är min syn på hur vi ska arbeta med klimatpolitiken.

Anf. 28 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Vi har inte byggt vårt mål på en tro. Däremot tror vi att det är viktigt att man stakar ut ett rimligt mål – ett mål som det är nödvändigt att nå. Nöden är uppfinningarnas moder. Om vi vet vart vi är på väg kan vi också se till att vi skapar resurser och möjligheter så att vi når målet. Jag tror inte att det kan vara så svårt att förstå att vi tvingas hitta nya lösningar.

Jag vill återkomma till dessa frågor: Var vill regeringen göra sina satsningar? Vad är det som diskuteras? Vilken är regeringens linje i Poznan? Vad kommer att vara regeringens linje i klimat- och energipropositionen?

Det är nämligen så att CDM, rena mekanismer, inte är mekanismer för att minska de totala koldioxidutsläppen. Det är ett sätt att hitta billigare lösningar. Institutet för tillväxtpolitiska studier skriver i en redogörelse och ett underlag detsamma som regeringen själv har sagt: Detta är överskattade genvägar i klimatpolitiken.

Det är inte så att fattiga länder släpper ut mer än rika länder. Det finns ett linjärt system som visar att det är rika länder som släpper ut. Det är också där vi ska göra något. Däremot ska vi givetvis inte bara sopa rent framför egen dörr. Vi ska sopa rent i de andra länder där vi själva har varit med om att se till att jordbruksproduktion och annat kommer att halveras på grund av att vi har släppt ut växthusgaser. Låt oss titta på till exempel södra Afrika, som har stora behov. Därför har vi anslagit 3 miljarder till ett särskilt klimatbistånd. Vänsterpartiet vill inte ta av det ordinarie biståndet för att hjälpa till att släcka bränder där vi själva har varit med och tänt på. Det tycker vi nog att vi ska ha andra och nya pengar till. Vad vill regeringen göra? Var ska saker göras?

Anf. 29 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag tror att det har framgått med all önskvärd tydlighet att vi vill vidta åtgärder nationellt men också internationellt. Klimatfrågan är en global fråga. Därför ska vi ta vårt ansvar och göra våra utsläppsminskningar. Men vi ska också hjälpa till via till exempel ett klimatbistånd, som vi har lagt fram i budgeten, via tekniköverföring och via inve-

steringar i andra länder, vilket vi också avsätter pengar i budgeten till. Vi kan inte välja bort den ena eller den andra delen. Vi måste agera både nationellt och internationellt. Och på vilket sätt ska vi agera?

Vi ska givetvis agera där vi får den största utsläppsminskningen per satsad krona. Det är så vi har agerat här hemma i Sverige när vi har använt koldioxidskatten som ett styrmedel. Den är väldigt kostnadseffektiv och leder till väldigt stora utsläppsminskningar. Den leder till att Sverige nu ligger mycket bra till när det gäller utsläppen per capita. Det har funnits en bred överenskommelse i den här riksdagen om att vi ska använda den typen av styrmedel. Utsläppshandeln på EU-nivå är också kostnadseffektiv och gör att vi kommer att kunna göra insatser nationellt och internationellt.

Låt mig konstatera att vi kommer att göra detta på flera olika fronter. Vi kommer att fortsätta att ha ledartröjan i världen, och vi kommer att agera och ta vår del av ansvaret genom åtgärder som kommer den enskilda individen, de svenska företagen och de offentliga myndigheterna till del. Det kommer att leda till att Sverige kommer att vara det land som har de lägsta utsläppen per capita år 2020. Det är jag helt övertygad om.

Avslutningsvis kan jag konstatera att Norge, som har satt upp mål, väljer att genomföra två tredjedelar av sina utsläppsminskningar i landet och en tredjedel av sina utsläppsminskningar internationellt. Detta är en linje som finns på flera håll än bara i Sverige.

Anf. 30 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Vi ser här en offensiv och enig regering med höga miljöambitioner och siktet inställt på att kunna samla världens ledare till ambitiösa, bindande klimatöverenskommelser i Köpenhamn om ett år. Vi ser och upplever dessutom en spretig vänsterkartell som klamrar sig fast vid gamla förslag och har olika uppfattningar om EU. Den största kritiken när det gäller misslyckanden faller tillbaka på den politik som de förde under sina år vid makten.

Tack vare EU har vi medverkat till mycket viktiga internationella beslut. Jag citerar vad den tidigare ordföranden i Miljömålsrådet Bengt K. Å. Johansson sade i samband med det miljömålsseminarium som vi hade här i juni. Han sade: ”Ofta kan vi åstadkomma de kanske viktigaste förändringarna i det internationella arbetet, Reach är ett tydligt exempel, liksom våra insatser för att försöka påverka utsläpp från andra länder.”

Vid samma tillfälle sade den tidigare generaldirektören för Naturvårdsverket Lars-Erik Linjelund så här: ”De nationella miljömålen har en nationell gloria som de egentligen inte förtjänar, för de är internationella. Många delmål drivs inom takdirektivet i EU och bygger på ett arbete med starka internationella kopplingar.”

Alliansregeringen ser den här kopplingen och arbetar därför internationellt och med stora ambitioner i EU. Dagens möte mellan den svenska och den kinesiska miljöministern är ett exempel på internationellt klimatarbete. Det innebär förvisso att Wiwi-Anne Johansson får nöja sig med att ställa frågor till och få svar från oss riksdagsledamöter från alliansen.

Fru talman! Det är självklart att stora insatser också ska göras nationellt. Forskning och utveckling är en viktig del inte minst på energiområdet och när det gäller framtida transporter. Det återfinns i den här budgeten och också i den nyligen framlagda forsknings- och innovationspropositionen.

Socialdemokraterna satsar 75 miljoner kronor på att konvertera gamla bilar. Regeringen satsar 450 miljoner kronor på fordonsforskning för framtidens bilar. Vem leder oss in i framtiden?

Socialdemokraterna stryker regeringens satsning på solceller, biogas och en uthållig energianvändning. Regeringen ser en framtidspotential också här och satsar 875 miljoner för att underlätta steget från biogasforskning till kommersialisering. Det handlar om investeringsstöd på 200 miljoner till gårdsbioanläggningar och förlängning av stöd för att etablera tankställen av andra förnybara alternativ vid sidan av etanol. Vem leder oss in i framtiden?

Oppositionen avvisar regeringens framtidssatsning på hållbara städer och tätorter och klamrar sig fast vid Klimpbidragen. Regeringen vågar tänka nytt. Det handlar om andra generationens klimatinvestering och näringsbejakande och innebär mer pengar än den tidigare rödgröna majoritetens klimatsatsning. Det handlar om partnerskap mellan stat, näringsliv och kommun. Syftet är att uppnå optimala lösningar för ett hållbart samhällsbygge. Avsikten är att lägga ny kraft i miljömålsarbetet och att också tillvarata näringslivets engagemang för miljön. Det handlar om pilotområden för att sprida goda idéer om hållbara lösningar och miljöteknikinnovationer som kan användas nationellt och även exporteras. Hela 4,7 miljarder satsas på klimatinvesteringar och anpassningsåtgärder för ändrat klimat, inte minst i utvecklingsländerna. Vem leder oss in i vår gemensamma framtid?

Fru talman! Helt nyligen hade jag förmånen att få delta i ett internationellt arktiskt möte. Det som de arktiska forskarna varnade för var den hotande utarmningen av den biologiska mångfalden och vilka konsekvenser det skulle kunna föra med sig. Samma risk löper vi i skog och mark, i sjöar och vattendrag. Därför är arbetet för att slå vakt om biodiversiteten så viktig. Det är också viktigt att rätt insatser, såväl ekologiskt som ekonomiskt, vidtas. Det är också regeringens politik.

Jag har vid flera tillfällen från denna talarstol fört fram vikten av en förstärkning till länsstyrelserna så att de kan göra akutstopp när det gäller avverkningshotad, skyddsvärd skog.

1,7 miljarder för biologisk mångfald är bra mycket mer än det oppositionen förmådde under sin tid. För inte så många år sedan var summan 350 miljoner kronor. Tack vare Sveaskogslösningen förmeras insatserna för den biologiska mångfalden i skogen avsevärt. Det handlar faktiskt om flera miljarder.

Regeringen har valt att också se över verktyg och arbetsformer för att på ett kostnadseffektivt sätt få ut maximalt och rätt skydd. Regeringens minskning på 200 miljoner med utgångspunkt i det höga anslaget för biologisk mångfald ersätts med andra ord av en mångdubbelt större avsättning av skyddad skog genom regeringens uppdrag till Sveaskog.

En besparing på 150 av dessa 200 miljoner har dessutom accepterats av Socialdemokraterna. Det vore därför klädsamt om Socialdemokraterna mildrade bröstonerna något. Under den förra s-ledda mandatperioden

lyckades man skydda 67 000 hektar skog, precis som har påpekats från den här talarstolen. Alliansregeringen har hittills under två år lyckats skydda 107 000 hektar. Det är dessutom budgeterat för ytterligare 55 000 hektar.

Med den tidigare förda s-politiken, utan möjlighet till Sveaskogsöverenskommelsen och utan den kraftfulla höjningen av anslaget, fanns det inte någon chans över huvud taget att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Det är alliansregeringens ambition att klara av detta.

Fru talman! Vi kommer att få återkomma till en fördjupad debatt om miljömålen i denna kammare. Samtidigt som arbete nu sker i Regeringskansliet för att utveckla politiken på de här områdena har regeringen gett förtur åt bland annat flera av miljökvalitetsmålen, vilket Claes Västerteg mycket riktigt påpekade. Det kommer viktiga propositioner om klimat, energi, strandskydd och hav. Därför intensifieras arbetet i EU, och därför lyfts våtmarksstöd, god bebyggd miljö och ett rikt djurliv fram.

Vi har med andra ord all anledning att se framtiden an med stor tillförsikt.

Jag vill med detta, fru talman, yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill dessutom passa på att önska Sven Gunnar Persson lycka till med hans nya uppgifter, och jag önskar er alla en god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 31 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Anita Brodén manade till klädsamhet. Det är väl en marning man ska ta på allvar, om det inte vore så att Anita Brodén själv inte berättar sanningen om vad som står i de två budgetalternativen.

Vi har mer pengar till fordonsforskning än Folkpartiet och alliansen har. Vi har mer pengar till investeringar i framtidens drivmedel. Vi har flera hundra miljoner mer i biogasprogram. Vi har 1 miljard kronor i lokala klimatinvesteringsprogram och 350 miljoner kronor år 2009.

Era hållbara städer, som du hävdade var mer pengar, ger ni om jag inte missminner mig 110 miljoner kronor, alltså en tiondel av det anslag som vi har för lokala klimatinvesteringsprogram. Då måste ni bli väldigt mycket mer effektiva.

Hittills finns det utvärderingar som visar att de lokala klimatinvesteringsprogrammen har sparat 2,3 miljoner ton koldioxid. Hittills finns det inte en enda utvärdering som visar ett enda gram sparat av programmet för hållbara städer.

Och så tillbaka till skogen: Ni kan inte låtsas som att Sveaskogs skog saknade skydd. Sveaskog hade ju gjort frivilliga avsättningar. Ni flyttar skog från en kolumn till en annan kolumn. Det skyddar inte mer skog. Det är en bra politik, men ni kan inte låtsas som att de 107 000 hektar ni pratar om saknade skydd förra mandatperioden. Det är inte sant!

Vi ska skydda Sveaskogs skog permanent. Vi vill gå vidare och göra mer när det gäller Fastighetsverket. Vi vill gå vidare och göra mer när det gäller Fortifikationsverket. Vi vill därför inte bara skära ned de befintliga anslagen.

Anf. 32 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Det handlar väldigt mycket om förvaltning när vi lägger fram vår budget. Det handlar om att ta vara på varje skattekrona och förvalta den på ett maximalt gott sätt. Vi har sett över varje budgetpost och ser nu att det vi lägger fram är en god förvaltning, och vi kan maximera de insatserna. Det handlar om såväl de nationella insatserna som de internationella, där CDM kan vara en sådan del.

Vad gäller skogen, för att börja med det sistnämnda, är den överenskommelse som har gjorts mellan regeringen, Naturvårdsverket och Sveaskog unik i sig. Den innebär att Sveaskogs skog nu kan användas som utbytesskog, inte enbart för privata skogsägare utan också för olika bolag och för kyrkoskog – vi har talat om och lyssnat på en del vad gäller kyrkans stora skogsdomäner. Denna möjlighet erbjuds nu utan att man behöver tillskjuta medel när man kan göra det här i och med att Sveaskog är statsägt.

För att tala om hållbara städer upplever jag i debatten här i dag att det finns en raljant inställning. Man ser inte vilka möjligheter det finns att i arbetet med det framtida hållbara samhällsbyggandet inspirera såväl nationellt som internationellt till att bygga ett hållbart framtidssamhälle. Dessutom ser jag framtiden an med tillförsikt och tror att vi tillsammans med landsbygdsutvecklingsmedel för hållbara bygder kommer att kunna förvalta och använda medel på ett gott sätt.

Vad gäller Klimp för övrigt säger KU:s granskning att 40 procent av Klimpbidragen kunde användas mer kostnadseffektivt. Det är det som ni inte har tagit fasta på.

Anf. 33 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Jag förstår att den kostnadseffektiviteten bygger på att man ska satsa dem på motorvägar i stället. Det är det som regeringen gör. 74 procent av anslagen ska satsas på motorvägar i stället för järnväg. Det är tveksamt om det kommer att ha mer klimatnytta än klimatinvesteringsprogrammen.

Låt mig ställa en fråga till Anita Brodén. Jag har plågat både Sofia Arkelsten och Claes Västerteg med frågan om klimatmål. Ni har ännu inte kommit med något klimatmål än, och varje gång vi har den här debatten säger ni att det kommer ett klimatmål och att det kommer en klimatproposition.

Claes Västerteg lät i alla fall undslippa sig en nyhet, nämligen att det är okej att vränga av sig ledartröjan och ha ett klimatmål som är sämre än flera andra europeiska länders mål.

Då vill jag bara, för att kolla om det finns enighet på den borgerliga flanken, fråga om det också är Anita Brodéns mening: Kan ni sätta upp ett klimatmål som placerar Sverige på andra, tredje, femte eller tionde plats tillsammans med er nya klimatsamarbetspartner Ungern?

Anf. 34 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag kan informera Anders Ygeman för det första vad gäller järnvägssatsningar att i den extra budget och det stimulanspaket som regeringen presenterade i fredags kommer en del, och en inte oväsentlig del, att satsas på att rusta upp järnvägen vad gäller både spår och vagnar.

Här satsas medel redan nu. Det har också varit regeringens ambition. Järnvägssatsningen är alltså en viktig del.

Vad gäller klimatmål kommer Anders Ygeman att få reda på regeringens samlade hållning. Vi kommer med en klimatproposition. En klimat- och energiproposition är aviserad och kommer att komma.

Jag tror att Anders Ygeman ändå kan erkänna att den svenska regeringen med miljöministern och statsministern i spetsen arbetar oförtrutet inom EU för att driva fram och få ett ambitiöst avtal gemensamt, nu först i Poznan och vidare i Köpenhamn 2009.

Anf. 35 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Vi sitter i samma båt, ung och gammal, frisk och sjuk, kvinna och man, europé, asiat, afrikan, australier eller amerikan, rik eller fattig. "Staten och kapitalet, dom sitter i samma båt", för att citera husbandet för många här.

Miljöfrågorna och miljöproblemen berör oss alla gemensamt och måste få gemensamma lösningar över nations-, köns-, generations- och klassgränser och alla andra gränser. Klimatsituationen binder oss oundvikligt samman genom halten CO₂ i atmosfären.

Vattnet som cirkulerar i atmosfären och i havet, och som släcker den törst som jag tror upplevs på samma sätt oavsett om vi bor i Afrika eller i Europa, är gemensamt. Det släcker vår törst, det fuktar jorden och skogen och det skapar växtlighet och förutsättningar för liv.

Kemikalier och giftiga ämnen i varor, i luft, i mark och i vatten känner inga gränser. Den biologiska mångfalden globalt är förutsättningen för ekosystemen, som är nödvändiga för livet på jorden.

Vi sitter i samma båt, en båt som visar tydliga brister. Nu börjar vi snegla på vägen till livbåtarna och räddningsvästarna. Vi rika, starka och välmående placerar oss strategiskt för att än en gång komma först och rädda vårt eget skinn, oavsett om räddningsflottarna bär beteckningen Kyoto, Poznan, Köpenhamn, EU eller FN.

Den budget som vi diskuterar i dag är ett försök att bidra till stabilisering och förbättring av vår gemensamma farkost. Visst är det att lappa och laga, och helt säkert är det otillräckligt. Detsamma kan sägas om de flesta politikområden – biståndet, rättsväsendet, infrastrukturen, kommuner och landsting, kultur och enskildas och familjers möjligheter att ha rådighet och makt över sin inkomst och frihet i sina liv – om man nu tror att det är enbart riksdagens budget inom olika områden som avgör vår och världens framtid.

Inom ramen för begränsade resurser och en helhetssyn på den ekonomiska politiken är detta ändå den största budgetsatsningen någonsin på miljön. Vi har hört mina kolleger redogöra för satsningar på klimatet, havsmiljön, biologisk mångfald, drivmedelsutveckling, forskning, miljöteknikutveckling, miljödrivet byggande med mera. Jag vill yrka bifall till utskottets förslag.

Det är mängder av insatser och åtgärder som mina värderade kolleger på ömse sidor om blockgränsen har berört. Det är mängder av insatser och åtgärder, men det är sämre med utvärdering och uppföljning. Så har det varit under tidigare, socialdemokratiskt ledda, regeringar, och så är det tyvärr fortfarande. Jag har förmånen att vara ordförande i utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Där har vi gjort ett analysarbete

med hjälp av riksdagens fantastiska utredningstjänst, med Christer Åström i spetsen, och utskottskansliet. Det är ett mycket bra underlag som vi har fått fram när det gäller uppföljning av regeringens resultatredovisning för havsmiljö- och klimatområdet.

Vi kan konstatera att insatser har gjorts under många år men att läget fortfarande är allvarligt. Det är viktigt att regeringen löpande följer upp och utvärderar de åtgärder som vidtas och årligen redovisar dem för riksdagen, antingen i budgetpropositionen eller i särskilda skrivelser.

Det behövs redovisningar som bättre än hittills knyter insatser, effekter och resultat till varandra och att regeringen på ett självständigt sätt lämnar tydliga bedömningar av uppnådda resultat. Vi pekar också på ett stort behov av relevanta indikatorer som också håller över tid, så att man kan jämföra och se om utvecklingen faktiskt går åt rätt håll.

Utskottet konstaterar också, på grundval av vad utvärderingsgruppen säger, att regeringen inte kommenterar synpunkterna från förra årets budgetbetänkande men att man avser att återkomma till det i samband med klimatpropositionen och havsmiljöpropositionen. Låt oss då vara vaksamma, för det är viktigt att vi kan följa upp de åtgärder och förslag som riksdagen ger. Utskottet utgår från att de synpunkter som har tagits upp förra året och i år kommer att tas på allvar i regeringens fortsatta arbete.

Vi har också gjort en fördjupad utvärdering av statens insatser på havsmiljöområdet. Det är en nätt liten volym på 300 sidor som är mycket matnyttig. Den finns sammanfattad i betänkandet, så jag ska inte ge mig in på att sammanfatta den här. Jag konstaterar bara att även om det har skett en viss förbättring av samarbetet över sektorsgränserna och inom Regeringskansliet – det finns numera en statssekreterargrupp och en havsgrupp med 14 myndigheter – finns det fortfarande en otydlighet i styrningen. Det behövs en tydligare långsiktig styrning och förbättrat samarbete och kanske också ett utpekande av en myndighet som huvudansvarig för havsmiljöarbetet. Över huvud taget behöver uppföljningsarbetet prioriteras tydligare, precis som när det gäller statens insatser.

Kära vänner! Det här är min sista miljödebatt i riksdagen, eftersom jag i och med årsskiftet slutar i riksdagen och går vidare i livet på annat sätt. Ett litet inlägg i den jordbruksdebatt som följer här efter gör att jag nu begränsar mitt tack till alla fantastiska och fina personer som jag har träffat på inom ramen för miljöfrågornas hantering: alliansvännerna, företrädare för Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet, och inte minst kanslipersonalen på miljö- och jordbruksutskottet. Ni har berikat mitt liv i en omfattning som är svår att uttrycka i ord.

En del har framkallat fler och större adrenalinkickar än andra. Det är ju nyttigt – vad skrattar du åt, Jan-Olof? Det är nyttigt och främjar en bra hjärtverksamhet, tror jag. Jag kommer att sakna er alla och minnas er med många, många varma tankar när jag sitter nere i Oskarshamnstrakten och skådar ut över havet och Blå Jungfrun.

Vi sitter i samma båt, sade jag. Jag hittade ett citat av Vilhelm Moberg: När en politiker säger att vi sitter i samma båt så var på din vakt, för det betyder att det är du som ska ro.

Vi kanske ska sjunga med Bo Kaspers orkester i stället:

Vi sitter i samma bil, vi sitter i samma bil
Tusen år och tusen mil, vi sitter i samma bil
För vi har varann, vi har varann
Det finns dom som säger, jag tror det är sant
Det finns ingenting, det finns ingenting vi inte kan
För vi har varann
Tusen år och tusen mil, vi kan åka tusen till
Tusen år och tusen mil.

(Applåder)

Anf. 36 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Så har det återigen bevisats vem som är miljö- och jordbruksutskottets starkaste debattör och talare. Jag kan bara å hela utskottets vägnar uttrycka hur mycket vi uppskattat att ha dig som utskottskamrat, talare och debattör. Det har varit lite trist för mig ibland, när jag har haft förmånen att förlora debatter och inte alltid få sista ordet, men desto viktigare och bättre för hela utskottet. Du har tillfört mycket kompetens. Målmedvetet har du drivit arbetet med utvärdering och utveckling, som gör att vi kan gå starkare in i framtiden.

Vi får finna tröst i att det är folkhögskoleeleverna i Oskarshamn som får höra din stämma och ta del av din retoriska och pedagogiska kunskap i framtiden, och vi får känna lite sorg över att vi inte längre får höra den och att du inte längre tillför riksdagen det du har gjort.

Tack så jättemycket för den här tiden!

Anf. 37 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack så mycket för de fina orden, Anders. Jag finner en glädje i att uttrycka ett engagemang genom anföranden och samtal.

Jag tror inte att jag har vunnit så många debatter, för jag är inte en så jättebra debattör. Det tycker jag heller inte alltid är det viktigaste. Det viktigaste är vad som kommer ut ur ett samtal, en process. Jag tycker att vi har haft en väldigt bra sådan process i utskottet den här perioden och under förra mandatperioden.

Anf. 38 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Ja, var ska man börja någonstans? Staten och kapitalet i samma båt – det var på något sätt befriande att höra det från Sven Gunnar. För det är liksom avväpnande när det gäller mycket av det som vi håller på med här i riksdagen.

Du har varit vår ordförande i denna utvärdering och uppföljning inom havsmiljöområdet, och du har varit det på ett väldigt bra sätt. Jag har mött dig i debatter, och jag har träffat dig i många sammanhang och känt att det har funnits substans i det du har sagt och gjort. Jag vill tacka dig för det. Jag tror att jag kommer att sakna dig väldigt mycket.

Du ska gå vidare i livet, njuta av naturen och skåda över havet. Det tycker jag att du ska göra. Men om du fiskar, tänk på vilka arter du tar upp!

Jag tänkte ta upp några rader i den här forskningsöversikten som jag precis läste, som också går att applicera på oss:

Samhälle, fisksamhällen, är en generell term som definieras som en samling populationer av olika arter som lever tillsammans i en viss miljö. Ofta syftar samhället till att de ingående organismerna integreras på något sätt eller till konkurrens. Ett fisksamhälle är de olika arter fiskar som finns inom ett visst område och som på något sätt påverkar varandra.

Det går att översätta på oss själva.

Jag vill bara säga tack.

Anf. 39 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack, Tina! Jag har också uppskattat dig och Miljöpartiets arbete väldigt mycket. Det är ett äkta engagemang som är kunnigt och kraftfullt.

I de här fiskesamhällena finns det både fula och fina fiskar. Jag tycker att ni är riktigt fina fiskar allihop.

För drygt 20 år sedan när vi var på det ställe där vi nu ska bosätta oss och hälsade på åkte vi ut någon timme med en sådan här tändkulemotor och fällde ned en och annan pilk i Kalmarsund. Vi kom hem med över 100 kilo torsk bara genom att sitta och pilka. Sedan var det tvärnit.

Nu hoppas jag att ni fortsätter engagemanget. Jag tänker göra det på mitt sätt för att återrehabilitera Östersjön och också andra vatten, så att våra barn och barnbarn kan få uppleva känslan av att åka ut och pilka torsk och få lära sig att äta det fina svenska livsmedel som torsk är.

Anf. 40 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Det känns väldigt tryggt att Sven Gunnar Persson kommer att finnas nära Östersjön och ta hand om det här, för det som vi har lärt oss är att ditt engagemang för miljön verkligen är äkta.

Jag vill också passa på och tacka och inte inleda en stor polemik med dig nu. Jag tycker att du är mångfasetterad och har tillfört jättemycket, och du har varit väldigt skicklig i ditt ordförandeskap i de här utvärderingsgrupperna.

Det är lite typiskt dig att börja med Blå Tågets *Staten & Kapitalet*. Det visar ändå på en viss bredd som du har, att du kan ta in andra saker, att du inte är ensidig. Det uppskattar vi jättemycket. Vi tycker att du är kul. Du är kunnig, duktig och har lärt oss mycket.

Att du sedan hamnar lite fel ibland och har fel kamrater är en annan sak – vi har alla små fläckar. Men vi från Vänsterpartiet som har suttit här i utskottet tillsammans med dig vill verkligen önska dig lycka till. Vi hoppas att du så småningom ska kunna komma ut och pilka igen och få en himla massa torsk. Tack, Sven Gunnar!

Anf. 41 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack, Wiwi-Anne! Jag har uppskattat dig och Vänsterpartiets representanter i utskottet och i andra sammanhang där jag har träffat på er. Ni är kunniga och engagerade.

Jag har den där lilla uppfattningen att vi har en gemensam uppgift, ett gemensamt uppdrag, genom att vi är människor, att vi är personer. I det ligger det ett uppdrag. När det gäller hur vi utför det uppdraget tror jag

att den allra största delen är gemensam. Om vi tittar på oss själva och på det här arbetet ser vi att det ofta är på marginalen som vi skiljer oss åt.

Vi delar väldigt mycket av vår syn på livet, på världen, på våra medmänniskor, på barnen och på de gamla. Sedan finns de där marginalskillnaderna, som är jätteviktiga. Där ska vi slåss och fajtas för det vi tror på, de värderingar vi har, det vi har med oss sedan barnsben och det vi sedan har tillägnat oss.

Det är jätteviktigt med den dialogen, för det är det som är demokratiens essens, att vi utifrån ett lika värde som människor och en respekt för varandra också kan diskutera det som skiljer på marginalen. Tack för utmanande sådana samtal!

Anf. 42 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Jag får också börja med att tacka Sven Gunnar. Jag har haft förmånen att jobba ihop med dig i sex år. Jag önskar dig lycka till. Det har varit jätteroligt att få vara med dig i utskottet och på våra resor som vi har haft. Jag får säga att du har lagt ned en enorm energi, och du har ett kunnande som jag hyser stor respekt för. Det har varit jätteroligt att jobba ihop med dig.

Fru talman! Jag tänkte, som Sven Gunnar, komma in på den uppföljning och utvärdering som vi har gjort inom havsmiljöområdet, inom politikområdet havsmiljö och klimat, och analysen av regeringens resultatredovisning.

Vi konstaterade i uppföljningen att det trots att åtgärder har satts in genom åren återstår stora problem. Det är problem med övergödning och syrefria bottenar, och det ser inte ut att minska.

Halten av kända miljögifter har minskat, visar undersökningen. Men uppföljningen visar också att det ändå finns problem med förorenade bottenar och nya utsläpp. Bottenfärger, nya miljögifter och läkemedelsrester är stora problemområden. Det handlar inte minst om att få ned giftanvändningen i samhället. En stor del av de gifter och föroreningar som finns på land hamnar i slutändan i vattnet.

Både den förra och den nuvarande regeringen har lyft fram havsmiljön som ett prioriterat politikområde. Den nuvarande regeringen satsar enligt beslut och förslag ca 1 miljard under åren 2007–2010, en stor satsning under fyra år där två år redan har avverkats.

Det konstateras i uppföljningen att det ännu är för tidigt att utvärdera satsningens resultat, vilket är naturligt när halva programperioden är kvar. Det konstateras dock i uppföljningen att en stor del av medlen går till nya utredningar, och det har hittills inte räckt till praktiska åtgärder.

Av de praktiska åtgärder som har föreslagits har försök till skarpsillutfiskning och syresättning av bottenarna i Östersjön fått utstå en hel del kritik och förts fram som mindre seriösa förslag.

Fru talman! Man måste också framhålla regeringens prestigelösa hållning när de enligt Socialdemokraternas förslag beslutade att förbjuda fosforanvändningen i tvättmedel. Det är något som Claes Västerteg i dag är stolt över men som han pratade emot ända tills han fick ändrade direktiv från ledningen. Tyvärr stoppade det med att det endast gäller privat bruk, men det är ändå en framgång.

När det gäller medvetna och omedvetna oljespill i havet borde regeringen ha kunnat driva frågan hårdare. Ett relativt lätt sätt att rädda tiotu-

sentals sjöfåglar varje år är att flytta farleden i Östersjön en bit österut utifrån Hoburgs banks läge. Det är en åtgärd som borde vara ganska lätt utifrån att Östersjön är klassad som ett särskilt känsligt havsområde.

Fru talman! Uppföljningen och analysen av regeringens resultatredovisning till riksdagen ger mycket övrigt att önska. Syftet är för utskottets räkning att ta del av hur de av riksdagen beslutade målen nås och att vi utifrån utvärderingen ska kunna fatta kloka beslut och föreslå en ändrad inriktning när så behövs.

Den ambitionen har inte regeringen. Det framgår med all tydlighet.

Fru talman! Det samtal som i dag förs ute i stugorna och runt kaffeborden på arbetsplatserna handlar nog mera om jobb och om arbetslösa vänner och släktingar som hänger löst på arbetsmarknaden. Hur ska det gå om någon i familjen blir utan jobb? Måste vi flytta? Ska barnen kunna få jobb när skolan är avslutad? Det är nog till dessa frågor som oron i första hand knyts. Miljöfrågorna såsom klimatförändring och övergödda och nedsmutsade hav kommer längre ned på dagordningen.

Ändå vet vi att miljö och sysselsättning går hand i hand. Det är inom miljötekniken som framtidens jobb finns. Det är också med rena hav och ren luft som vi utvecklar en av de största näringarna, turismen. Det sker i satsningar på turismen i form av branschprogram där vi, staten, tillsammans med branschen utvecklar näringen så att det skapas än mer jobb på landsbygden.

En fråga som kanske kan ses som liten men som ändå har en stor betydelse för turistnäringen på västkusten är strandstädningen. Som säkert de flesta vet i dag, eftersom frågan debatterats ett antal gånger här i kammaren, har speciellt Bohuskusten blivit ett sopupplag för en stor del av Europas skräp som kastas i havet.

Vi i oppositionen avsätter pengar så att vi kan ta ett nationellt ansvar för denna fråga. Ett antal borgerliga politiker åker omkring i Bohusläns kustkommuner och säger att de jobbar för det. Ord och handling är två olika saker. Visst kan man lura väljare ett tag. Men vi kan upplysa dem om hur företrädarna för högeralliansen jobbar politiskt.

Vid förra årets debatt var frågan uppe. Då gick också högeralliansen emot att det skulle tas ett nationellt ansvar. Då hänvisades det till att det var arbetsmarknadsåtgärder som satts in för att åtgärda nedskräpning av stränderna i Bohuslän. Jag citerar vad borgerligheten framförde: "Och med tanke på att den nya regeringen arbetar med att skapa jobb åt alla är det inte aktuellt."

Då är det inte aktuellt med några strandstädarjobb, för detta är Am-sjobb.

Herr talman! Med tanke på regeringens resultat vad det gäller arbetsmarknadspolitik kan vi se fram emot att stränderna i Bohuslän fylls av strandstädare. Vi kommer att ha renare stränder än någonsin.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 43 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Den här repliken kanske är mer för protokollets skull. Jan-Olof Larsson sade i sitt anförande att jag hade propagerat emot fosfatförbudet. Jag tycker att det skulle vara väldigt intressant om Jan-Olof Larsson kunde peka på var detta har skett och i vilket sammanhang.

Om jag kommer ihåg rätt kom den här frågan upp i en debatt i Almedalen sommaren 2006 där vi miljöpolitiska talesmän var med. Då ställdes frågan till alla sju partier, och alla sju partier var överens om att det här var en bra åtgärd som skulle leda till rätt utveckling. Och nu har alliansregeringen levererat.

Så i vilket sammanhang, Jan-Olof Larsson, har jag argumenterat emot detta förbud?

Anf. 44 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! När vi lade fram det förslaget i riksdagen var Centerpartiet emot det. Du satt i jordbruksutskottet. I ett antal diskussioner hänvisades det till att det inte var genomförbart i EU, för EU hade stoppat det. Vi framförde då att andra länder hade fått igenom det, att det varit okej. Men ni motsatte er förslaget.

Det tror jag säkert att Claes Västerteg kommer ihåg om han tänker ett varv till.

Anf. 45 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att frågan ställdes sommaren 2006 till samtliga sju partier. Det var i och för sig i en debatt utanför denna kammare. Samtliga sju partier var överens om att detta skulle genomföras. Jag tycker att det är viktigt att det här kommer till protokollet. När man för fram saker i debatten är det bra om man har ordentligt på fötterna.

Vi kanske har haft olika åsikter om hur snabbt det ska genomföras. Men när frågan ställdes sommaren 2006 – mig veterligt hade den inte varit uppe på bordet innan – var vi alla sju partier överens. Och nu har vi levererat. Sedan ska vi ta nästa steg. Givetvis vore det allra bäst om alla EU-länder kom överens om det.

Anf. 46 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Den här frågan var uppe hösten 2006 när ni hade tagit över regeringsmakten. Ni hade en centerpartist som miljöminister. Han är fortfarande kvar. Vi hade en diskussion om den här frågan. Ni sade absolut nej, utifrån att EU stoppade det. Det är viktigt att det kommer till protokollet.

Ni hänvisade till att andra länder hade blivit stoppade med det här förslaget, vilket inte var riktigt. De fick igenom sina förslag. Vi fick igenom våra förslag. Jag hoppas att ni går fullt ut med den här politiken och även tar den andra delen.

Anf. 47 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Sedan skulle jag vilja göra ett påpekande angående en fråga som inte har diskuterats särskilt mycket i dag. Det gäller kulturmiljövårdens status i de nationella miljömålen.

I Miljömålsrådets utvärdering sägs att ”arbetet är ett stort samarbete där alla i samhället behöver delta”. Men det konstateras också att 9 av de 16 målen är svåra att nå fram till det fastlagda årtalet.

Ett övergripande syfte med miljö kvalitetsmålen är bland annat att ”ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena”. Elva av de mål vi har diskuterat har direkt bäring på kulturmiljövården. Sex till sju av de målen sägs vara mycket svåra eller inte möjliga att nå till 2020.

Om jag ska travestera vad Sven Gunnar Persson sade tidigare om att riksdagsledamöterna berikar livet skulle jag vilja konstatera att just kulturmiljön berikar livet för oss alla. En rik kulturmiljö som innefattar enskilda föremål, bebyggelsemiljöer och hela landskap är en viktig resurs för utveckling av flera näringar. Det handlar bland annat om turism, friluftsliv, odling, hantverk och arkitektur. Skyddet för och utvecklingen av både natur- och kulturmiljö har ett starkt stöd från allmänheten, vilket inte minst illustreras av det stora antalet människor som är medlemmar i naturskydds- och hembygdsföreningar.

När vi i dag diskuterar de enskildas roll vill jag konstatera att det är en fördel att det är enskilda markägare som nu får större möjlighet att arbeta med skydd av skogen. De enskilda har ofta ett mycket större naturligt engagemang. De har också en kunskap om det som de ska yttra sig över.

Vi diskuterar hållbara städer. Kulturmiljön spelar en viktig roll för att förverkliga den visionen. Därför välkomnar jag den satsning som man gör på hållbar stadsutveckling. Jag tror att den måste innefatta kulturmiljöaspekter.

Det sägs i ursprungsdokumentet att det är tre dimensioner som ligger till grund för hållbar stadsutveckling. Det är den ekologiska, den ekonomiska och den sociala. Här har vi enbart talat om den ekologiska och inte kopplat ihop den med de andra.

Det är viktiga aspekter att ta med i det internationella arbetet. Jag är tacksam att det nämns. Själv har jag träffat på många länder i Afrika där man arbetar med hållbara städer fast man där kallar dem för gröna städer. Jag tror att Kenya har åtta nio städer som utropat sig till gröna. De sysslar med det ekologiska men också med hantverk och att befrämja den inhemska kulturen. Där tror jag att vi i Sverige kan göra ganska mycket, som några av er har varit inne på.

När det gäller de dokument som vi har i dag kan man beklaga att kulturmiljövårdens intressen inte är särskilt synliga. Jag tror att det beror på att vi har en bristande helhetssyn i riksdagen och inom våra myndigheter.

Det här kan identifieras som ett hundraårigt systemfel, där natur och kultur har ansetts tillhöra olika områden. De tillhör olika fakulteter och institutioner på universiteten. Vi har Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, och det är svårt att få ihop den ekvationen. Vi har också olika utskott och olika ministrar.

Detta systemfel påtalades av framsynta personer redan för hundra år sedan men finns fortfarande kvar. Frågan är alltså hur vi ska angripa det.

En tröst är att enskilda individer är mycket klokare än så. De brukar nämligen kunna förena dessa aspekter och fler därtill i sitt eget agerande. Det är ingen slump att människor ibland protesterar när man ger sig på kulturhistoriska objekt i deras närområde.

Ni har tidigare diskuterat skogen och skogsvården. Jag kan hänvisa till en liten skrift från just Riksantikvarieämbetet. Jag vet inte om ni har sett den. Den heter *Skogsreservat utan kulturarv*, och där uppges att den skogsmark som avsatts som naturreservat ensidigt har valts utifrån natur-

värden och att kulturvärdet har haft ingen eller mycket liten betydelse för urvalet. Detta har lett till att stora delar av skogens kulturmiljöer har förstörts eller är på väg att förstöras.

Från Västsveriges kustområden får jag av och till rapporter om att den under århundraden framvuxna floran av gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol – som Evert Taube sjunger om – nu ersatts av sly och slån sedan områdena blivit naturvårdsområden, och betande djur försvunnit. Det som var tänkt som miljöskydd för vissa unika områden har förlorat sin odlade mångfald och i stället fått en ensidig flora.

Men det behöver inte vara så. Vi människor är ju fullt kapabla att hålla mer än en tanke och en dimension i huvudet. Låt oss därför göra det och åstadkomma en sådan helhetssyn som efterlyses i miljömålen.

Här tror jag att vi har nyckeln till framgång för miljömålen. Det sägs nämligen att dessa värden *samtidigt* ska hävdas och att detta är nödvändigt för att alla hållbarhetsaspekterna ska förverkligas. I bland annat propositionen *Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag* från 2004 framhålls att människan och naturen historiskt sett är förenade och att båda dessa dimensioner samtidigt måste beaktas.

Anf. 48 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att Eva Selin Lindgrens anförande om kulturmiljöerna och hur viktiga de är var jätteintressant.

Det här har vi tagit fasta på i Miljöpartiet. Vi har som sagt varit tittat på de 16 miljömålen. Vad krävs? Vad behövs? Vilka åtgärder är nödvändiga? Det är precis som man säger i Miljömålsrådets rapport – nu är det bråttom!

Därför har vi också föreslagit pengar till just detta. Jag bollar frågan vidare till Eva: Tror du att miljömålspropositionen kommer att komma, och kommer ni då att göra dessa satsningar? Det är precis det du efterfrågar själv.

Anf. 49 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:

Herr talman! Jag ser, som jag sade och även Sven Gunnar var inne på tidigare, att det finns många synpunkter som vi delar. Men vi har kanske olika syn på individens betydelse kontra kollektivets. Jag tror som sagt var att alliansen företräder individen bättre.

Men några av oss har faktiskt motionerat om att man ska lägga både natur- och kulturmiljö under samma myndighet. De har i dag väldigt olika resurser till sitt förfogande. Naturvårdsverket har väldigt stora resurser; Riksantikvarieämbetet har förhållandevis små, och de har också väldigt många andra uppgifter. Det betyder att de inte lyckas hävda sig när det gäller detta. Det handlar också om själva samarbetet.

Jag menar alltså att det finns systemförändringar att göra. Man kanske också ska fundera över utskottets roll och om man ska lyfta in sådana frågor i det här utskottet.

Anf. 50 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Det är jätteintressant och kul att det finns ett sådant intresse.

Utän att vara expert på kulturmiljö har jag förstått att det är otroligt viktigt, och därför ser jag fram emot att Eva Selin Lindgren driver frågan i alliansregeringen.

Prot. 2008/09:44
8 december

Anf. 51 EVA SELIN LINDGREN (c) replik:
Herr talman! Jag hoppas att vi får svar på motionen.

*Allmän miljö-
och naturvård*

Anf. 52 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Det har redan sagts väldigt mycket klokt i den här debatten. Man ska alltid utgå från det som sägs, och jag utgår från att alla tycker att det som sägs är klokt. Så är det nog också.

Jag vill ändå ta mig friheten att vinkla in och lyfta upp ytterligare frågor. Först vill jag dock verkligen understryka det Sven Gunnar Persson tog upp och som även Jan-Olof Larsson var inne på om att uppföljningen är och har varit en väldigt svag punkt. Kraftfull politik mäts på något vis i hur stora anslag man kan göra mer än att man ser till verkliga resultat. Politik behöver i vissa lägen faktiskt inte kosta något men kan ändå ge resultat. Det gäller att göra rätt saker.

Det blev mer osökt än jag trodde från början, men nu kommer jag in på det jag tänkte säga. Det gäller sanering och återställning av förorenad mark och sanering av fartygsvrak. Det är egentligen samma problem fast på olika ställen. Det handlar om föroreningar av kemikalier och oljor och sådant, och problemet är att man inte kan hitta någon som är direkt ansvarig för att åtgärda det hela.

När det gäller förorenad mark har vi kommit ganska långt i processen. Där finns det nu anslag. Det antydde förut att de minskar, men de ökar faktiskt och är 2009 uppe i 540 miljoner. I planen för 2010–2011 finns 630 miljoner.

Inom förorenad mark finns alltså en strategi, och i närheten av 2010 ska vi ha lokaliserat de mest kritiska punkterna och kan eventuellt vidta de åtgärder som behöver göras akut. Det finns också en så långsiktig tanke som att man i huvudsak ska ha löst det här problemet till 2050. I det skedet är vi när det gäller detta.

När det gäller fartygsvraken vill Socialdemokraterna i sitt budgetförslag lägga 25 miljoner på det. Även Miljöpartiet har lagt fram ett förslag, fast där ligger det inbakat i posten om förorenad mark.

Det är bra att man från Socialdemokraterna nu visar intresse för detta genom att lägga 25 miljoner. Men om man är lite stygg – och det kan man ju vara ibland i talarstolen, även om det mest handlar om att ha en annan åsikt – är det här ett problem som Socialdemokraterna på något vis har låtit bero. Problemet är inte nytt. Vraken är i alla fall äldre än den här mandatperioden.

Anslag är en viktig sak i något skede naturligtvis, för det här måste åtgärdas någon gång. Men det viktiga i det nuvarande skedet är att ta fram en strategi så att man gör rätt saker. Det var det alliansregeringen med miljöministern i spetsen gjorde. Man har lagt ett uppdrag på Statskontoret att börja nysta i vem som ska ha ansvar, vilken myndighet som ska agera och så vidare.

Den rapporten kom i år, i maj 2008, och har nu remissbehandlats. Remisstiden gick ut den 15 oktober, och nu bereds frågan vidare i Regeringskansliet så att man kan ta fram en strategi för att kunna agera på rätt sätt.

En sak som Statskontoret entydigt lyfte fram var kunskapsläget. Man måste jobba med kunskapsläget när det gäller miljöhoten och hur man ska prioritera. I linje med det är det mycket tillfredsställande att se att Chalmers nu har börjat jobba med frågan. Man har fått 6,6 miljoner från forskningsrådet Formas för att ta fram ett system för hur man ska riskbedöma miljöfaran hos de enskilda vraken.

Som man konstaterar är det mycket stor spännvidd mellan de olika vraken. Beräkningar visar att det kan kosta 20–250 miljoner att sanera ett vrak. Då är det naturligtvis väldigt viktigt att man har ett riskanalyssystem som gör att man börjar i rätt ände. Hur gärna man än vill går det inte att åtgärda allt på en gång. Jag kan upplysa om att man känner till att det till exempel enbart i Skagerrak ligger 261 vrak som innehåller olja eller andra kemikalier. Problemet är egentligen gigantiskt och någonting som vilken regering det än är naturligtvis måste ta ansvar för.

Även om vi tycker att det kanske är fel läge att satsa 25 miljoner, att det blir lite plakatpolitik, uttrycker ändå utskottet väldigt tydligt i betänkandet att vi prioriterar den här frågan och anser den väldigt viktig. Att man går vidare med ansvarfördelningen och höjer kunskapsläget under den tid som regeringen jobbar vidare med detta är ju bara att välkomna. Det är nog inte en slump att saker och ting blir på detta sätt.

Herr talman! Jag ska säga lite om nedskräpningen av havsstränderna, som det för övrigt finns en reservation om i det här betänkandet. Den kanske vi skulle kunna diskutera lite. Precis som Jan-Olof sade förut är det klart att det är olika grad av föroreningar. Av vädermässiga skäl är det Bohuskusten som drabbas mest. Strömmarna för samman allt skräp från hela norra Europa utanför Bohuskusten, och sedan blåser det i land där. Så är systemen i vår värld.

Från utskottets sida har vi tidigare framfört att det är ett lokalt och regionalt agerande som är viktigt och att man från regeringens håll ska agera på det internationella planet för att lösa frågan. Nu föreslår oppositionen i en gemensam reservation att man ska göra en nationell översyn av detta.

Det är ändå tillfredsställande att se att lokalt och regionalt agerande är väldigt kraftfullt när det väl kommer i gång och att man tänker tankar. Fem kommuner i Bohuslän har startat ett projekt som heter Attraktiv kust, samordnad miljö- och naturvårdsförvaltning, där man sätter in strandstädningen i ett mycket bredare perspektiv. Det ingår i ett projekt med integrerad kustzonsplanering och även i ett tillväxtprogram för turism. Man ser att detta hör samman och att det handlar mycket om naturvård. Turism och naturvård hör alltså ihop. Det man vill skapa är ett system för att långsiktigt kunna ordna detta när det gäller både vem som gör det och hur det finansieras. Det handlar naturligtvis om att samordna, att utveckla och som sagt kunna hitta hur man finansierar detta.

Jag tycker inte att man ska strida om det som Jan-Olof Larsson tog upp här, om det är en arbetsmarknadsfrämjande åtgärd eller inte. Det var faktiskt en annan debatt. Det var en diskussion utifrån vad de pengar var eller inte var som hade anvisats av den socialdemokratiska regeringen.

Det var de facto arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och själva arbetet var naturligtvis viktigt.

Jag kan här se, vilket bekräftar det som vi från alliansens sida har sett, att det finns en kraft lokalt och regionalt om man låter de krafterna komma fram. Jag tror väldigt mycket på det. Det känns viktigt att vi följer det och ser hur man kan dra nytta av det.

Herr talman! Jag har överskridit talartiden, men jag måste få reflektera över en sak. Jag tyckte att Wiwi-Anne Johansson lite i förbifarten lyckades avfärda anslaget till hållbara städer som om det handlade om några stadsparker. Det har ju framkommit senare i debatten att det här är ett högteknologiskt tänkande med miljöteknik i centrum och att det handlar om att underlätta miljöteknikexport och verkligen utveckla städerna. Det handlar om byggande och kommunikationer. Regeringen har tillsatt en delegation som ska titta närmare på vilken vinkling man ska ha. Det är inte riktigt fastlagt än. Det är väldigt viktigt att säga att detta är ett betydligt bredare anslag än något som handlar om parker. Även om grönskan är oerhört viktig i det arbetet handlar det inte enbart om det utan om mycket mer.

Anf. 53 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, Lars, de här vraken sjönk inte 2006. Det har jag klart för mig. De sjönk inte ens 1991 eller under Fälldinregeringen. De som det nu är stora problem med vad gäller olja och krigsmateriel har legat där sedan andra världskriget. Den stora diskussion som har förts under åren har handlat om krigsmateriel och gifter i båtarna. Problemet med bränsle, olja och så vidare i de här båtarna har inte varit uppe till diskussion så som det har blivit de senaste åren, utan det har handlat om, som jag sade, vapen, gifter och annat.

Vi har naturligtvis ett gemensamt ansvar i den här frågan. Jag vet att man inte kan sanera alla de här vraken för 25 miljoner, men vi vet att det finns några som är akuta. Bland annat är Skytteren ett mycket akut problem. 25 miljoner räcker för att starta och börja den saneringen och kanske ta en del lärdom av problematiken. Man måste ju avsätta pengar för att kunna starta jobbet.

Ni lovade under fjolårets debatt att det här var en EU-fråga. Det är ju tyska och engelska båtar som ligger där. Ni skulle lyfta fram frågan i EU. Hur har det gått? Ni har haft ett helt år på er, så någon gång har ni väl lyckats träffa någon där nere som ni har kunnat prata med om problemet. Det är viktigt även för danskar och norrmän.

Det jag tog upp om strandstädningen var att vi nu är i en situation där arbetslösheten kommer att överstiga den som har rått under många år. Då är det, som du framförde senast, ett jättebra tillfälle att sätta in Amsätgärder, som du lite föraktfullt sade den gången. Då kan vi verkligen få rena stränder utefter västkusten. Nu kommer det att finnas en uppsjö av arbetslösa som kan användas till det.

Anf. 54 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag tror knappast att jag sade det föraktfullt, för jag brukar inte vara föraktfull i de sammanhangen. Jag tycker att det görs ett viktigt arbete. Om det sedan är organiserat med arbetsmarknadspolitiska

åtgärder eller långsiktig strategi har ingenting med förakt och sådant att göra.

Huvudinriktningen är – och jag ser oerhört positivt på det – att man har tagit tag i frågan nu och vill ha ett system som håller över tid, som inte har med låg- och högkonjunktur att göra. Skräpet driver ju in oberoende av konjunktur. Det finns inga märkbara skillnader. Jag tror absolut att det är den rätta vägen att gå att man börjar lokalt och regionalt och skapar en strategi för detta. Sedan kommer naturligtvis staten att bli inblandad i diskussionen på ett eller annat sätt. Det tvivlar jag inte ett dugg på.

Det är klart att man ska börja någonstans när det gäller vraken. Men jag tror att det är oerhört viktigt att vi vet vad vi gör. Jan-Olof Larsson och jag har nog inte olika uppfattningar om hur viktigt det är att det här arbetet kommer till stånd och att vi får sanera de fartygsvrak som kan utgöra ett miljöhot. Jag tycker att det som Chalmers ska göra verkar väldigt intressant, att man de facto går in och tittar på varje enskilt vrak och skapar ett system där man kan bedöma vilken risk vart och ett egentligen innebär. Det har med placeringen i geografien att göra, vilken last de har och fartygens skick i övrigt. Det tror jag kan vara en väldigt viktig grund för att sedan gå vidare med frågan.

Anf. 55 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Vi kan börja med vraken. Naturligtvis är det så att alla måste analyseras, men en del är mer akuta än andra. Min förhoppning – jag tror att vi är helt överens om det också, Lars – är att det händer något med dem som är mest utsatta och mest illa därän innan man kommer till skott och har gjort hela analysen. Ibland måste man, precis som ni har varit inne på när vi har diskuterat miljömålen, hugga tag i vissa frågor som är viktiga. Detsamma gäller ju här.

När det gäller strandstädningen håller jag också med om att det kan skötas lokalt och regionalt. Men det måste vara en nationell inblandning där. Det måste vara en stabilitet i detta så att vi får en sammanhållen politik för hur vi ska städa upp.

Du vet likaväl som jag att dessa kommuner utefter Bohuskusten tar upp 6 000 ton skräp varje år. Skräpet kommer från hela Europa. Det mesta hamnar utefter Bohuskusten. Det är inte rimligt att några få kommuner ska ta den kostnaden. Det måste också vara ett nationellt ansvar. Vi löser inte detta enbart genom en lokal och regional överenskommelse.

Anf. 56 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Styrkan i en diskussion som förs lokalt och regionalt är att systemen för hur man ska gå till väga blir förankrade. Jag kan också tänka mig att staten kommer att blandas in på ett eller annat sätt, men det är ett brett och bra anslag när man kopplar ihop tillväxtfaktorer, besöksnäring, turism, naturvård och biologisk mångfald.

Anslaget är bra, och vi ska följa det med stort intresse. Projektet är inte färdigt, utan det är något man försöker starta.

Anf. 57 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag vill ta upp en specifik fråga som har bäring på havsmiljöarbetet. Låt mig först konstatera att alla partier i riksdagen är

eniga vad gäller denna budgetpost för havsmiljön. Vi i Vänsterpartiet var först med att ha en egen post för havsmiljön i vårt budgetförslag för några år sedan och också först med nivån 1 miljard kronor över tre år, som nu alla partier ställer upp på. De har alltså följt Vänsterpartiets spår. Det är positivt.

Herr talman! Vi är nog alla intresserade av att kunna fatta beslut på bästa möjliga underlag, till exempel när det gäller havsmiljön. För att förstå och beskriva det livsavgörande ekosystem som haven utgör behöver vi grundläggande kunskap om havens botten eftersom det är där mycket av den biologiska aktiviteten finns. Det är botten som påverkas av mänsklig aktivitet, till exempel bottentrålning, etablering av havsbaserad vindkraft, nedläggning av kablar och rörledningar.

Precis som på land behövs god information om topografiska förhållanden. Det är självklart för alla som arbetar med plan- och miljöfrågor på landbacken att få använda topografiska kartor och databaser med hög upplösning vid byggnation, bedömning av föroreningsspridning, skredrisker, beskrivning av olika biotoper etcetera. God topografisk information över våra landområden finns också allmänt tillgänglig för alla som behöver den, men det är annorlunda till havs. Där anses djupinformation i första hand vara en säkerhetsfråga. Därför är god topografisk information om havsbotten sekretessbelagd, vilket skapar många praktiska problem för forskning och förvaltning av våra hav.

Det här är inget nytt problem. Det har påtalats under lång tid, och det tas också upp i utskottets uppföljning inom havsmiljöområdet. Det refereras till olika tidigare utredningar i frågan, bland annat av Statskontoret, Lantmäteriet och Försvarsmakten. Det framgår vidare i uppföljningen att Försvarsmakten i regleringsbrevet för år 2000 fått mål och återrapporteringskrav om djupinformation.

Jag har läst målet som regeringen givit Försvarsmakten, och det är tyvärr inte förpliktande. Det sägs att Försvarsmakten ska fortsätta att intensifiera arbetet med att se över kriterierna för bedömningen av vattendjupsinformationens militära värde. I arbetet ska myndigheten väga in frågor om förändrade hot och om andra samhällsområdets behov av djupinformation.

Tillbaka till gå, kan man säga. Det går knappast att komma fram ordentligt i denna fråga om man sätter bocken till trädgårdsmästare. Regeringen måste själv ta ansvar för frågan, enligt min åsikt, och göra den avvägningen att miljö- och naturresursskäl i princip ska gå före de militära sekretessskälen. Vänd på kuttingen och släpp sekretessen på djupinformationen, utom möjligtvis i vissa områden där försvaret trovärdigt kan visa att säkerhetsaspekten måste väga tungt.

Jag avslutar detta inlägg med att undra om djupinformationens sekretess kan ses som ett exempel på en politisk långbänk där regeringen inte klarar att hantera tredskande särintressen. Så en uppmaning till utskottets borgerliga företrädare: Prata med era regeringskolleger så att denna fråga, som är så viktig för förvaltningen av våra hav, äntligen kan få ett avslut.

Anf. 58 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag har egentligen inte tänkt gå i polemik med Jacob Johnson, utan jag tycker att vi måste arbeta tillsammans i denna fråga.

Hela den marina forskningen anser att det är oerhört viktigt att ha hela botten karterad. Det finns exempel där bottnar har karterats. Vi känner väl till att hela norra delen av västkusten karterades när trålgränserna skulle bestämmas. Det märkliga var att det karterade sedermera blev hemligt. Man bestämde en trålgräns, men fiskarna kunde inte få tillgång till informationen. De fick bygga upp sin egen karta. En fiskebåt har en plotter som allteftersom bygger upp en egen kartering av botten. Men de har inte fått använda den sofistikerade karta som redan finns.

Det här är ett problem. Jag tycker att vi ska ta med oss frågan och jobba med den. Både forskningen och fisket rent praktiskt har användning av kartorna.

Anf. 59 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Vi är tydligen eniga.

Om jag betonar vikten av god uppföljning och vi identifierar problemet gäller också att politiskt följa upp frågan och inte låta den fastna i byråkratin. Den här frågan har fastnat i byråkratin. Det finns ett stort samhällsintresse att ha detta tillgängligt. Nu går frågan tillbaka till Försvarsmakten, och Försvarsmakten ska utreda frågan igen. Värdet ska återigen prövas.

Jag är rädd för att om man låter frågan ligga hos Försvarsmakten blir det inte en lösning. Frågan måste lyftas upp på en högre nivå. Det är kanske en liten detaljfråga, men också en liten detaljfråga kräver en aktivitet för att få en lösning.

Anf. 60 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag hör vad Jacob Johnson säger, och det finns nog en del sanning i detta.

Anf. 61 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Upp till bevis!

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 december.)

6 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar m.m.

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU2

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar m.m. (prop. 2008/09:1 delvis).

Anf. 62 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Nu ska vi debattera jord- och skogsbruksfrågor. Vi har alla njutit av vackra landskap med mångsidig och omväxlande natur. Vi har andats in de välgörande dofterna från vår rika fauna. Den bilden vill jag gärna behålla och förbättra. Jordbrukspolitiken måste därför ges förutsättningar för öppna landskap med betande djur i hela landet. Det ska vara en landsbygd som ger möjligheter till livsmedel, rekreation och ar-

betstillfällena. Det ska ge möjlighet till ett mångfasetterat skogsbruk som ger råvara till trähusbyggnationer och papper och till ett livskraftigt ekosystem. Basen för det är ett ekologiskt hållbart jord- och skogsbruk.

Herr talman! För mig och Socialdemokraterna är frågan om jobben just nu det allra viktigaste. Klarar vi inte jobben får vi svårt att klara frågorna jag inledde med. Det är politiskt otroligt viktiga frågor som vi i miljö- och jordbruksutskottet vanligtvis diskuterar. Allt hänger ihop.

Många svenska småföretag är i dag pressade. Konkurserna ökar kraftigt. Under hösten har det varit tätt mellan varslena.

Skogs- och Träfacket har de flesta medlemmarna på landsbygden. De jobbar med skogen från planta till färdig produkt. Till och med den 30 november har drygt 5 000 personer varslats inom förbundets branscher.

Statsministern och högerledaren Reinfeldt kommenterade den stora mängden varsel i Sverige med orden: Vi har fått varsel. Det är inte samma sak som att bli uppsagd.

Snälla statsministern! De flesta varsel som hittills har förhandlats resulterar i uppsägning, och på landsbygden slår det här hårdare. I dessa siffror ser vi heller inte de visstidsanställda och inhyrd personal som får gå hem på dagen.

Herr talman! De små företagen, inte minst inom de gröna näringarna, blir allt viktigare för sysselsättningen i landet. Småföretagens villkor spelar en avgörande roll för den svenska konkurrenskraften, och som sagt inte minst inom skogens och jordbrukets diversifierade företag. Varje mjölkbonde genererar fyra jobb lokalt, och drygt 5 500 anställda finns inom mejeriföretagen – företag som är livsviktiga för landsbygden.

I dagens lågkonjunktur hade ett kraftfullt småföretagarpaket varit ett välkommet besked från regeringen, men regeringen har nyss vaknat, och i det man levererade förra veckan saknas allt vad tänkas kan av småföretagarsatsning. Det finns inget för de gröna näringarna, som har framtidens lösningar med sig.

LRF har lagt fram kloka stimulansförslag, som om de genomfördes skulle rusta landsbygdens företagare och stärka dem. Man vill lyfta fram en satsning på förnybar energi, ett Östersjö- och klimatpaket, ökade satsningar på infrastruktur i *hela* landet genom bland annat bredband, utveckling av nya produkter av skogsråvaran och regelförenklingar. Ni gick till val på regelförenklingar, och snarare har reglerna blivit försvårade. Och varför inte genomföra en kraftfull satsning på att bygga mer i trä? Det är bra för miljö, ekonomi och jobb, och vi har den fina skogsråvaran.

Det här är några konkreta förslag som går att genomföra nu. Varför vänta och se? Jag har hört till leda de senaste månaderna att budgeten räcker. Men till slut insåg även ni att det behövs kraftfulla satsningar nu. Kanske kan ni från högern berätta för oss alla om något mer är på gång, inte minst för de gröna näringarnas småföretag.

Herr talman! Det finns också ljuspunkter, trots regeringens politik, eller brist på politik, för landsbygden. Samtidigt som det råder stor osäkerhet kring många småföretagares överlevnad och även hela skogsindustrins framtid i rådande konjunktur finns det en ökad efterfrågan på det som svenska bönder producerar.

Landsbygdens status växer, konstaterar framtidsforskare Erik Westerholm. Efterfrågan på naturresurser stiger runt om i världen.

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Och för många mjölkbönder spirar framtidstron trots dystra tider. Jag besökte för några veckor sedan Stöpafors gård vid strandkanten av den vackra sjön Fryken i Värmland. Där kändes framtidstron påtagligt. Man hade investerat i mjölkrobotar för flera år sedan och tror verkligen på framtiden. Detta gläder en djurskötare och avbytare som mig.

Djurproduktion behövs i hela landet, och den ska producera mjölk, kött och andra produkter åt oss konsumenter. Livsmedelsindustrin är inte lika konjunkturkänslig som skogs- och byggindustrin, och det ökade intresset för bioenergi driver utvecklingen framåt. Lönsamheten och investeringsviljan har ökat inom jordbruket under 2007 och 2008 enligt siffror från LRF.

Herr talman! Vi socialdemokrater ser hoppfullt på de gröna näringarna som en tillväxt- och utvecklingsmotor för Sverige. Vi ser jorden och skogen som nödvändiga resurser i vårt arbete med att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Vi tror på en landsbygdsutveckling som ger människor möjlighet att bo, leva och arbeta utanför städerna på likvärdiga villkor som de stadsboende.

Enligt framtidsforskare kommer en uppgradering av landsbygden att ske. Landsbygden har framtiden för sig. Och visst känns det när man är ute och besöker småföretagen eller byalagen.

Men för att det ska vara möjligt krävs det många fler åtgärder från regeringens sida. Ett förstärkt trygghetssystem och en minskad regelbörda för småföretagare är tämmligen självklara krav, likaså ett utbyggt bredband för hela landet liksom fler hyreslägenheter för de unga som vill stanna kvar på hemorten.

Herr talman! Jag har med vilje pratat en del om småföretagarnas situation och livsvillkoren på landsbygden och inte bara stannat vid jord- och skogsbrukspolitiken. När man pratar om de gröna näringarnas möjligheter handlar det om helhetssyn och inte stuprörstänk. De gröna näringarna bidrar till samhällsnyttan; det är vi alla överens om. Och allteftersom kunder och konsumenter efterfrågar tjänster och produkter från landsbygdens företag höjs kraven, och utvecklingen stimuleras.

Kraven på etik och hög kvalitet inom till exempel livsmedelsproduktionen blir allt viktigare, och vi ser nu, när vi närmar oss jul, att man efterfrågar mer av ekologiska skinkor och andra ekologiska varor. Man vill ha mer närproducerade livsmedel och också tydligt kunna se var livsmedlen är producerade. Läser man mattidningar, vilket jag gör med glädje, är det tydligt att kraven från oss konsumenter ökar – inte minst viljan att veta vad maten innehåller och var den är producerad.

De höga kraven ger ett mervärde i den svenska matproduktionen. Vi socialdemokrater har i många år arbetat för en utveckling av den småskaliga, närproducerade och ekologiska maten. Vi vill också att livsmedel ska märkas på ett sådant sätt att konsumenterna tydligt ser vad de betalar för.

Herr talman! Vi vill att Sverige fortsätter att hålla en hög profil vad gäller djurhälsa, djurskydd och djurtransporter. Vår vision är att djur i övriga EU-länder ska ha samma goda skydd och hälsa som djuren i Sverige. Därför förordar vi också att kontrollen av djurskyddet ska ligga kvar på kommunal nivå och inte föras över till länsstyrelserna, som regeringen vill. Vad blir bättre? Blir det fler inspektörer? Nej, inte som det ser ut nu, när länsstyrelsen redovisar hur man tänker sig arbetet. Hur är det tänkt

med den lokala förankringen och med de stora avstånd som finns i delar av Sverige? Inte verkar det bli billigare heller.

Det är hos kommunerna som den lokala kunskapen och kompetensen finns. Där finns också djurskyddsinspektörer som har god kännedom om de lokala djurhållningar som de ska övervaka.

Herr talman! Nu är EU:s jordbruksministrar överens om den så kallade hälsokontrollen. Nu är det dags att börja fundera på EU:s jordbrukspolitik efter 2013. Vi socialdemokrater vill se en parlamentarisk utredning där representanter för näringarna och konsument- och miljöorganisationer ingår. Frågan är alltför viktig för att beslutas om i slutet rum på Jordbruksdepartementet. Det är många stora, komplexa frågor vi behöver diskutera, såsom hur vi ska se till att det finns förutsättningar för ett jordbruk med djurproduktion i hela Sverige. Hur möter vi de framtida nya utmaningarna? Och om vi tar bort de flesta stöden, var kommer jordbruket att finnas, och hur kommer det att se ut? Ska vi ha nationella stöd och enhetligt gårdsstöd eller inte? Det är många komplicerade frågor som kräver att vi verkligen sätter oss ned tillsammans och diskuterar och funderar.

Herr talman! Alldeles nyligen presenterade miljö- och jordbruksutskottets utvärderingsgrupp sin analys av regeringens arbete för livsmedelspolitiken. Jag tolkar analysen som en skarp kritik av regeringens resultatredovisning. Man skriver att det är svårt att göra en helhetsbedömning av resultatet av de statliga insatserna inom jordbruksområdet. Det saknas indikatorer för uppföljning av de ekologiska och sociala målen. Man konstaterar att resultatredovisningen har försämrats och blivit mer otydlig.

Som riksdagsledamot blir jag djupt oroad över detta demokratiska dilemma. Hur ska vi som sitter i opposition kunna följa upp besluten, ställa relevanta frågor och ha synpunkter när otydligheten är så stor? Vad anser ni från den borgerliga sidan? Var ska besluten fattas, hos regeringen eller hos oss i riksdagen? Det är synd att jordbruksminister Erlandsson inte deltar här i dag, för jag hade gärna velat höra hans synpunkter på den kritik som utvärderingsgruppen för fram.

Tiden tillåter inte att jag här räknar upp allt som regeringen inte gör och som jag tycker att den borde göra. Helt kort vill jag dock efterlysa satsningen på landsbygdsutveckling. Det har nu gått två år sedan Landsbygdskommittén lade fram sitt betänkande om en framtida utveckling av den svenska landsbygden, två år, då Eskil Erlandsson och Maud Olofsson haft gott om tid att agera. Men från både Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet är det helt tyst. Kommer det en strategi eller inte, och när kommer den i så fall? Det skulle jag gärna vilja få reda på av er som kommer efter mig här från den borgerliga sidan. När kommer det? Jag tror att många runt om i Sverige just nu väntar på landsbygdsstrategin och hur man ska utveckla den svenska landsbygden.

Med detta vill jag, herr talman, yrka bifall till reservationerna 2 och 7. (Applåder)

Anf. 63 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Låt mig börja med att uttrycka mitt stöd för Ann-Kristine Johanssons förslag om en parlamentarisk utredning om jordbrukspolitiken i EU efter 2013 och den svenska positionen.

Vi ska i dag behandla det som kallas de areella näringarna, jord- och skogsbruk, fiske med mera. Det handlar i stor utsträckning dels om hela livsmedelskedjan, det som ibland beskrivs som från jord till bord, eller rättare sagt från jord och hav till bord, dels om skogsbruk, skogsvård, viltvård med mera. Det är grundläggande frågor såväl för vår livsmedelsförsörjning som för levande, friska och hållbara ekosystem.

Utöver själva betänkandet finns som underlag för denna debatt bland annat forskningsöversikten *Fiskpopulationer i svenska vatten. Hur påverkas de av fiske, övergödning och miljögifter?* Låt mig inleda med att uttrycka min uppskattning av denna välskrivna och informativa rapport. Författarna Lisa Almesjö och Helene Limén förtjänar allt beröm. Jag återkommer till rapporten senare.

Först, herr talman, måste jag ta upp det första förslaget till beslut i betänkandet, nämligen att godkänna att målen för politikområdena djurpolitik, livsmedelspolitik, landsbygdsolitik och samepolitik ska upphöra att gälla i enlighet med regeringens förslag. Regeringen har i stället själv formulerat en vision, bruka utan att förbruka, inom hela utgiftsområdet samt tre strategiska inriktningsmål som i förkortad version handlar om dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv, miljö- och resurseffektiva gröna näringar och omtanke, ansvarstagande och hög etik.

Utskottet har noterat att regeringen ska återkomma med information om det fortsatta arbetet med inriktningsmålen men säger också att det är mycket angeläget att lyfta upp frågan om det är riksdagen eller regeringen som ska fatta beslut om de övergripande målen inom utgiftsområdet.

Herr talman! Jag anser, efter viss tankemöda, att det är rimligt, ja, egentligen till och med självklart, att det är riksdagen som ska fastställa målen inom utgiftsområdet. När frågan behandlades i utskottet lät jag mig nöja med utskottets skrivning att det är angeläget att lyfta upp frågan om det är riksdag eller regering som ska fastställa målen. Nu är det faktiskt så att regeringen är underställd riksdagen, och därför bör regeringen, om den vill ändra målen, lämna förslag om detta till riksdagen. Så har inte skett, och därför yrkar jag avslag på förslaget under förslagspunkt 1, att godkänna att målen för politikområdena ska upphöra att gälla.

Samtidigt vill jag be mina utskottskamrater om överseende med detta sena ställningstagande. Men rätt ska vara rätt. Någon ordning får det vara. Jag yrkar alltså avslag på förslaget under punkt 1.

Utskottets forskningsöversikt inom fiskeområdet är, som jag sade inledningsvis, en välskriven och pedagogisk rapport som jag kan rekommendera alla som är intresserade av fiskefrågor att ta del av. I översikten finns många tabeller och diagram som bland annat visar situationen för torsken i Östersjön. När vi i utskottet ska ta ställning till de årliga förhandlingarna om fiskekvoter i EU, liksom Sveriges riksdag genom EU-nämnden, är detta värdefullt underlagsmaterial.

Jag vill använda tillfället till att efterlysa bättre uppdaterade faktaunderlag i de handlingar som går till utskottet och EU-nämnden när vi ska ta ställning till förslagen. Sådana underlag är till exempel uppdaterade figurer i enlighet med denna skrift. Jag hoppas att den kan inspirera departementet att förse oss med aktuellt, pedagogiskt beslutsunderlag. Jag vill exempelvis kunna ta del av aktuella beståndsuppskattningar och fullständiga referat av Ices rekommendationer innan jag tar ställning i dessa viktiga frågor. Tyvärr saknas sådant underlag i dag. Låt oss därför

inspireras av denna forskningsöversikt och se den som ett steg i riktning mot bättre beslutsunderlag.

Det finns några saker i rapporten som jag särskilt fäst mig vid. En sådan är betydelsen av rovfiskar, så kallade toppredatorer, kopplad till övergödningens frågan i Östersjön. Som det beskrivs i rapporten innebär överfiskning av rovfisk som torsk att balansen i ekosystemen förskjuts till förmån för mer växtplankton och mikroalger, vilket i förlängningen resulterar i syrebrist och bottendöd.

En annan sak som belyses bra i rapporten är betydelsen av fiskefria områden eller åtminstone områden med förbud mot bottentrålning, alltså ytterligare ett argument för en mycket restriktiv inställning till bottentrålning. Förutom att den tömmer havsområden på till exempel torsk innebär det återkommande harvandret av känsliga bottnar att sedimenterade näringsämnen och miljögifter ånyo exponeras mot vattenmassorna.

Personligen tror jag att bottentrålningen är ett större miljöproblem än anläggning av kablar och rörledningar på havsbotten. Vänsterpartiet har i olika sammanhang därför verkat för ett moratorium för det storskaliga torskfisket, det vill säga stopp främst för bottentrålning av torsk till dess att vi kan känna oss trygga med att bestånden verkligen är livskraftiga.

Rapporten redogör också för fiskets ekonomiska betydelse. Även om det inte är någon nyhet kan man konstatera att fiskets ekonomiska betydelse trots allt är ganska begränsad. Landningsvärdet är ca 1 miljard kronor per år. Noterbart är att den fritidsbaserade näringen med ca 1 300 företag uppskattningsvis omsätter lika mycket.

Mycket talar enligt min uppfattning för att vi i framtiden bör inrikta oss på ett mer småskaligt, selektivt fiske med skonsamma redskap kombinerat med utveckling av fritidsfiske samt fiskebruk. I vår budgetmotion föreslår vi en kraftig satsning på fiskevård i storstadsnära områden bland annat för att ge även storstadsbor möjlighet att inom sina närområden kunna ta del av den friluftsupplevelse som fritidsfiske innebär.

Herr talman! Livsmedelskedjan handlar naturligtvis om mer än fisk. En aktuell fråga är hur berörda myndigheter inom denna livsmedelskedja ska organisera sitt arbete och var dessa myndigheter ska ligga geografiskt. Det handlar främst om Jordbruksverket, Fiskeriverket, Livsmedelsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt.

En utredning har tillsatts för att studera frågan. Utredaren Gerhard Larsson har fått förlängd tid. I stället för att vara klar till den 1 december kommer utredningen, om jag fattat saken rätt, först i februari. Låt oss hoppas att utredaren föreslår en ansvarsfördelning och organisation som möjliggör ett effektivt resursutnyttjande. En alltför principiell tudelning mellan riskvärdering och riskhantering enligt EU:s organisation av frågan kan enligt min åsikt medföra kostnadsdrivande organisationsförändringar.

När jag ändå är inne på livsmedelsfrågorna vill jag lyfta fram betydelsen av välinformerade konsumenter. Det är viktigt att konsumenterna utifrån god kunskap om matens miljö- och klimateffekter kan välja vilket slags mat de vill äta. Därför föreslår vi i vårt budgetförslag att Livsmedelsverket ska tillföras extra resurser för sitt arbete med klimatanpassad kost. Vi vet exempelvis att rött kött har den högsta klimatbelastningen, särskilt om det handlar om foderuppfödda djur.

Prot. 2008/09:44
8 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Låt mig också få uttala mitt stöd för det nationella kunskapscentret för småskaligt mathantverk, Eldrimner, och beklaga att regeringen dragit tillbaka dess särskilda anslag. Jag tror att det offentliga bör effektivisera sin tillsyn också över det småskaliga mathantverket. I dag sköts den av kommunerna som har svårt att samordna sig vad gäller denna fortfarande begränsade verksamhet, även om den ekonomiskt är av ungefär samma storleksordning som fisket.

Det finns skäl att pröva om inte Livsmedelsverket borde ta över denna tillsyn – i, kan man säga, livsmedelslagens anda. Den ger ju Livsmedelsverket en möjlighet att ta över tillsyn som kommunerna ej sköter på ett tillfredsställande sätt.

Herr talman! Miljömålet Levande skogar har diskuterats i den tidigare debatten om utgiftsområde 20. Även jag välkomnar att regeringen nu har tagit fasta på det förslag som vi och Miljöpartiet fört fram med anledning av skogspropositionen i våras, nämligen förslaget om att Sveaskogs skyddsvärda mark avsätts till reservat – detta utan att anslaget för biologisk mångfald i statsbudgeten belastas. Det förslaget avsågs vid behandlingen av skogspropositionen. Efteråt kom det här.

Trots allt blir detta ett bra tillskott när det gäller miljömålet Levande skogar. Men det behövs fler insatser. Därför föreslår vi i vår budgetmotion att ytterligare 50 miljoner kronor avsätts till biotopskydd och naturvårdsavtal.

Skogsstyrelsen är en strategisk myndighet för dessa frågor. Vid utskottets besök nyligen hos myndigheten framkom det klart, tycker jag, att man befinner sig i en besvärlig situation bland annat efter regeringens beslut om att abrupt avveckla den framgångsrika verksamheten Gröna jobb – ett beslut som regeringen kanske ångrar i dag med tanke på jobbkrisen. Det blev också en svår situation för Skogsstyrelsen efter det brådstartade avskedandet av den förra generaldirektören och vingklippningen av uppdragsverksamheten.

En organisationsöversyn pågår och ska presenteras före jul. Risken för övertalighet vid myndigheten är överhängande. Det är bara att beklaga, menar jag, att regeringens ideologiska enögdhet orsakar styr- och organisationsproblem för denna viktiga myndighet.

Herr talman! Jag har nu använt min anmälda talartid, så jag avslutar mitt anförande med att upprepa mitt yrkande om avslag när det gäller beslutspunkt 1.

Anf. 64 TINA EHN (mp):

Herr talman! Jag kan börja med att glädja er genom att säga att jag nog inte kommer att använda mina stipulerade tio minuter, så lyssna noga!

Miljöpartiet anser att hållbart brukande av jord, skog och vatten bör ske i samklang med naturen och inom de ekologiska ramarna. Dit är det långt. De areella näringarnas villkor förändras ständigt. Under senare år har klimatförändringarna börjat märkas på allvar. Samtidigt ökar efterfrågan på produkter.

Areella näringar som jordbruk och skogsbruk har en stor påverkan på flera av miljömålen och också förutsättningar att nå dessa. Det krävs god kunskap och kommunikation mellan olika aktörer för att komma framåt i arbetet. Ett intensivt informations- och kunskapsuppbyggande pågår in-

om flera områden för att få med så många som möjligt på tåget och minska läckage till både luft och vatten.

Vidare gäller det biogasprojekt och skyddszoner mellan odlingsmark och vattendrag. Miljöpartiet har i två år motionerat om en stor satsning på biogas. Vi har även i vår budgetmotion med att det behövs mer satsningar på biogasproduktion. Sverige behöver en nationell biogassatsning, och för detta har vi föreslagit ett sekretariat.

Själv studerade jag i fredags ett jordbruk utanför Vårgårda. Där har man kommit ganska långt i planerna på att satsa på biogasproduktion. Vi ser att proppen lite grann gått ur när det gäller de här satsningarna. Även alliansen har uttalat ett starkt stöd för det här, vilket jag tycker är väldigt trevligt.

Stor hänsyn krävs inom jord- och skogsbruket. Det handlar då om minskad körning och om mer bevuxen mark. Eftersom det finns belägg för att det ekologiska jordbruket gynnar den biologiska mångfalden och bidrar till att flera miljömål nås har vi i Miljöpartiet valt att lägga en del av våra miljömålssatsningar på det här området.

Vi tror att fler och fler vill möta konsumenternas efterfrågan på odlade produkter som inte förorenar livsmiljöerna under framställningen och som tas fram på ett skonsamt och smart vis. Vi anser att forskning som bedrivs när det gäller jordbruket och dess utveckling är viktig. Det är av stor vikt att inte endast forska på enskilda faktorer på växtodlingssidan. Det gäller att mer titta på odlingssystem och de möjligheterna att skapa stabila villkor och bära upp olika system som gör det möjligt att odla.

I somras besökte jag just en sådan försöksstation på Öland. Jag fick då ta del av vad det innebär att ha olika växter som har andra uppgifter än att producera. Dessa växter fanns med för att med dofter och färger avleda skadeinsekter. När man ser på produktionen med de ögonen – alltså att allt hänger ihop, att beroendeställningen mellan djur, insekter, organismer och mykorrhiza är avgörande för långsiktiga bördiga produktionssystem – börjar man förstå att inte kvävegiva endast och allena avgör om skörden blir riklig. Detta gäller både skogen och jordbruket.

Miljöpartiet föreslår att mer pengar avsätts till skydd för skog med naturvårdsavtal och biotopskydd. Vi anser att Skogsstyrelsen behöver resurser för att jobba med dessa instrument, följa upp avverkningsanmälningar, ge råd till skogsägare och precisera kraven på generell hänsyn i skogsbruket.

Vi vill satsa på den biologiska mångfalden i det odlade landskapet. Vi gör en satsning på ekologiskt lantbruk med en bättre ersättning till certifierade ekologiska producenter och ett särskilt stöd till bönder som ställer om till certifierat ekologiskt lantbruk.

Fisket har i flera år varit ett hett ämne. Det verkar råda enighet, åtminstone i denna kammare, om att ett av problemen med utfiskningen av haven är en överdimensionerad fiskeflotta i förhållande till mängden fisk i havet. Just denna pott, så kallat strukturstöd till fisket, innebär att vi för varje satsad krona får 1 krona från Europeiska gemenskapen och att vi kan få dubbel pott vid utskrotning av fartyg.

I samma veva säger vi att det nationella kvotfördelningsinstrumentet bör användas för att gynna det småskaliga och kustnära fisket på det storskaliga långväga fiskets bekostnad eftersom vi vill ha en levande kust

året runt. Det här är ett bra tillfälle för regeringen att visa att man vill göra något centralt.

Under de snart två och ett halvt år som jag suttit med i Sveriges riksdag har man fått höra att vi äntligen har en fiskepolitik som det går att förhandla med och som inte sätter sig i ett hörn, ställer sig utanför och så vidare, vilket den förra regeringens minister anses ha gjort och då mycket på grund av Miljöpartiets påtryckningar. Det finns en del i utskottet som gång efter annan sagt saker i den riktningen. Jag blir nog förvånad om det inte kommer upp även i dag som ett påstående som lever sitt eget liv. Det är ju inte sant. Vad som hände förra mandatperioden var att vi ibland var med, ibland inte var med. Nu väljer man att vara med, oavsett om det är bra eller inte.

Forskningen visar att avsaknad av rovfisk, exempelvis torsk, kan förvärra effekterna av övergödning. Färre rovfiskar samt pågående övergödning leder till att mängden växtplankton ökar, vilket orsakar syrebrist och bottendöd.

Även i havet är den viktiga biologiska mångfalden avgörande. Vi har dålig kunskap. Den kunskap som vi fått till oss skrämmer. Vi ser allt tydligare att ett torskbestånd inom ett område är specifikt och inte sprider sig hur som helst – därför alla beslut och diskussioner om östra och västra bestånden etcetera. Dessa olika bestånd leker på olika platser, har olika beteenden och är unika.

Det är inte bara ekonomin som kan gå i baklås. Det kan också naturliga ekosystem göra. Här finns det en erfarenhet från Kanada. Vi ser i alla fall att debatten har tagit en annan riktning, vilket är avgörande för att fortsatt ha fisk och för att kunna bedriva ett etiskt och hållbart fiske och kunna äta och njuta av detta livsmedel som är en fantastisk resurs men som är beroende av hur vi människor förvaltar alltsammans. Vi sitter i samma båt, har vi hört. Det kan man verkligen säga.

Mycket arbete behöver göras inom de areella näringarna. Jag tänker ta upp det som kallas för Gröna jobb.

År 2006 beslutade regeringen att avsluta Gröna jobb-satsningarna, som det väl borde ha varit bra att ha, speciellt nu. Men det går det att åstadkomma; man kan ju ändra på det här.

De här arbetsuppgifterna behövs, och människor som har fått möjlighet att delta i det här, flera tusen, har fått goda möjligheter till ett efterfrågat jobb. Det här är en viktig markering.

Sammantaget ser vi att regeringen väljer en annan inriktning på livsmedelsproduktionen. Man plockar bort pengar från satsningar på ekologisk produktion och främjande av densamma. Detta lägger man i andra sammanhang, med fördel på exportsatsningar, ser det ut som.

Miljöpartiet anser att pengar för att främja produktionen av ekologiska livsmedel ska vara kvar. Det är ett viktigt vägval. Kampen om naturresurserna ökar, och skandaler händer runt om i världen. När en del drygar ut proteinhalten i mat med melamin, som i Kina, eller när vi måste plocka bort det irländska fläskköttet från handelns hyllor på grund av dioxiner börjar man undra vad livsmedlen egentligen är värda.

Det är viktigt att vi alla är med och diskuterar EU:s jordbrukspolitik framöver. Vi behöver alla både god mat och god miljö.

Till slut yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 65 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer och dessutom avslag på det yrkande Jacob Johnson framförde för en stund sedan.

Det är allvarstider. Vi är mitt uppe i den värsta kris som förmodligen någon i den här salen har upplevt någon gång. Banker går omkull, och mäktiga direktörer i GM, Ford och Chrysler tigger politikerna om pengar för att rädda det som räddas kan.

Det sprids över världen som en präriebrand – Europa backar, krispaketet i Kina, valutareserven i Ryssland krymper som en glass i solskenet. Oroliga sparare runt om i världen plockar ut sina besparingar, tillgångsvärden faller och missmodet sprider sig.

Det som en gång började som en finanskris har övergått till en regelrätt lågkonjunktur, som även har fått fotfäste i vårt eget land. Om det är storm, orkan eller depression som stundar vet vi inte. Men som en exportberoende nation som Sverige är ser vi redan resultatet i form av tomma orderböcker, som i sin tur leder till varsel, ökande arbetslöshet och påfrestningar på vårt välfärdssystem.

Det är nu ledarskapet prövas. Har man varit tillräckligt förutseende? Har man samlat i ladorna inför de svåra åren?

Det står alldeles klart för alla och envar att Sverige står bättre rustat än något annat land för att möta krisens effekter. Tack vare en vad vi nu förstår väldigt klok finanspolitik från vår alliansregering har vi kunnat samla i ladorna för att möta de dåliga tider som nu stundar.

Budgetpropositionen ger rejäla verktyg att möta nedgången i ekonomin. Till det kommer stimulanspaketet som presenterades i förra veckan. Det är offensiva satsningar från regeringen, och sett i relation till andra stimulanspaket ligger vi i topp vad gäller kraften i ekonomisk stimulans. Hushållens köpkraft förbättras, investeringar i infrastruktur och forskning ökar, och ett program som förstärker näringslivets konkurrenskraft presenteras.

Vad har det här med jordbruket, skogen och renskötseln att göra? Ja, för det första kan vi säga att satsningen på infrastruktur är en välkommen julkapp för både skogs- och jordbruk. Fördelningen på drift, underhåll och nyinvesteringar innebär bättre bärighet och tjälsäkring av befintligt vägnät. Kostnaderna minskar, klimatbelastningen minskar och miljönyttan ökar. Äntligen, hör man från transportföretag, skogsindustri och livsmedelsindustri. Råvaran i våra skogar kan nyttjas effektivare med mindre utsläpp som följd.

För det andra är företagspaketet väl anpassat att förbättra konkurrenskraften hos våra gröna företag.

Låt mig ta några exempel. Förbättrat transportstöd är viktigt för glesbygdsföretagen. Det gör vårt land ”rundare”. Förbättrat och förstärkt jobbskatteavdrag är betydelsefullt då kombinationen anställning-företagande är betydligt vanligare på landsbygden.

Sänkningen av arbetsgivaravgiften och därtill sänkningen av avgiften för ungdomar förbättrar möjligheten till säsonganställning. Det förstärker jobblinjen och ger nya jobb möjligheter.

Därtill följer jordbrukets konkurrenspaket på 235 miljoner. Möjligheter till direktavskrivning förbättras, och det underlättar inte minst för småföretagen inom de gröna sektorerna.

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Målet om sänkta administrativa kostnader på 25 procent år 2010 ligger fast. 12 departement och 52 myndigheter har redovisat och genomfört 600 regelförenklingsförslag, och vissa är redan satta i marken. Det kommer att bli enklare, roligare, lönsammare och anställningsvänligare att vara företagare. Jobblinjen förstärks.

Bara jobbskatteavdraget, sänkta arbetsgivaravgifter och sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar ger ett medelstort jordbruk en kostnadssänkning i storleksordningen 4 000–6 000 kronor per år beroende på hur mycket säsongarbetskraft man behöver.

Herr talman! Några ord om småskalig livsmedelsförädling, som är något av jordbruksutskottets skötebarn. Där tror vi att livsmedelssmedjan Eldrimner utanför Östersund även fortsättningsvis kommer att vara en motor för den småskaliga livsmedelsförädlingen. Den långsiktiga finansieringen ska säkras, och det ger det här institutet en stabil grund att utgå från.

Regeringens livsmedelsstrategi passar här som hand i handske – ökad export, satsning på närproducerat och småskaligt. Det här blir ett lyft för konsumenten, för landsbygden och för Sverige. Glöm inte att livsmedellexporten dubblats de senaste åren och uppgår till drygt 40 miljarder kronor. Det är dubbelt så mycket som vi säljer lastbilar för från det här landet.

Men den småskaliga livsmedelsproduktionen lider under regelbördor och av för höga kostnader i samband med besiktning och kontroller. Där utgör de 9 miljoner som regeringen anslagit ett bra smörjmedel för att sänka kostnaderna, men det räcker inte. Det behövs inte mer pengar utan regler och tillämpning av regler från framför allt livsmedelsverk och jordbruksverk, som ska se till att det blir konkurrenskraftiga villkor för branschen. Därutöver kan det vara så att det är nödvändigt att se över myndighetsutövningen när det gäller kontroller. Det kan vara bättre med statligt övertagande av kommunernas ansvar för att få likvärdighet och tillräcklig kompetens i utvärderingar.

Några resonemang om målkonflikter mellan klimatfrågan och områdesskyddet för skog. Det är sant att 900 000 hektar produktiv skogsmark ska undantas från skogsbruk under delmålet Levande skogar. Vi i alliansen står bakom den målsättningen. Men den stora ödesfrågan i dag är klimatfrågan, och där kolliderar intressena. Vi har förbundit oss att öka andelen förnybar energi till 49 procent i det här landet. Till det kommer alla andra europeiska länder som också kraftfullt kommer att behöva öka andelen förnybart. Jag menar att det är en målkonflikt mellan att undanta produktion och behovet av att nyttja en förnybar råvara.

Områdesskyddet och klimathotet står mot varandra. Här vill jag vara tydlig och säga att från vår sida finns det absolut ingen inriktning på några ytterligare avsättningar i dagsläget. Vi ska fullfölja och förvalta de avsättningar som redan är beslutade. Men den övervägande delen av jord- och skogsmark måste brukas fullt ut för att kunna tillföra hållbara biologiska resurser för en bättre framtida värld om vi ska klara klimathotet. En intensivodlad granåker kan de facto bidra till mångfalden, för då har man råd att avsätta mark tack vare att man producerar mer i morgon än vad man gör i dag på viss typ av mark.

Fisk är en naturresurs som ska nyttjas, men fiskuttagen måste anpassas till en nivå som är långsiktigt hållbar. Det är den mest självklara utgångspunkt som man måste ha när det gäller fisket.

En nästan lika självklar utgångspunkt är att forskarnas rekommendationer måste vara vägledande när man bestämmer om kvoter. En tredje utgångspunkt är en effektiv fiskerikontroll. Om det nu vore så att alla länder inom EU hade det som utgångspunkt hade nog allt varit näst intill frid och fröjd, men som ni vet är det inte så enkelt. Fiskeripolitiken är gemensam. Det innebär att gemenskapens länder omfattas av samma bestämmelser.

Tina Ehn gjorde något yttrande här om hur framgångsrika vi varit i förhandlingarna. Och jag tycker att det är så. Deltar man i en överläggning har man möjligheten att påverka – något annat har inte jag lärt mig genom alla dessa år – och det är just det som den svenska regeringen har gjort.

Kvoterna är lägre i dag än i går. Torsken ökar i Östersjön. Trots allt: Hur mycket vi än kan slå ned på den europeiska fiskeripolitiken går det åt rätt håll. Jag ska inte här och nu säga att det enbart är Eskil Erlands-sons och regeringens förtjänst, men visst har han och regeringen bidragit till att den här frågan går i en bättre riktning än vad den gjorde tidigare.

Jag vill också i det här sammanhanget säga grattis till att han har lurat danskarna i en överenskommelse om att minska fisket i Kattegatt. Det får man väl ge honom en stor eloge för, och det är vi nöjda med. Det ökar möjligheterna till hållbart fiske även i framtiden. Det är efterlängtat för alla som bryr sig. Det innebär också att vi med gott samvete kan köpa svenskfångad torsk i våra butiker.

Men – och nu tittar jag på Rune – något måste göras åt det blankett-hysteri och regelkrångel som omgärdar fiskerinäringen. Renskötsel och jordbruk brukar ju framhållas som krångelhärdar, men det framstår vid en jämförelse som näst intill avreglerat.

Jag ska säga något om oppositionens förslag. S-budgeten är ett regelrätt stöd för alliansens jordbrukspolitik. Något annat kan inte sägas. Men det som är direkt utmanande är Miljöpartiets skattechock mot Sverige och i synnerhet de gröna näringarna. Att höja diesel- och bensinskatten med de nivåer man har anlagt tillsammans med en kilometerskatt, som man också har för avsikt att införa, är ett direkt dråpslag mot delar av näringen, både skogs- och jordbruket. Det är så att de här produkterna produceras spritt över hela landet. De transporteras in till förädlingsindustrin och transporteras i sin tur ut till marknaden.

Vad vi ska komma ihåg är att de gröna näringarna har en central roll i omställningen av energi. Vi har ett behov av biomassa på olika sätt. Att på det sätt som Miljöpartiet föreslår lamslå transporten in av biobränsle skulle jag säga är direkt kontraproduktivt. Det minskar möjligheterna till omställning, och det är i varje fall någonting som jag inte kan ställa upp på.

(Applåder)

Anf. 66 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Jag har några reflexioner, repliker och frågor till Ola Sundell efter hans anförande.

Det var en ganska lång inledning om den allvarliga situationen med lågkonjunktur och kanske depression. Tyvärr är det en beskrivning som jag kan dela. Det är en enorm utmaning vi står inför.

När du däremot slår dig för bröstet och säger att den starka ekonomiska situation som Sverige befinner sig i, att vi är bättre rustade än omvärlden, beror på regeringens finanspolitik håller jag naturligtvis inte med dig. Det var ju den gamla vänstermajoriteten som faktiskt sanerade statens finanser efter den förra borgerliga regeringens ekonomiska misslyckanden på 90-talet. Det är bra att komma ihåg.

Sedan gäller det att sätta in åtgärder som bekämpar den fruktan som finns i samhället för en eventuell depression, till exempel att höja a-kassan så att folk kan känna att de har en ersättning som det är möjligt att klara sig på om de blir arbetslösa.

Jag vill gå över till detta med småskaligt mathantverk. Där har vi kanske någonting som vi lite grann kan mötas i vad gäller Eldrimner och myndighetstillsynen. Det låter som att Ola är beredd att titta på ett eventuellt förstatligande av den, och jag tror att det kan vara mer effektivt att bedriva den hos Livsmedelsverket än utspritt hos kommunerna.

Avslutningsvis vill jag fråga Ola om det inte är en självmotsägelse när ni godkänner att riksdagen ska upphäva sina egna mål. Måste inte regeringen i så fall föreslå nya mål som riksdagen kan anta och inte bara upphäva de gamla?

Anf. 67 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! För att börja med det sistnämnda, målen, ger jag till viss del Jacob Johnson rätt i att det framdeles måste bli en tyngre del i utskottets och riksdagens arbete att följa upp det vi verkligen har beslutat. Jag har ju varit med något år här, och som alltid bryter man arm om nivåerna i anslagen till olika saker och om inriktningen. Men hur ofta under de år som jag har varit med har vi verkligen utvärderat beslut som har fattats tidigare? Jag har varit med om det i försvarsutskottet när vi utvärderade den förda försvarspolitik. Och jag tycker att det finns väldigt goda ansatser i dag i vårt eget utskott, miljö- och jordbruksutskottet, att lägga större vikt vid utvärderingar och att naturligtvis komma fram till vägledande förslag som regeringen sedan har nytta av i den fortsatta politiken. I den delen tycker jag att jag kan hålla med om en hel del, för där är vi faktiskt inne på någorlunda samma spår.

Sedan var det jobblinjen som du var lite tveksam till. Alltså jobblinjen gäller. När vi lägger fram förslag om sänkta arbetsgivaravgifter är det ju jobben vi värnar om. Det är väl ingen hemlighet i den här salen eller någon annanstans att det också var det som avgjorde valet 2006. Om den nybildade vänsterkoalitionen ska ha någon chans ska man väl knappast motsätta sig de här förslagen. De förslag som har kommit från Vänsterpartiet indikerar tvärtom skattehöjningar och sämre konkurrenskraft för svenska företag.

Anf. 68 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Det var kanske främst bakgrundsbeskrivningen och det ensidiga framhävandet av regeringens finanspolitik som en förklaring till det statsfinansiella läget som jag opponerade mig emot. Det var en alltför ensidig bild, minst sagt.

Det är positivt att Ola Sundell ger mig delvis rätt när det gäller frågan om målen ska antas av regeringen eller riksdagen. Men vad jag förstår yrkar du avslag på mitt avslagsyrkande, så du står i alla fall fast vid att vi nu ska upphäva våra egna mål utan att ha några nya. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Jag har en kommentar till om Eldrimner. Även om du påtalar vikten av det har ni samtidigt dragit in det anslag som har funnits öronmärkt till Eldrimner. Det försvårar deras verksamhet vilket är olyckligt, för det är ju viktigt att den här sektorn som har stor utvecklingspotential får ett långsiktigt stöd.

Jag kan avsluta med att säga att det när det gäller den gemensamma fiskeripolitiken, som gäller i hela EU, är bra om man kan jobba mer regionalt, så att till exempel länderna runt Östersjön samordnar sina insatser. Att Sverige och Danmark har kommit fram till inskränkningar av fisket i Kattegatt är naturligtvis utmärkt.

Anf. 69 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Det Jacob Johnson avslutade med angående fiskeripolitiken håller jag helt med om. Kan man sluta överenskommelser som täcker in det område man har tänkt göra inskränkningar eller ökningar av kvoten i är det alldeles perfekt, skulle jag säga.

Men det som emellanåt har hänt är att man har gjort egna, snedvridande förändringar. Det är någonting som inte gynnar vare sig fisken, fiskarna eller konsumenten.

Jag tackar och tar emot. Vänsterpartiet stöder fiskepolitiken från regeringen.

Anf. 70 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Ola Sundell börjar med att redovisa det krisläge som råder runt om i världen. Det är väl bra att han inser hur det ser ut runt om i världen och i Sverige.

Han säger också att ledarskapet prövas nu. Just det, det är precis det som det gör. Det behövs ett kraftfullt ledarskap i Sverige. Det är det vi inte ser skymten av just nu. Ni blev pressade att lägga fram ett krispaket efter veckors påtryckning. Är det ledarskap? Nej. Om budgeten räckte, som ni står och säger, varför gjorde ni då krispaketet i fredags?

Samla i ladorna? Vilka var det som gav er ett gyllene läge 2006 som ni nu håller på att spela bort? Jo, det var en socialdemokratisk regering som har suttit under många år och sett till att det funnits pengar i statens budget och i ladorna.

Varför håller inte lantbruksföretagen med er om det är så kraftfulla åtgärder som Ola Sundell säger? Vad ger er generella arbetsgivaravgifts-sänkning? Ungefär 10 kronor per dag, tror jag.

Vi vill återinföra den riktade sänkningen av arbetsgivaravgifter till småföretagarna. Det ger en direkt kraftfull skjuts framåt för småföretagarna i stället för den utsmetade sänkning som ni genomför. Landsbygdens företag behöver en kraftfull småföretagarpolitik, Ola Sundell.

Jag skulle gärna också vilja ha svar på det här med uppföljningen av den småskaliga livsmedelsproduktionen. Riksdagen efterlyser en uppföljning och resultatredovisning av regeringens politik. Detta saknas i budgeten och skrivningarna från regeringen. När kommer detta? Vi i

oppositionen ska kunna reagera och ta ställning till om regeringen uppfyller målen eller inte.

Anf. 71 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Ann-Kristine Johansson har tydligen inget lärt efter valet. Jobblinjen var avgörande för valutgången, och den linjen ligger fast även i den praktiska politiken från alliansen.

Ledarskap, säger man. Det gäller att anpassa paketet allteftersom. Vi vet i jämförelser att det svenska paketet i procent av den ekonomi som vi förfogar över är oerhört kraftfullt. Jag tror att det ligger en poäng i att avvakta krisens förlopp och inte bränna allt krut i början. Att just det senaste stimulanspaketet kom i samband med räntesänkningen var nog ingen slump. Det var att visa kraftfullhet gemensamt med penningpolitiken.

Jag övergår till stimulansen och de gröna företagen. I budgeten är det en skattehöjning på 80 miljarder kronor om man väger ihop vänsterpartier. När vi behöver efterfrågan i ekonomin och stimulans för företagen så att det blir lättare att anställa, vilket alliansregeringen ger, då kommer ett skattepaket som går i rakt motsatt riktning.

Fråga de gröna näringarna vad de tycker om kilometerskatten på 2 kronor från Miljöpartiet! Nu arbetar ni tillsammans. Nu vill jag ha svar på hur ni ställer er till detta. Dieselskatten – 2 kronor. För ett åkeri är det 300 000 kronor i årskostnader. Jag vet att det innebär att i stort sett hela överskottet för ett enmansåkeri går förlorat på grund av ett förslag från Miljöpartiet. Är det en politik som Socialdemokraterna stöder, eller är ni emot den?

Anf. 72 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jobblinjen ligger fast, säger Ola Sundell. Ja, det är det vi ser nu. Arbetslösheten ökar. Under veckan kommer Arbetsförmedlingen med nya siffror. Det tyder på att arbetslösheten ökar katastrofalt. De kanske till och med liknar de siffror som var i början av 90-talet. Det är att jobblinjen ligger fast – arbetslösheten ökar. Varslen sker varje dag. I Arvika i västra Värmland är i dag 1 350 personer uppsagda. De får gå hem. Er jobblinje ligger fast!

Efterfrågan och stimulans, säger Ola Sundell. Det ska bli lättare att anställa. Men varför ställer ni då inte upp på den tanke vi har om att sänka arbetsgivaravgiften för småföretagare, göra en riktad insats för de små företagen, inte minst på landsbygden. Det kommer att ge arbetstillfällen och en skjuts framåt för de små företagen. Nej, i stället smetar man ut det på alla stora företag.

Jag fick inget svar när det gäller den småskaliga livsmedelsproduktionen och uppföljningen av regeringens arbete.

Anf. 73 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Tittar man i budgeten för utgiftsområde 23 blir det alldeles uppenbart att Socialdemokraterna fullständigt har abdikerat från detta utgiftsområde. Man har ett paket som är identiskt med alliansens. Det finns ingen skillnad i kronor eller ören på något ställe. Det är precis vad vi tycker.

Tidigare fanns det hos Socialdemokraterna ett visst patos för landsbygdsfrågorna och för de människor som bor lite längre ifrån. Det är helt bortsopat. Det enda man nu gör är att kritisera en förd politik från alliansen som gynnar jobb i hela landet, inklusive de gröna näringarna. Den ekvationen går inte ihop.

Till det följer att man vägrar att svara på frågan om man är beredd att stödja skattechocken från Miljöpartiet: 2 kronor på dieselskatten och 2 kronor vad gäller kilometerskatten. Det är 300 000 kronor för ett åkeriföretag. Det kommer att minska möjligheterna att frakta biobränsle till de anläggningar som behöver biobränsle. Omställningen försvåras. För industrin innebär det ökade kostnader. Landsbygden får slå igen med den politiken. Ann-Kristine Johansson har haft två inlägg här, men har vad jag förstår själv inte haft möjlighet att svara på de frågorna. Det är kanske så att ni måste springa ned i båset och fråga Miljöpartiet om det där är bra eller dåligt. Eller hur är det? Har ni inget svar på de här frågorna?

(TALMANNEN: Det sista upplever jag som en retorisk fråga.)

Anf. 74 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Ola Sundell talar om abdikering. Han talar om pengar. Han talar om skatter. Han talar om kronor och ören. Det är hårda ord.

Jag talar om miljökatastrofer och om klimatkrisen. Den är oerhört mycket större än finanskrisen. Den kommer att slå undan våra förutsättningar för fortsatt överlevnad om vi inte vänder trenden.

Vi har möjlighet att vända trenden. Den möjligheten finns. Vi ska göra de rätta satsningarna. Vi ser hur varslen rasar runt omkring oss. Alla är vi bekymrade. Det är inte så att Miljöpartiet står i ett hörn och tänker att bara miljöfrågorna måste diskuteras. Vi diskuterar gärna de här frågorna också.

Vi anser därför att det är viktigt att satsa på rätt grejer nu. Järnvägs-satsningarna, till exempel, är oerhört viktiga. Det föreslår vi i vår budgetmotion, men även framöver.

Vi tycker att biogasproduktion är något fantastiskt bra. Vi har också åsikten att de gröna näringarnas roll är oerhört central. Det nämnde jag i mitt andra anförande.

Anf. 75 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag talade om energiomställning. Det kanske är ett hårt ord för Miljöpartiet när man nu har för avsikt att genomföra kilometerskatten och den här skattechocken på diesel. Då blir det hårda bud för transportföretagen.

De gröna näringarnas betydelse både ekonomiskt och miljömässigt är centrala. I ett övergångsläge kommer vi att behöva lastbil och fossila bränslen för att klara omställningen. Med Miljöpartiets politik skapas en situation som är kontraproduktiv. Det kommer att bidra till att minska möjligheterna för denna omställning. Kritiken från min sida är hård i den delen eftersom det minskar möjligheterna till energiomställning.

Det finns väl inte en själ i den här lokalen som är emot biogas. Där det är möjligt är det absolut det bästa man kan använda sig av, men det är

ju stora skillnader i vårt land när det gäller hur man praktiskt och effektivt kan utnyttja den. Biogas är bara att applådera.

Ingen har väl någonting emot järnvägen, men vi måste se transportsystemen i ett sammanhang där både bilar och järnvägar behövs. Järnvägens konkurrenskraft har ökat, inte minst för de stora befraktarna i landet, det vill säga skogsindustrin och livsmedelsindustrin. Man tar större ansvar genom att utnyttja järnvägen på ett bättre sätt. Konkurrenskraften har ökat för järnvägens del.

Lastbilsanvändningen minskar. Det applåderar jag och det gör nog alla. Det är ingen konflikt i det.

Anf. 76 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Järnvägens konkurrens ökar och man utnyttjar järnvägen på ett bättre sätt. Det gör man för att det kommer krav på det. Det är ekonomiska styrmedel och incitament från politiken som gör att samhället styr om.

Ola har tagit upp frågan om kilometerskatt. Det är något som vi har föreslagit ska utredas för att komma som ett lagförslag. Såvitt jag vet är det inte ett förslag som ligger på bordet ännu. Vi föreslår att man ska utreda det och att det ska komma som ett lagförslag.

De andra höjningar som vi har föreslagit bygger på Klimatberedningens förslag och det som föreslogs där. Vi anser att klimatfrågan är allvarlig och att vi måste styra om. Det är det som krävs av oss politiker. Om vi inte kan göra det ska vi då lämna över det till alla andra? Vi måste visa att vi tar det här på stort allvar samtidigt som vi naturligtvis får ta hänsyn till olika faktorer och kompensera där det är omöjligt. Det är precis så vi resonerar.

Anf. 77 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Det är alldeles rätt att man ska styra om. Jag motsätter mig inte heller de här sakerna, men de måste ske med förutsättningen att vi är en gemensam marknad. Vi kan inte springa före med snedvridande skatter på ett sätt som äventyrar dels jobben i ett läge där arbetslösheten kommer att öka, dels möjligheterna till omställning. Det är där kritiken kommer, inte för att vi ska ställa om och ha miljöstyrande skatter.

Om dessa miljöstyrande skatter är för stora lamslås hela spelet att ställa om från nuvarande situation till ett mer miljövänligt samhälle. Det är där kritiken kommer in. Dessutom kommer det naturligtvis att bidra till en ökad arbetslöshet. Det är något som jag tror att väldigt få i den här lokalen ställer sig bakom i det här läget.

Anf. 78 ERIK A ERIKSSON (c):

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare i vårt gamla land! Jag vill först yrka bifall till förslagen i betänkandet MJU2, utgiftsområde 23 och avslag på reservationerna.

De gröna näringarna som innefattar jord, skog och fiske är otroligt viktiga för tillväxt och utveckling på landsbygden – och det är en stor del av Sverige. Allianspartierna vill inom ramen för ett hållbart nyttjande undanröja hinder och skapa goda förutsättningar för livskraftiga företag inom de gröna näringarna och övriga företag på landsbygden som kan bidra till arbetstillfällen.

Arbetslinjen gäller fortfarande. Det var det som alliansen vann valet på eftersom tidigare regering hade misslyckats att få människor i arbete.

Efter två år med alliansregeringen vid makten ser vi stor skillnad ända fram tills alla varsel trädde i kraft. Det är ganska magstarkt att försöka påstå att det skulle vara alliansen som är orsaken till alla dessa varsel. Det vill jag gärna säga eftersom det andas om det i debatter i kammaren – om inte i dag, så vid andra tillfällen.

Vi ska bruka utan att förbruka. Det är viktigt att tänka på att vi är en del av jorden, vi är en del av ekologin – vi är en del. Det innebär att vi inte kan ställa oss vid sidan av.

Med det stora ansvar vi har har vi också stora möjligheter. Resurserna ska brukas långsiktigt. Vi har miljömål som vi vill kunna nå upp till. Vi har också miljömål som kan vara svåra att nå upp till.

I årets budgetproposition fortsatte regeringen sitt arbete att genom allianspartierna stärka konkurrenskraften. Det är viktigt eftersom det handlar om fria företagare som ska kunna verka och tjäna pengar på en marknad där man producerar varor som behövs inom ekosystemtjänster, inom livsmedelsproduktion och övriga sektorer inom de gröna näringarna.

Regeringen satsar för att Sverige ska kunna bli ett nytt matland. Man följer upp det i budget med resurser som satsas på små och medelstora företag inom livsmedelsbranschen. Det kan stimulera till innovationer som på sikt kan ge fler arbetstillfällen. Det tycker jag är positivt. Det är jag glad över.

Det finns en rad företagarrådgärder som är till för att stärka den svenska konkurrenskraften. En del av det presenterades i fredags. Det kanske kom i skymundan av alla satsningar på vidareutbildning.

Det är väl svårt att peka ut att just de gröna näringarna skulle ha några särskilda undantag. Vi från Centerpartiet och alliansen vill visa att företagandet är centralt. Därmed ska vi kunna sänka skattetrycket på sikt för att den som åtar sig det stora ansvar som det är att vara företagare på sikt ska kunna tjäna pengar på att driva företag inom de gröna näringarna.

Alliansens vision om Sverige som det nya matlandet tycker jag är positiv. I det ligger även kontroller som ska följas upp för att vi ska ha sunda och säkra livsmedel. Effektivare fiskekontroller, djurförbudsregister, förbättrad databas för utbetalningar av stöd är några exempel som är positiva.

Att det ska kunna bli fler arbetstillfällen är ingenting som vi kan garantera. Det är ingenting som vi vet, men satsningen är lovvärd. Fler och fler medborgare, inte bara i detta land utan även i våra grannländer, blir mer och mer intresserade av livsmedel och av varifrån råvarorna kommer. Det är positivt.

Databasen för effektivare stöd är också viktig. Regeringen satsar genom allianspartierna 150 miljoner på en databas som ska ge lantbrukarna ett effektivare stöd när de ansöker om stöd. Man kan minska risken för felaktiga utbetalningar. Det ska kunna bli en långsiktig trygghet.

Få i riksdagen, det vill säga svenska folket, är positiva till stödssystemen. Hälsokontrollarbetet har genomförts. Där har Sverige varit i framkant för att förändra ett system som vi tycker är djupt orättvist och inte gagnar företagandet på sikt. Om Sverige skulle gå före på varje område för att minska stöden skulle vi ta på oss ett stort åtagande med mycket

stora skattesänkningar. Det kan också bli konsekvensen om vi inte uppfyller detta.

Något som jag kan reflektera över är att de flesta partierna vill minska stöden och gå över till någon form av oreglerat företagande inom jordbrukssektorn. Men jag märker inte att de på vänstersidan är särskilt inresserade av att sänka skatter i motsvarande grad. Det tycker jag är oansvarigt. Vart ska de pengarna ta vägen? Ska de bara stanna i ett svart hål?

Enligt budgeten vill allianspartierna öka ersättningarna för viltskador. Det är jätteviktigt. Hälften av ersättningen är avsedd för fiskare som utsatts för sälskador på fångst och redskap.

Men vi har en stor ökning av rovdjuren i Sverige. Det gör att skadorna på tamboskap och även på annat vilt ökar. Därför är ökningen av ersättningen för viltskador välbehövlig, och det är många som tackar för att den äntligen kommer till stånd. Det är tack vare alliansregeringen och allianspartierna.

Jag funderar över att Vänstern vill halvera det anslaget. Tycker Socialdemokraterna att det är riktigt? Finns det en enighet inom oppositionen? Hur kan man tycka olika om detta? Det är ganska märkligt. Det ena partiet tycker att det är bra, och det andra partiet tycker att anslaget kan vara hälften så stort. Då har man kanske en annan ingång här som gör att vi andra som inte förstår behöver upplysas om vad som är orsaken till att den ena gruppen tycker att stödet verkligen behövs och att den andra gruppen tycker att det räcker med hälften. Vi är nyfikna.

Regeringens målsättning är att de gröna näringarna ska utmärkas av omtanke, ansvarstagande och hög etik. De är viktiga, och de är i första rummet. Vi ska värna om ett gott djurskydd och förbättra den offentliga kontrollen av djurskyddet. För att det ska upprätthållas inrättas ett djurförbudsregister och ett djurskyddskontrollregister. För detta ändamål anslås 7 miljoner kronor till Jordbruksverket 2009 och 3 miljoner årligen 2010–2011.

Utskottet var på besök hos Jordbruksverket i Jönköping och fick höra att arbetet fortskrider när det gäller den ändring som har skett från det att Djurskyddsmyndigheten har lagts ned och blivit en del i Jordbruksverket. Man tyckte att det var positivt. Jag får vittnesbörd om detsamma från olika länsstyrelser. Det viktiga är att djuren inte blir lidande vid denna övergång. Jag är förhoppningsfull om att det ska kunna fungera.

En effektiv fiskekontroll behövs för att det ska skapas ett hållbart fiske där fiskbestånden förvaltas väl. Den landbaserade fiskerikontrollen är mer effektiv än den sjögående, och därför överför regeringen 3 miljoner från Kustbevakningen till Fiskeriverket för att stärka den landbaserade verksamheten. Därmed ökar möjligheten att stoppa illegalt fångad fisk också i transport- och handelsledet, och det är viktigt.

Regeringen vill även satsa 15 miljoner under 2009 och 16 miljoner under 2010 respektive under 2011 för andra åtgärder inom fiskeområdet.

Jag är glad över och kan instämma i Ola Sundells betraktelse kring den förda fiskeripolitiken. Jag är glad över att regeringen genom Eskil Erlandsson ändå har varit lyckosam på ett område som ofta kan göra oss politiker väldigt frustrerade för att man inte kommer längre fram.

Jag vill nämna något om Sametinget. Anslaget till Sametinget ökar med 10 miljoner under 2009 i syfte att man ska undersöka förutsättningarna för att uppföra en sametingsbyggnad. Anslagsökningen har aviserats

tidigare och i den förra budgetpropositionen. Det satsas 9 miljoner mer under 2009 på rennäringen. Det är också viktigt.

Jag vill nämna något om landsbygdsstrategin. Vi fick frågor om den förut. När alliansregeringen tillträdde var en satsning av ett nytt landsbygdsprogram bland det första som Eskil Erlandsson gjorde som jordbruksminister, och det är bra. Det gjorde att det blev lugn och ro.

Men låt mig ändå klargöra att engagemanget inte kommer från denna sal i och med att beslut fattas här. Engagemanget måste komma underifrån. Det går aldrig att tvinga en lanthandel att starta. Det går aldrig att tvinga någon att driva en bensinstation. Och det går aldrig att tvinga människor att bo på en viss plats. Engagemanget kommer underifrån. Det som vi kan göra är att stimulera på olika sätt genom sänkta skatter eller riktade stöd, och det kan vara två politiskt olika skolor.

Landsbygdsprogrammet innehåller 35 miljarder. Det tycker jag är bra. Det är positivt. Dessutom har det tillförts en satsning på biogas som ligger inom landsbygdsprogrammet nu. På landsbygden finns det goda förutsättningar. Det har andra ledamöter från båda blocken talat om före mig. Det tycker jag är bra.

Förändringen av strandskyddet berör inte utgiftsområdet, men det har ändå bäring på hur landsbygdens folk ska kunna etablera sitt boende i framtiden och är därför viktigt. Det kommer att bli en positiv förändring även där.

Jag ska komma in på skogen, men jag måste ändå nämna någonting om rovdjuren. Det är bra att vi har en rovdjursutredning som ligger i botten för kommande beslut. Det finns också ett uppdrag till Naturvårdsverket om att utreda regional förvaltning. Detta uppdrag ska presenteras i februari. När pressmeddelandet kom i fredags från Naturvårdsverket var det nog många som reagerade och tyckte att det var positivt att det äntligen kom en bekräftelse på hur stor föryngringen är när det gäller järv och varg. Frågan är alldeles för viktig för att man skaka den av sig. Jag är glad över att Centerpartiet och alliansen redan har tagit ett stort ansvar här genom att förändra § 28 i jaktförordningen. Det har blivit en tryggare stämning bland landsbygdsbefolkningen efter detta.

Men låt oss inte skena i väg här, utan låt oss hitta en samlad överenskommelse vad gäller rovdjuren, en seriös samlad beredskap där vi har utredningen i botten eftersom den är bra.

Skogen är fortsatt viktig för Sverige. Det är den absolut viktigaste exportnäringen för vårt land. Det finns ett antal miljömål. Det som jag som enskild ledamot i riksdagen men även som skogsbrukare och skattebetalare har väldigt svårt att förstå är att synen på skogsbrukaren är så märklig som den är. Man utgår från att skogsbrukaren ska göra fel. Det kan väl ändå vara på det viset att en skogsbrukare till och med kan göra alla rätt. Det händer dagligen. Tack och lov är det så. Sluta nu att utmåla skogsbrukarna som något slags ambassadörer för biologisk enfald! Det måste vara slut på detta! Det är inte seriöst! Lägg ned det! Någon gång måste vi vakna upp och förstå att vi är en del i ett större sammanhang. Det är de enskilda skogsägarna som kan vara nyckeln framåt.

Om det nu är så att klimatgränsen flyttar sig – 70 mil på 100 år, och när jag sitter i skogen och tomglor på en stubbe har gränsen flyttat sig två meter – vilket det mesta tyder på, är ansvaret ännu större för den enskilde skogsägaren och utmaningen när det gäller att vi gör rätt är ännu större.

Då ska vi inte göra naturreservat och förlama stora delar av Sverige till ett ingenmansland där ingen tar ansvar. För kom inte och påstå att staten skulle vara bättre på att ta ansvar för den biologiska mångfalden och skogsbruket! Det är bara dravel! Däremot ska det naturligtvis ske i samverkan, där staten visar att man har förståelse för den enskilde skogsägaren. Då kan vi komma framåt.

Vi har hört en del frågor angående skattesänkningar. Någon vill ha kvar en 5-procentig sänkning av arbetsgivaravgiften. Men det måste väl ändå vara bättre att vi på sikt ser att vi orkar sänka det totala skattetrycket. Jag tror inte att Socialdemokraterna – jag kan ha fel – begriper detta hela vägen. Det kan vara så. Vi får väl höra det i ett eventuellt replikskifte. Det är nämligen så att den som betalar F-skatt och är företagare också har nytta av ett jobbskatteavdrag. Den som har enskild firma har nytta av ett jobbskatteavdrag. Den som har ett aktiebolag har nytta av ett jobbskatteavdrag. Jag är inte alldeles säker på att detta har nått fram.

Det är bra att det finns många som representerar fackföreningen och arbetstagarerna i riksdagen på olika sätt. Men ni måste också förstå att det finns människor som inte är arbetstagar utan som betalar F-skatt, och de är också i allra högsta grad gynnade av detta jobbskatteavdrag. För det är väl inte så att ni ser på dessa människor på ett annorlunda sätt? Det hoppas jag verkligen inte. Det vore förskräckligt.

Sammantaget kan jag säga att företagarna, även företagare inom de gröna näringarna, har en fördel av att skattetrycket sänks, och det har sänkts totalt sett, och det är viktigt. Det finns ingen orsak att ha ett högt skattetryck. Det såg vi före 2006 då flera hundratusen var i utanförskap trots världens högsta skatter. Nästan 200 000 var utan arbete. Tiotusentals unga människor som kunde ha haft ett arbete inom de gröna näringarna hade inte något arbete trots världens högsta skatter, trots akassesystemet och trots en välfärd som många talar sig varma för. Nu har vi ändrat lite grann på detta, och en del människor har faktiskt kommit från utanförskapet och in i arbete, bland annat i anställningar inom de gröna näringarna. Det är väl bra? Det ska vi vara glada för.

Vi var några politiker som tillsammans med näringarna i fredags var på Skoghalls bruk. Där fick vi uppleva att skogsbranschen, skogsnäringen, ser positivt på framtiden. Det finns för all del några varsel där. Men framför allt finns det ett skrivande behov av kompetens. Åk ut och möt detta också! Sverige ser olika ut på olika ställen.

Med dessa utgångspunkter vill jag säga följande: Det är viktigt att Sverige är aktivt i EU. Det är också viktigt att Sverige genom vår regering är aktivt så att WTO-förhandlingarna kan komma framåt. Om WTO-förhandlingarna hade varit en livdjursauktion hade djuren varit stendöda vid det här laget. Det har tagit sju år, och man har inte kommit någonsstans. Det tycker jag är bedrövligt. Det missgynnar våra svenska företagare inom de gröna näringarna. Men det missgynnar också bönder och skogsbrukare i tredje världen. Jag tänker inte minst på bönderna i Afrika som till 80 procent består av kvinnor som utför sysslorna. Där blir det även en jämställdhetsfråga som inte är utredd. Där kan Sverige faktiskt bidra. Ca 800 miljoner människor svälter. Det skulle inte behöva vara så. Resurserna räcker till så många fler.

(Applåder)

Anf. 79 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har några kommentarer, bland annat till det här med hälsokontrollen. Det är så lätt att regeringen slår sig för bröstet. Vi var överens om vilken linje Sverige skulle driva. Samtidigt lyckades vi inte ända fram, Erik A Eriksson. Jag tänker bland annat på Finland som fick fortsätta med sina särskilda undantag. Det kommer att innebära en mycket snedvriden konkurrens med ett nära grannland. Det ser jag som ett bekymmer.

Visst är landsbygdsprogrammet fantastiskt bra, Erik A Eriksson. Vi socialdemokrater tog fram underlaget före valet 2006. Samma år sjösatte ni det. Det är en gemensam baby vi har. Det är ett mycket bra program. Det håller jag med dig om.

När det gäller landsbygdsstrategin som jag efterlyste behövs det en helhetssyn på att leva och bo på landsbygden. Det handlar inte bara om gröna näringar utan om livsvillkor på landsbygden. Det är boende för ungdomar, som jag tog upp i mitt anförande, och mycket mer. Vad är regeringens politik när det gäller landsbygdsutveckling? Varför kommer det inte fram en landsbygdsstrategi?

Jag satt med i utredningen för en ny landsbygdspolitik. I december 2006, för två år sedan, lade vi ett heltäckande förslag på regeringens bord. Det var Eskil Erlandsson som fick det. Varför har man inte gjort något? Det var en enig utredning. Vi var flera härifrån som satt med i den. Det var en enig utredning som hade så många bra förslag för landsbygdspolitiken.

Anf. 80 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Först och främst ska det sägas att det är 27 länder i EU, varav Sverige är ett. Vi vill komma längre fram. Det tror jag att det finns en enighet om i kammaren. Vi är överens om att vi skulle vilja ha andra förutsättningar. Det är jag glad för, vilket jag också nämnde i mitt anförande.

Vi har grannländer som har andra förutsättningar och som kanske lyckats bättre i förhandlingarna. Dem kan man gratulera på kort sikt. Men på lång sikt är det kanske svårt att säga att de är vinnare om vi utgår från det vi har sett hittills. Man kan nog inte fullt ut säga hur det slår. Vi vet ännu inte hur vår modulering kommer att slå för Sverige och våra intäkter och utgifter, om vi nu ska se det som det. Det är väl vad det handlar om.

Jag får nog tyvärr passa lite på din fråga, Ann-Kristine Johansson, och återkomma vid ett annat replikskifte längre fram om huruvida Finland kommer bättre ut eller inte.

Herr talman! Ann-Kristine Johansson och jag ingick i samma grupp som följde hälsokontrollarbetet. När vi skulle få moduleringen förklarad för oss var den inte enkel att förstå. Hur var det nu? Hade Sverige betalat in för mycket jämfört med vissa andra länder eller inte? Det tog ett par möten innan vi kom fram till det.

Regeringen gjorde nog inte så himla bra ifrån sig i den förhandlingen. Det var inte det jag ville komma åt utan att det händer mycket på området. Vi gör nog rätt i att ändå ha en gemensam linje. En reflexion kan vara att de sydligare länderna inom EU inte förstod en del av våra ställ-

ningstaganden som vi är överens om i kammaren. Det kan man väl ändå säga.

Ann-Kristine Johansson berörde en fråga till, nämligen en landsbygdsstrategi. Jag skulle önska att vi inte hade en speciell strategi. Jag menar att en del av de problem som finns – det är lätt att plocka upp problem när det gäller landsbygdsutveckling och det problematiseras alldeles för ofta – bottnar i en onödig strategi som går ända tillbaka till kommunsammanslagningarna.

Anf. 81 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är precis som Erik A Eriksson beskriver. EU:s gemensamma jordbrukspolitik är komplicerad. Hur mycket Sverige fick ut av det eller inte tål att analyseras.

När det gäller en landsbygdsstrategi blir jag förvånad över Erik A Erikssons svar att det inte behövs någon. Landsbygden har speciella förutsättningar, naturgivna problem, långa avstånd. Att vara småföretagare i Lekvattnet i norra Värmland eller i Norrbotten är något annat än att vara småföretagare i en större stad. Det måste vi se och fundera på när vi lägger fast våra politikområden.

Det vi efterlyser är en helhetssyn och inte ett stuprörstänkande i allt från företagande och skolor till livsmiljö och så vidare på landsbygden. Jag anser att det behövs en samlad landsbygdsstrategi. Det ska bli intressant att höra vad Erik A Eriksson säger om det.

En annan fråga gäller gröna jobb. Något av det första ni gjorde efter valet 2006 var att ta bort den arbetsmarknadspolitiska åtgärden gröna jobb. Nu stiger arbetslösheten kraftigt. Det är många som står utanför arbetsmarknaden. Den här åtgärden vore perfekt att genomföra nu och skulle göra sådan nytta.

Erik A Eriksson talar väl om skogen. Vi är helt överens om skogens förutsättningar. Gröna jobb skulle göra stor nytta för skogsvård, vandringsstigar och naturturism. Inte minst skulle det stärka var och en av dem som är med. Man stärks i sitt självförtroende och har lättare att gå ut. 40 procent av dem som hade gröna jobb fick reguljära jobb.

Anf. 82 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Låt mig först göra klart att Centerpartiet har arbetat länge för landsbygdens folk och företagare. Vi gör fortfarande det.

Frågan om det ska finnas en landsbygdsstrategi eller inte kan man fundera över. Jag kan förstå att Ann-Kristine Johansson tycker att det behövs en sådan, men jag är inte alldeles säker. Som boende på landsbygden ser jag ändå resultatet av den snedfördelning som har skett. Den beror inte på de två åren med alliansregeringen utan har funnits under lång tid.

Ett exempel är hemtjänsten som åker hem till gamla eftersom kommunen tycker att det är bättre att ha de gamla kvar i sina hus. Det är inte svårt att övertala de gamla till det. Då undanhåller man möjligheten för en ung barnfamilj att flytta in i ett befintligt hus på landsbygden. Att bygga på landsbygden är inte lätt. Med två landsortslöner är det inte lätt att få lån till att bygga nytt hus. Det har i synnerhet inte varit enkelt att bygga nytt när strandskyddsreglerna har varit som de har varit och man har varit hänvisad att bygga där man inte vill bo.

Jag är inte alldeles säker på att det är en landsbygdsstrategi som behövs. Vad jag däremot är säker på är att Sverige kantrar och har gjort det under mycket lång tid. Låt mig ta exemplet med jobbskatteavdraget. Vem gynnar det mest? Mest gynnas de med lägst lön i en högskattekommun. Sådana har vi många i Värmland. Vi har bland de högsta kommunalskatterna i landet. I Kristinehamn där det är 33 kronor i kommunalskatt är det alldeles utomordentligt. Bland företagare i de gröna näringarna är det många som av olika skäl tar ut låg lön. De är vinnare i detta. Det var det jag ville säga i mitt anförande: Glöm inte bort att jobbskatteavdraget är viktigt på mer än ett sätt!

Det finns mängder av jobb att utföra i skogen och skogsbruket. Det ska inte vara i åtgärdsprogram. Det ska vara i livskraftiga företag som fungerar på landsbygden. Där har industrin möjlighet att betala. Den gör rekordvinster år efter år. Det handlar om bättre fackförbund, hårdare krav, höjda löner och mer skattesänkningar.

Anf. 83 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Det var ett innehållsrikt anförande som Erik A Eriksson höll. Han började med att värja sig mot anklagelser och säga att regeringen inte ansvarar för alla varsel. Det har jag aldrig sagt och inte någon annan heller, tror jag. Sverige är starkt exportberoende och har drabbats av en internationell lågkonjunktur. Det är huvudförklaringen till de varsel som är lagda. Det tror jag att alla inser. Vi är dock inte ense om vilka åtgärder som är nödvändiga och kraften i dem.

Erik A Eriksson hävdar också att det var på grund av arbetslinjen som den borgerliga alliansen vann regeringsmakten. Jag vill hävda att det var av andra anledningar, kanske framför allt en trött statsminister och en beskrivning av utanförskapet, som ni vann valet.

Vi har olika åsikter om hur vi ska skapa arbete. Ni vill framför allt försäkra för de arbetande. Vi vill skapa mer efterfrågan på arbete. Vi vill från Vänsterpartiets sida använda mer skatter och lägga ut dem i efterfrågan, till exempel inom välfärdssektorn i kommuner och landsting. Det skapar kanske större efterfrågan än de skattesänkningar som ni företräder.

Erik A Eriksson tog upp att vi i Vänsterpartiet har sänkt anslaget till ersättning för viltskador från 20 till 10 miljoner, om jag uppfattade dig rätt. Vi har förlängt anslaget under hela mandatperioden. Vi har under mandatperioden mer pengar än vad ni har. Ni har bara ett anslag för 2009 och ingenting för 2010 och 2011.

Du kritiserar oss för att vi vill minska jordbruksstödet men inte sänka skatterna. Låt oss diskutera det. Stöd en parlamentarisk utredning om en framtida jordbrukspolitik!

Anf. 84 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Det är två helt olika politiska ståndpunkter som ledamot Johnson berättar att vi står för. Naturligtvis är det så. Jag är tack och lov inte statsvetare, och jag ska inte försöka att reda ut varför det gick som det gick i förra valet. Det finns säkert många orsaker till att det slutade som det gjorde. Jag kan i varje fall sakna Göran Persson i debatter gällande skogen.

Satsningen på arbete och arbetslinjen måste vara fullkomligt rätt. Ju fler som arbetar, desto mer minskar antalet arbetslösa i en kommun. Det gör att människor betalar kommunalskatt och tillför den offentliga sektorn medel. Där tror jag inte att vi är så oerhört oense.

Det måste väl ändå vara positivt att det är så än att vi har människor som aldrig har haft ett arbete och går och drar. Vi i den äldre generationen passiviserar dem i ett bidragsberoende som inte kan vara nödvändigt. Men jag menar inte att ledamot Johnson var ute efter detta.

Arbetslinjen och att människor har arbete måste vara positivt. Det måste vara utgångspunkten. Det måste vara alldeles rätt. Sedan vill vi kanske inte ha så stor andel offentliga arbeten om det visar sig att det inte behövs. Det kanske behövs, och då får man väl ha det.

Vad gäller viltskadeersättningen och en förlängning eller inte kan jag bara läsa innantill. Jag känner att Vänstern i första hand inte ser problemen. Det handlar om problem med antalet rovdjur på landsbygden.

Jag skulle önska att det kom en öppning från Vänsterpartiet och att man kanske uttalar sig positivt om de ståndpunkter som finns i Rovdjursutredningen. Det skulle jag önska.

Anf. 85 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Vi avsätter som sagt 10 miljoner mer än den borgerliga majoriteten under planeringsperioden. Vi ser visst vikten av åtgärder mot viltskador.

Jag förstår inte riktigt Erik A Erikssons argumentation när det gäller arbetslinjen. Också vi är för fler arbeten och sänkt arbetslöshet. Vi efterlyser till exempel ett mål för arbetslösheten från regeringens sida. Däremot har vi olika åsikter.

Debatten handlar om hur vi skapar dessa arbeten. Låt oss vara överens om det. Vi vill skapa arbete fast på olika sätt och gör olika bedömningar.

Låt mig avsluta med att fråga Erik A Eriksson om han anser att vi ska upphäva målen inom livsmedelspolitiken. Är det inte rimligt att det är riksdagen som ska fastställa riksdagens mål och inte jobba med mål som regeringen fastställer?

Regeringen kan väl ta fram förslag som vi kan fastställa. Den beredningsgrupp som har följt detta, och som också du ingick i, anser att det är mycket viktigt att lyfta fram frågan huruvida riksdagen eller regeringen ska fatta beslut om de övergripande målen.

Vad anser Erik A Eriksson? Är det regeringen eller riksdagen som ska fatta dessa beslut?

Anf. 86 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Vi har självklart olika syn på hur människor ska kunna komma i arbete. Vi har redovisat vår politik, och den har ändå varit fruktsam i två år. Det känns positivt. Därför fortsätter man satsningen på att få fler människor i arbete.

Det som inte gjordes tidigare var att sänka arbetsgivaravgiften. Därmed undanhöll man unga människor möjligheten att komma in på arbetsmarknaden. Vi har i varje fall svårt att se någon annan koppling. När skatten sänktes på arbete för unga människor vågade företagen anställa fler.

Vi tycker ändå att det är rätt linje. Vi har sett att det har burit frukt. När det nu är rekordvarsel, varför ska man då byta en modell som har fungerat? Det är väldigt svårt att säga att det skulle finnas en annan modell. Pengarna måste likväl fram för att anställa.

Det andra som Jacob Johnson tog upp var rovdjurspengarna. Varför vi anger att vi har mer pengar är för att ert förslag gäller kommande år. Det är nu pengarna behövs. Det är en nästan ohållbar situation vad gäller i första hand varg men till viss del också lo.

Vargen behöver bli jaktbar. Det är ett dilemma att så inte är fallet. Vi skattar alla andra stammar i skogen. Så länge människan gör det måste vi ta det ansvaret fullt ut. Annars bör man hitta en annan modell för det.

Det är orsaken till att vi har mer pengar än er nästa år. Vi kan käbbla om vad som ger mest effekt. Låt oss utvärdera det. Vi kommer då till frågan om en utvärderingsgrupp. Det är väl ändå för tidigt att säga vad som är rätt väg att gå.

När arbetet har gjorts får vi lyssna av vad som är rimligt och vilken modell man vill landa på. Jag tänker inte i dag svara på vad som är rätt. Jag ber att få återkomma i den frågan. Jag tror att det är rimligt att vi först har att hantera detta politiskt.

Anf. 87 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Vi fick inledningsvis höra att alliansen skulle vara beskyldd för att vara orsak till varslen. Jag tror inte att det är någon som har sagt det i den här kammaren och inte heller att oppositionens företrädare har sagt det. Jag vet inte vad det kommer ifrån. Det är självklart inte så. Det förstår väl alla.

Erik A Eriksson har uttryckt det här som att man lite grann ska sitta facit och ha vetenskapen i sin hand från olika områden. Erik talar om att vi skulle måla ut skogsbrukare som ambassadörer för biologisk enfald. Det tror jag inte heller att någon gör.

Det gör vi absolut inte. Det är tvärtom. Det är väldigt medvetna människor, och många är otroligt duktiga. Det är också därför som man vill ha ersättning för den skog som vi ändå har satt upp som mål att vi ska skydda i Sverige. Man vill ha det. Men alliansen har inte pengar till det, utan den tar i stället bort de pengarna.

Ola Sundell sade att det här finns en konflikt mellan produktion och miljömål. Han uttalade en ganska klar åsikt om att det på något sätt fick vara så och att det inte skulle göras någonting åt det. Man undrar då vad de mål som vi gemensamt har kommit överens om egentligen innebär. Det är väldigt tragiskt.

När jag som ny i riksdagen och utskottet fick en presentation sade man att målen var fastslagna och att man var överens om det från olika aktörer. Pengarna ville man ha kvar, och man skulle inte rubba detta. Det första regeringen gör är att ta bort pengar till biologisk mångfald. Det gör att man splittrar de överenskommelser man har gjort. Vad är det för långsiktigt ansvar?

Anf. 88 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Det är bra. Då är det i varje fall sagt att det inte är alliansen som är orsak till de många varslen. Några kan för all del bero på den förda politiken. Men det känns ändå bra att det inte är så, eller?

Jobblinjen gäller fortfarande. Det får också vara svaret här. Det var vad jag ville få fram i mitt anförande. Det är viktigt att människor har ett arbete att gå till. Allt annat är förkastligt i ett samhälle där vi är överens om att ha en gemensam välfärd.

Sedan gäller det synen på att bevara biologisk mångfald och miljövärden av olika slag. Där kan man ha olika ingångar. Det kan finnas olika vägar att nå fram till målet.

Det jag ville belysa är att det inte har varit bra när det har kommit ett brunt kuvert med ett brev från myndigheten där man säger: Härmed ska din mark bli naturreservat. Jag tror inte att människor kan förstå det förän de själva upplever det.

Det är djupt kränkande att utan en dialog fått ett brunt kuvert från staten med ett brev där man talar om: Din mark är så värdefull, och därför ska vi ta den. Det borde vara precis tvärtom: Din mark är så värdefull, därför vill vi hjälpa dig bevara den, eftersom den är så värdefull.

Miljöpartiet har varit bidragande till detta. Jag påstår det, och jag står för det. Det har inte varit bra. Det har handlat om att jaga äldre skogsägare över stock och sten, och för all del också de yngre. Det är inte seriöst.

Det riskerar att hämma den biologiska mångfalden när människor ger sig ut i skogen och hugger ned varenda pinne, bryter upp stubbar och lever om som om det vore Poltava på gång. Detta är ni tyvärr delaktiga i. Jag måste konstatera det.

Det handlar inte i första hand om en påse pengar, som Tina Ehn anför. Visst spelar pengarna en roll. Men för många har man i brevet åberopat expropriering om man inte får som man vill. Det handlar inte om expropriering när det gäller miljöbalken.

Detta har staten bidragit till. Det är jag förbittrad och sur över. Jag vill som riksdagsledamot förändra det.

Anf. 89 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag hoppas verkligen inte att Erik A Eriksson menar att Miljöpartiet har jagat gamla skogsägare och gett dem bruna kuvert. Det beror mer på en brist i kommunikationen, och i så fall kanske en brist på tjänstemän och kunskap. Jag hoppas verkligen inte att det var det Erik menade.

I Sverige hotas i dag ca 1 800 arter i skogen främst på grund av skogsbruket och dess produktion. Enligt miljömålet om levande skogar ska vi skydda mer än vad vi redan har gjort. Det här är gemensamma mål.

Det finns jättemycket skog som är fint skött. Det är inte det vi pratar om. Vi pratar om den skog som inte är skött, om den skog som behöver skyddas och om de mål vi har satt fast. Det är det vi pratar om.

Erik vurmar mycket för tropiska skogar i andra länder och människor som blir utsatta. Det gör jag också. Vi var i Brasilien tillsammans och försökte kommunicera med den dåvarande ministern Marina Silva om det som händer i Amazonas med skogsavverkningen, vilket vi fick på tafsen för direkt eftersom vi själva inte kunde stå till svars för vad som har hänt i de europeiska skogarna.

Det här är ett litet bevis på vad vi kan göra i Sverige. Vad vi kan göra som riksdagspolitiker i den här församlingen är att satsa på den biolo-

Anf. 90 ERIK A ERIKSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tackar Tina Ehn för replikskiftet. Det är bra att hon lyfter fram frågan om Amazonas, för regnskogen i Brasilien ser som har nämnts här olika ut. Det är både tropisk och atlantisk regnskog, och det är ganska olika förutsättningar. Men vår europeiska syn på den är en enda, vilket ju blir fel. I Brasilien säger de till oss: Ni högg ju ned 80 procent av er skog för 300–600 år sedan och ännu längre sedan tillbaka. Vi har huggit ned 20 procent av vår skog! Det var det vi fick höra när vi var i Brasilien. Vilka är ni att komma till oss och berätta hur det ska vara? sade de.

Men det vi kan lösa här i Sverige ska vi förstås först och främst lösa. Jag menar visst att Miljöpartiet har haft ett stort ansvar genom att man i uppgörelsen med Socialdemokraterna har fått igenom den förda politiken. Jag tycker att man ska våga stå för som parti att den inte har varit lyckosam. Vi kan ju inte fullt ut säga att vi har uppnått målet om vi inte har skogsägare som går i takt med den politik som förs. Jag menar att Miljöpartiet borde erkänna detta. Det är beklämmande att Socialdemokraterna har samarbetat så mycket med Miljöpartiet om detta, för det finns många socialdemokrater som har mycket kloka åsikter när det gäller att kunna bevara skogsbruket. Som jag ser det, herr talman, från min horisont är deras åsikter klokare än att försöka konfiskera.

Mitt anförande gick inte ut på att anklaga Miljöpartiet för att ha jagat gamla människor – naturligtvis inte. Däremot är en del av resultatet av den förda politiken att människor upplever sig jagade, och det var det jag ville ge uttryck för. Faktum är att det krävs en del vittnesskildringar ibland. Jag kan vittna om människor som har huggit ned skog som egentligen hade kunnat stå kvar. Då är inte politiken riktigt vettigt genomförd, och framför allt inte verkställd.

Jag vet att det inte blir något mer replikskifte, men jag vill ändå tacka för replikskiftet och för debatten. Man törs väl nästan också önska god jul redan nu.

Låt mig också säga tack till Sven Gunnar Persson. Det är nästan så att det känns lite obehagligt att du ska lämna oss. Du ska ha all lycka och en trevlig helg tillsammans med familjen! Jag kommer att sakna dig som en fin kompis både här i kammaren och i korridorerna. Lycka till, Sven Gunnar!

Anf. 91 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Det är som vanligt när miljö- och jordbruksutskottet har debatt så här före jul – de blir ganska långa. Vi brukar alltid få en måndag för oss själva. Det kanske finns en tanke bakom det.

Det rör sig mellan åker, skog och hav. Vi rör oss fram och tillbaka mellan dessa. Det kan vara lite förvirrande med tanke på att det här egentligen är en budgetdiskussion. Utgiftsområde 23 har en omfattning på 17 ½ miljard. Den största avvikelsen är Miljöpartiets på 370 miljoner. Det kanske är som jag sade förut; det kanske inte är anslagsposterna som är det avgörande utan att diskutera om man gör rätt, att man har olika uppfattningar om hur man når målen och så vidare.

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Målen har tagits upp här. Det är viktigt att vi har det mål som vi nu har att rätta oss efter när det nu finns där – att bruka utan att förbruka – och de tre strategiska inriktningsmål som finns. Jacob Johnson har tagit upp detta. Det handlar om ett konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden, om miljö- och resurseffektivitet samt om de gröna näringarnas ansvarstagande om man tar det lite kort. Man kan säkert fortsätta att diskutera vem som ska lägga fast målen, men jag tycker att man ändå måste ha dem som ett avstamp i debatten.

Innan vi lämnar betänkandet, höll jag på att säga, kan vi ta upp att det finns ett antal reservationer. Rätta mig gärna om jag har fel, men jag tycker att det inte är så stora avvikelser där heller. Reservationerna ligger inte så långt från det arbete som faktiskt pågår på de flesta punkter. Jag ser inte att det finns så stora meningsskiljaktigheter att diskutera just när det gäller de frågorna. Men jag kan ju ha fel, och jag kanske inte läser dem på rätt sätt. Det är helt klart.

Herr talman! Med detta som avstamp skulle jag vilja återvända lite grann till havet. Jag får hänvisa till min partikollega Anita Brodén sedan. Hon kanske hittar något annat att tala om.

Jag är tämligen övertygad, herr talman, om att alla partier är eniga om målet för fiskeripolitiken, nämligen att komma till en punkt där vi har ett långsiktigt hållbart fiske på biologiskt säkra bestånd. Det är det man kallar för maximalt uthållig avkastning. Den utländska förkortningen är MSY. Detta är viktigt, och det är viktigt att man har en politik som leder till att man får den bästa avkastningen av havet samtidigt som man håller den biologiska mångfalden på en säker nivå. Den långsiktiga hållbarheten ska man diskutera i miljömässiga, sociala och ekonomiska termer. Det tycker jag också att man mycket väl kan göra.

I budgetpropositionen och i fiskeprogrammet för Sverige framgår huvudinriktningen för svensk fiskeripolitik. Några av de frågor som är kärnpåståenden är att få en fiskeflotta som är anpassad till fiskemöjligheterna, att det är ett långsiktigt biologiskt hållbart uttag och att man får en rimlig lönsamhet i den verksamhet som bedrivs.

Fiskeripolitiken ska naturligtvis också ha inriktning på att minimera miljöeffekterna. Jacob Johnson tog upp trålborden och så vidare. Det är klart att det finns många sätt. Vi vet ju att det finns skyddsvärda områden, och det förekommer också att man har trålförbud på vissa ställen.

Herr talman! Den inriktning vi nu talar om gäller naturligtvis för Sverige inom EU:s gemensamma fiskeripolitik men även nationellt. Men just inom fiskeripolitiken är det EU som är den stora arenan att arbeta på. Min uppfattning är att Sverige har haft en mycket central och aktiv roll där de senaste åren. Vi har fört en lite märklig diskussion här. Vi har berört havsforskningsrådets vetenskapliga råd Ices lite grann, och även diskuterat det tidigare. Diskussionen gäller om och hur Sverige följer Ices och om vi bryr oss om det eller inte. Det känns viktigt att säga att alliansregeringen med jordbruksministern i spetsen i det här sammanhanget hela tiden har de vetenskapliga råden i fokus.

Även om man inte såg så stora skillnader i budgeten kan man konstatera att det finns meningsskiljaktigheter just på den här punkten när det gäller det politiska agerandet. Vi har varit inne på det här i dag.

Herr talman! Jag vill verkligen betona det framgångsrika politiska agerandet inom EU när det gäller den gemensamma fiskeripolitiken. Som Tina Ehn sade: Ibland var man med och ibland var man inte med, och det berodde på om det var bra eller dåligt. Ibland kan man också komma till en punkt där man ska göra det så lite dåligt som möjligt. Det gäller både inom jordbrukspolitiken och inom fiskepolitiken; med agerandet i EU kan man åtminstone nå längre.

Jag tycker att detta har visat sig vara en överlägsen strategi. Sverige har deltagit aktivt, och vi har fått återhämtningsplaner för torsk först i Östersjön och nu även i Västerhavet. När det gäller att bekämpa tjuvfisaket och få ordning på fiskerikontrollen bland annat i Östersjön har Sveriges roll varit central.

Ingen kan väl heller tycka att det är speciellt tråkigt att Sverige och Danmark har lyckats sluta ett avtal där man har fått skyddszoner. Ingen är ju vinnare om inte torskbeståndet i Kattegatt kan restaureras och återfås på den nivå som det har varit. Det tror jag nog att man tycker från de flesta håll.

Jag tycker att Erik A Eriksson myntade ett bra uttryck – biologisk enfald. Det gäller inte bara skogsbrukare, som Erik tog upp, och jordbrukare. Jag tror att fiskarna också känner sig väldigt utsatta som grupp.

Jag vet inte om det är riktigt meningen, men när vi för den politiska debatten generaliserar vi väldigt lätt. I motsats till det kan man sätta de samförvaltningsinitiativ som har funnits längs Sveriges kuster och även i inlandet. Där har man verkligen visat att får man chansen att ta ansvar så tar man ansvar. Man inser att man inte sågar i den gren man sitter på.

Vi kanske kan ha det här uttrycket i fortsättningen, att vi kan motverka att folk upplever att de är biologiskt enfaldiga, för det är de naturligtvis inte.

Herr talman! Låt mig gå vidare och titta på något som också pågår på fiskeriområdet. Det pågår två viktiga utredningar. Den ena är översynen av fiskerilagstiftningen. Syftet är att bättre utnyttja de resurser som finns. Där finns de här samförvaltningsinitiativen. De ska kunna regleras vidare där. Just nu är det ett avslutat kapitel, och det är fruktansvärt angeläget att samförvaltningsinitiativen, på de ställen där de verkligen har fört utvecklingen framåt och gett ett lokalt ansvarstagande, inte dör ut medan fiskerilagstiftningen utreds.

Det pågår en annan utredning där man vill analysera förutsättningarna för ekonomiskt och ekologiskt vattenbruk i Sverige. På det här området har även uppföljningsgruppen konstaterat att det måste finnas en stor potential. Uppföljningen visar att man inte utnyttjar den potentialen.

Fru talman! Jag vill ta upp den uppföljning och analys av regeringens resultatredovisning som har gjorts i miljö- och jordbruksutskottet. Jag tror att miljö- och jordbruksutskottet är väldigt duktigt på detta. Ann-Kristine Johansson sade att man vill se uppföljningar och redovisningar. Jag tror att vi får ta ett samlat ansvar här. Det här har nog inte riktigt fungerat någon gång. Det får vi nog erkänna. Hur vi än ställer oss till vem som ska bestämma mål gäller det att vi utarbetar mål där vi kan ha relevanta indikatorer så att vi verkligen kan följa upp våra beslut. Annars fortsätter vi att ha det så att man beskriver insatsen i form av pengar i stället för att kunna beskriva vad som faktiskt händer.

Regeringen och uppföljningsgruppen var väldigt överens om att EU:s gemensamma fiskeripolitik kanske har haft en del misslyckanden. Även Riksrevisionen har kommit till ungefär samma slutsats i sin rapport *Statens insatser för ett hållbart fiske*, där man har tittat på åren 2002–2007. Det gäller en period innan alliansregeringen kom till makten, så jag tror att vi får vara kritiska lite till mans och utveckla detta.

Det finns andra saker där Sverige har gått före. Det gäller återhämtningsplanen för ål. Där har vi varit duktiga. Sedan har vi det tidigare nämnda avtalet med Danmark. Det var någon som sade att vi hade lurat danskarna. Jag tror inte det. Danskarna är nog också vinnare på detta. Det är jag helt övertygad om.

Fru talman! Jag kan inte komma till någon annan slutsats än att trots den kritik som finns, och jag tror att jag kan tala för hela allianssidan, är fiskeripolitiken på väg åt rätt håll. Men det är en ganska stor skuta att vända i och med att det är ett så integrerat område där många länder måste vara inblandade. Det är bra om man kan jobba inom vissa regioner. Då blir det trots allt lite lättare.

Med det vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 92 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra Lars Tysklind. Det kan vara så att vi är ganska överens om en hel del i budgeten. Vi har inte mycket mer pengar än vad ni har och sådant. Så är det just nu. Vi är också överens om jordbrukspolitikens inriktning och hälsokontrollen. Jag undrar hur Lars Tysklind och Folkpartiet ser på behovet av en utredning inför den framtida jordbrukspolitik. Där kan vi kanske också hitta varandra så att Sverige står starkt med en bred gemensam syn på jordbrukspolitik. Det är inte minst viktigt inför framtida förhandlingar inom EU. Jag skulle vilja höra hur Lars Tysklind ser på det.

Jag reagerade lite när du sade att det behövs fortsatta diskussioner om vem som ska fatta beslut. Visst måste det vara riksdagen som fattar beslut om de övergripande målen? Jag skulle vilja höra lite mer om det också.

Både opposition och regeringsföreträdare har självfallet ett samlat ansvar för att se till att vi har bra indikatorer så att vi kan göra bra uppföljningar. Det är inte minst viktigt för oss i oppositionen att man får en sådan bedömning.

Den här utvärderingsgruppen har skrivit en mening som jag tycker är otroligt viktig. Det står att en löpande uppföljning av regeringens resultatredovisning måste underlätta så att utskottet även fortsättningsvis kan fullfölja sitt uppdrag enligt riksdagsordningen och riksdagens riktlinjer.

Det är detta det handlar om utifrån ett demokratiskt perspektiv. Jag vill gärna skicka med Lars Tysklind tillbaka till regeringen att det är viktigt att man har en bra uppföljning. Det behövs.

Anf. 93 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag börjar från slutet. Det var vi helt överens om i utvärderingsgruppen. Det är snarare en diskussion om riksdagsarbetet i stort. Om vi ska kunna utföra ett bra arbete i riksdagen måste vi veta vad som händer när vi anslår medel. Det har varit en gemensam ton hela tiden. Vi ska inte redovisa hur många kronor vi lägger ned. Jag tror att vi som politiker lite till mans gör oss skyldiga till att vi tycker att vi är kraftfulla och anslår 1 miljard. Det kan faktiskt vara 1 miljard i sjön.

När det gäller hälsokontrollen kan jag inte svara direkt om man ska kalla det en utredning eller inte. Såsom arbetet har varit hittills har det varit ett väldigt brett anslag där alla partier har varit med i en grupp. Det är ingen tvekan om att man ska ha ett brett anslag.

Jag tror att vi får fortsätta diskussionen om målen. I dag är det inte ens samstämmt rakt över. Jag sitter i ett annat utskott där vi faktiskt godkänner målen från riksdagens sida. Det är lite olika där. Om det finns skäl för att vara det får vi väl ha en dialog om varför det är på det sättet.

Anf. 94 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Lars Tysklind om att vi behöver fortsätta att diskutera var målen ska fastställas, om det är i riksdagen eller i regeringen. Jag tycker självfallet att det är riksdagen som måste fatta de här besluten. Jag håller även med Lars Tysklind om att det är lätt att vi hamnar i pengadiskussioner och tycker att vi satsar väldigt mycket mer pengar, men innehållet i politiken är också viktigt med indikatorer och sådant.

När det gäller uppföljningen av hälsokontrollen hade vi en arbetsgrupp med folk från varje parti. Vi följde arbetet noga. Det var en bra insyn. Men det är skillnad på arbetsgrupp och utredning. Jag tycker att framtidens jordbrukspolitik efter 2013 är en sådan stor och viktig fråga. Det gäller budget, hur vi ska ha det och hur det ska fördelas över Sverige och vilken syn vi har på hur vi rättar till jordbrukspolitiken så att vi kan ha ett jordbruk med djurproduktion i hela Sverige. Hur ska det se ut? Jag känner att det inte riktigt räcker att diskutera sådana stora och viktiga frågor i en arbetsgrupp, som vi hade när det gäller hälsokontrollen. Jag vill se en utredning med alla partier representerade och med folk från näringen och från miljö- och konsumentorganisationer så att vi får en bred diskussion i samhället om framtidens jordbrukspolitik. Den är ju så viktig. Det handlar om maten vi köper och äter, livsmedelsproduktionen i stort, de framtida utmaningarna, hur vi möter klimatutmaningen och andra saker.

Jag vill gärna skicka med er i Folkpartiet och resten av regeringspartierna in i regeringen att vi vill se en utredning när det gäller framtidens jordbrukspolitik.

Anf. 95 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Vi tar naturligtvis emot det budskapet. När det gäller just diskussionen om hälsokontrollen är det nog mer fråga om en diskussion mot andra länder än inom detta parlament, så det är klart att det finns förutsättningar att diskutera den frågan och lösa den på sikt.

Anf. 96 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Lars Tysklind nämnde biologisk enfald igen och att även människor som jobbat med fiske säkert kan känna att de är utsatta och blir påhoppade. Det är beklagligt. Varför ska man göra det? Det är i så fall vi politiker som får ta den rollen, för det är vi som tar fram de övergripande förslagen och har möjlighet att styra i olika riktningar. Om vi har misslyckats med fiskepolitiken till exempel, som vi nog kan konstatera att vi delvis har gjort, är det vi politiker som har den rollen.

Det är det som Miljöpartiet tycker är viktigt att ta fram i de här diskussionerna, att vi inte kan lägga över allting på människor som jobbar med de här sakerna utan att vi politiker ska ta det ansvaret.

Lite grann uttryckte Ola Sundell, som nu har gått, att man i förhandlingen mellan Danmark och Sverige hade lurat danskarna. Jag tycker att det är väldigt bra att man har kommit överens med danskarna om det gemensamma stoppet, och då får vi väl se det på det viset. Det är jättebra att vår jordbruksminister har gjort detta. Det har han naturligtvis gjort därför att folk har tryckt på i de här frågorna.

Jag skulle också kunna gå in på frågan om förorenade områden som är ganska angelägen. I Västra Götaland, som både Lars Tysklind och jag kommer från, har vi väldigt mycket förorenade områden, och jag redovisade ett område som jag besökt. Jag anser att även skeppsvraken skulle kunna omfattas av de områdena, som vi har pratat om.

Anf. 97 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att diskussionen om vem som känner sig träffad av olika åtgärder är väldigt nyttig. Om man tar upp en sådan sak som bojkotten av torskprodukter förstår jag att gemene man på ett eller annat sätt protesterar. Vi måste vara väldigt tydliga som politiker, om det nu är på EU-nivå eller någon annanstans, med att protesten uppstår på grund av politikens misslyckande.

De som känner att de får ta smällen är de som är beroende av politikens beslut. Det är ju de som utför det praktiska fisket som drabbas. Men vi politiker försöker alldeles för lite göra en analys av varför protesterna sker. Jag brukar vara väldigt tydlig med att jag ser den protesten som en protest mot ett politiskt misslyckande. Människor accepterar inte att fiskbestånden försvinner ur haven.

Jag känner Ola Sundell så pass väl att jag inte tror att han menade så mycket med det han sade om att lura, utan hans ordval berodde nog på någonting annat. Det kan vi lämna därhän.

Förorenade områden och var man ska lägga den satsningen diskuterade vi nyss. Jag sade i mitt anförande att likheten när det gäller förorenade områden på land och i havet i diskussionen om vraken är att det är ett problem att man inte kan få förorenaren att betala därför att man oftast inte hittar den ansvarige. Det är då det uppstår problem. Så fort man har en ansvarig kan man få denne att betala. Sedan finns det områden på land som är så värdefulla ur exploateringssynpunkt att det finns en marknad för att sanera områdena, men det går inte överallt. Därför är det naturligtvis också ett ansvar för det offentliga.

Anf. 98 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Frågan om vem som ska ta på sig ansvaret är intressant. Lars nämner mycket riktigt att man kan se det som politikernas misslyckande. Jag tycker att det är ett erkännande av att man ibland kanske inte har drivit på som man ska göra. Då känner jag mig ganska stolt. Vi i Miljöpartiet har fått mycket kritik bland annat för att vi ville driva på torskstoppet. Det är historia nu, men det är en av de delar som har följt på de stora fiskedebatterna. När man går före och är lite tuffare får man ta en del smällar. Sticker man ut hakan blir det lite tufft.

Samtidigt behöver det göras, och en av de olika roller som vi har är att vi ska driva på. Annars är det någon annan som blir drabbad. Det är konsumenterna, producenterna och miljön. Vi har den rollen att vi ska driva på och sätta ned fötterna på de viktiga områdena.

I dag har vi debatterat biologisk mångfald och många andra områden, och här har vi fastnat i havsmiljön. Det är absolut otroligt viktigt. Jag ser fram emot fortsatt diskussion, inte minst om de läckande fartygen.

Anf. 99 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet kanske kan känna att de har drivit på, skapat debatt och så vidare. Vi kan inte sticka under stol med att de verkligen gjorde det 2002. Men om vi hade genomfört de förslag som de drev tror jag att vi hade haft ett betydligt sämre resultat i dag.

Jag tycker att skillnaden är uppenbar när Sverige nu är med och förhandlar i varje fråga. Man kan säga att vi bara ska ta ansvar för fiskeripolitiken i vårt närområde och att de andra får dela på tonfisken i Medelhavet hur som helst. Men jag tycker att det är en helt felaktig diskussion. Sverige måste naturligtvis vara med som nation och diskutera vilket fiskbestånd som helst inom EU. Vi ska vara med och diskutera fiskeavtal i Afrika och så vidare. Vi kan inte säga att bara för att vi inte är där och inte har någon fiskebåt som fiskar just där är det inte vårt ansvar. Sveriges ansvar måste vara så trovärdigt att vi kan vara med i alla frågorna och driva en aktiv linje mot bättre resultat.

Anf. 100 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Förvaltarskap – att tala i någons ställe, att agera å någons vägnar. ”Förvaltaren är inte beroende av den enskildes samtycke för sina åtgärder utan handlar på eget ansvar i den enskildes intresse och för dennes räkning.” Så står det som förklaring till begreppet förvaltarskap i ordboken. Det kan vara tänkvärt också i den här debatten. Efter att ha suttit och lyssnat i snart fem timmar tror jag att det är det vi har diskuterat – förvaltarskap.

Vi talar om förvaltarskap, att vi ska värna och vårda den natur som vi lever i och av. Jordbruksdepartementet har i den redovisning som vi har tagit del av valt att föreslå en förändrad vision och nya målformuleringar för utgiftsområdet. ”Bruka utan att förbruka.” Det skulle kanske också kunna sägas: Förvalta så att vi kan se kommande generationer i ögonen och lämna vidare en jord som kan ge goda livsmöjligheter även för kommande generationer.

Man har lovat att återkomma, vilket jag ser fram emot, med tydliga redovisningar och uppföljning utifrån de tre strategiska delområdena. Det ska bli spännande att förhoppningsvis kunna följa ett nytt angreppssätt i viktiga frågor.

Under det år som gått har vi sett stora förändringar för den livsmedelsproducerande sektorn. Priser har stigit till sällan tidigare skådade höjder. Människor i utvecklingsländerna har drabbats både positivt och negativt av detta.

Det är viktigt att se att frihandel och rimliga villkor ska gälla för alla producenter runt om i världen, men då måste också möjligheter ges att på olika sätt övertyga och att överbrygga de problem som uppstår när priset på råvaror för producenter och livsmedelspriserna för konsumenter stiger mer än vad inkomsterna gör för den del av världens befolkning som i motsats till oss lägger största delen av sin inkomst på mat för dagen. Det finns kritiska trösklar som vi tillsammans i världssamfundet måste hantera när det nu visar sig att andelen människor som lever på svältens rand ökar. Det kan inte få fortsätta.

Enligt FAO har antalet kroniskt undernärda och hungriga i världen ökat under 2008. Det beror främst på höga matpriser, klimatförändringarna, den pågående finansiella krisen och den ekonomiska krisen, vilken kan leda till att ännu fler människor kommer att lida av hunger och fattigdom nästa år. Vidare konstaterades i samband med världshungerdagen i oktober i år att målet som sattes vid världstoppmötet om mat i november 1996 var att halvera antalet hungriga människor fram till 2015 men att trenden på senare tid har gått i fel riktning. Främst till följd av de höga livsmedelspriserna hamnade ytterligare 75 miljoner människor under hungertröskeln bara under 2007. Klimatförändringarna och den ökade efterfrågan på biobränslen hotar nu att förvärra situationen än mer, skriver man.

Detta utgör en relief till det arbete som alliansregeringen bedriver dels för att se till att vår inhemska agrara näring har villkor som gör att man kan producera mat och energi på ett hållbart sätt för både egen förbrukning och export, dels för att se till att Sverige på ett konstruktivt sätt i både EU och världssamfundet ska bidra till förändringar för vår värld i riktning mot att nå 2015-målet. I morgon presenterar FAO årets rapport om situationen för världens befolkning. Här i Sverige presenteras den av statssekreteraren på Jordbruksdepartementet. Detta tyder på att man även där tar dessa frågor på yttersta allvar.

I den budget vi nu har att behandla tar sig detta uttryck bland annat i att resurser tillförs forskning och utveckling. I den forskningsproposition som lades på riksdagens bord för några veckor sedan framgår bland annat att Formas ska få nya resurser under tiden 2009–2012 för djurhälsa, djurförsök och djurskydd. Satsningar ska göras på att öka forskningen om klimatförändringar och deras påverkan på livsmedelsproduktionen. Det satsas inom utskottsområdets ansvarsområde på att kontrollera angrepp från skadegörare, ogräs och växtsjukdomar, bland annat genom att resurser tillförs Jordbruksverket. Allt detta görs för att vara bättre rustade för morgondagen och kunna förvalta naturen i en ny tid och ett nytt klimat.

Livsmedel är det mest basala av allt för vår överlevnad, att vi har tillgång till livsmedel av god kvalitet och att dessa är säkra. Utskottet påpekar i betänkandet att det är viktigt att regeringen fortsätter att på ett tydligt sätt följa upp att så är fallet. Vi har tidigare hört detta, och vi blev påmind om det i går. Det är oerhört viktigt att vi har en tydlig kontroll. Det Irland fick göra med fläsket i går ska inte behöva hända i Sverige.

I detta sammanhang är också den livsmedelsstrategi, som nu tillförs ytterligare resurser av regeringen inför 2009, av stor betydelse för såväl små som stora livsmedelsföretag, för att dessa ska kunna utvecklas på den inhemska marknaden och på exportmarknaden. Att vi alla får ökad kunskap om de mervärden som ekologiskt närproducerat och småskaligt står för samt att det fortgår en utveckling av teknik, logistik och marknadsföring är mycket positivt.

Livsmedelsindustrin är också en viktig faktor för att skapa arbetstillfällena i hela landet. Ibland tror jag att vi glömmer bort att det är en av de viktigaste näringsgrenarna i hela Sverige. Det är små företag med en eller två anställda men där utvecklingen kan bli mycket positiv också i tider då det kan vara kärvt på andra områden.

Jag vill nämna den satsning som nu görs på ekologiskt lantbruk. Nu säger kanske någon: Nu har Oskarsson inte läst betänkandet! Men det är precis vad jag har. Landsbygdsprogrammet innebär att vi gör fortsatta satsningar inom det ekologiska lantbruket. Sveriges jordbruk har framtiden för sig på alla områden. Det ska löna sig att satsa. Det ska finnas möjligheter att utveckla sitt företag och sina entreprenörsidéer.

Det arbete som nu görs för att minska regelbördan är mycket positivt, men mer behöver göras. Det måste vara möjligt att se till att den egenkontroll som de flesta lantbrukare är anknutna till i dag, tillsammans med olika företag beroende på vad man till exempel levererar för produkter, måste få påverkan på antalet tillsynsbesök och kostnaden för dessa.

Ett led i detta som jag i motsats till tidigare talare ser som mycket positivt är att djurskyddskontrollen nu kommer att övergå till länsstyrelserna. Därmed finns förutsättningar för en mer likvärdig och kvalitetssäker tillsyn. Detta säger jag med erfarenhet från ett gott arbete i en liten kommun. Därför vet jag också att det kan se helt annorlunda ut på andra sidan kommungränsen. Jag tror alltså att det är oerhört viktigt att vi får likvärdiga och tydliga regler och likvärdiga och tydliga bedömningar. Den förändring som nu görs är viktig.

I detta är också arbetet som regeringen bedriver inom EU av stor betydelse. Jag vill ändå påstå att vi rönte framgångar i de förhandlingar som bedrevs rörande den så kallade hälsokontrollen, översynen av jordbrukspolitikerna. Vi gjorde det därför att vi kunde se att det är ett led i att skapa förutsättningar för en näring som på sikt kan fungera utan stöd. I det har Sverige varit och är ganska ensamt.

Vårt jordbruk, och även jordbruket i Europa, måste ha som ambition och målsättning att leva av egen kraft. Men för de gemensamma nyttigheter som vi av miljöskäl, klimatskäl och kanske till och med nostalgiskäl vill se förverkligade måste vi, där det inte är företagsekonomiskt lönsamt att göra satsningar, gemensamt våga vara beredda att stå för finansieringen även i framtiden.

Fru talman! Jag vill också kommentera diskussionen om det fortsatta arbetet. Jag tycker att regeringen har bedrivit det på ett alldeles utmärkt sätt så här långt med tanke på den grupp av ledamöter och de andra referensgrupperna av producenter, konsumenter och andra intressenter som regeringen har haft tillgång till. Jag hoppas att man fortsätter på den inslagna linjen att föra en bred dialog om de här frågorna.

Fru talman! De satsningar på 40 miljoner om året som regeringen har aviserat vad gäller bioenergi innebär att vi på ett hållbart sätt kan omvandla den livshotande gasen till livgivande energi som kan driva traktor, bilen och så vidare. Det är verkligen att aktivt förvalta resurser och att bruka på ett hållbart sätt.

Inriktningen för skogspolitiken, som vi har beslutat om här i riksdagen för några månader sedan, är ett annat viktigt led i att bruka vår jord för framtiden. Skogen står för 10 procent av vår totala export. De satsningar som nu görs, inte minst inom forskning och utveckling, är centrala för ett fungerande förvaltarskap för Sveriges skogar. Skogsstyrelsen har i detta arbete en viktig roll och har fått ökade anslag för detta. Forskningspropositionen innehåller också ytterligare satsningar på detta område, och vi måste se till att både värna och utveckla skogen på ett hållbart sätt.

Fru talman! Fiskeområdet har många varit inne på tidigare i debatten. Det kommer säkert fler efter mig också. Fisket är ett viktigt område för regeringen och Jordbruksdepartementet. Där har man gjort stora framsteg i det gemensamma EU-arbetet därför att man har deltagit i debatten, diskussionerna och förhandlingarna på ett mycket konstruktivt sätt. Detta är jag och Kristdemokraterna mycket glada över. Men vi har också stora och högt ställda förhoppningar på att regeringen under vårt svenska ordförandeskap ska kunna komma vidare med att omdana EU:s fiskepolitik i grunden.

Med detta önskar jag alla närvarande en riktigt god jul så småningom.
(Applåder)

Anf. 101 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Irene Oskarsson pratade om att det finns livsmedelsföretag i hela Sverige. Ja, precis. Det är detta som är så viktigt att konstatera. Ofta finns de på landsbygden. Då behövs också ett småföretagarpaket, som jag efterlyste i mitt anförande, liksom Ola Sundell. Det behövs en satsning på småföretagare, inte minst på lantbrukare, de gröna näringarna.

Där är det också viktigt att fundera över hur det nationella stödet ska se ut inom jordbrukspolitiken för att stötta just lantbruksföretag där det är långa avstånd.

Sedan pratade Irene Oskarsson om tillgång till livsmedel av god kvalitet från små och stora livsmedelsföretag och om att det är viktigt med kunskap om ekologiska och inhemska livsmedel. Ja precis, jag håller fullständigt med dig.

Hur har ni då tänkt stärka konsumentmakten, när ni säger nej till ursprungsmärkningen, trots vad ni sade i valrörelsen 2006? Jag var med på ett antal debatter där vi fick frågan, och vi var alla överens utom Moderaterna som sade nej. Ungefär så såg det ut.

Vi har en livsmedelssäkerhet som är unik och en djurskyddslagstiftning, tack vare en socialdemokratisk regering, som ligger långt över EU-nivå. Men när det gäller ursprungsmärkning ligger vi långt efter.

LRF vill ha det. Konsumenterna vill ha det, men inte ni. Varför då? Förklara varför ni inte vill ha ökad konsumentmakt!

Avslöjandet om dioxin i irländskt fläskkött visar än en gång på vikten av en ursprungsmärkning på alla livsmedel, även fläskkött.

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Anf. 102 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag börjar bakifrån. Såvitt jag har förstått kan irländarna plocka tillbaka allt. Om motsvarande skulle hända i Sverige – Gud förbjude, även om jag står i den här talarstolen – skulle vi också kunna plocka tillbaka de eventuella djurkroppar i förädlad skick som skulle ha kommit ut i handeln. Så det klarar vi redan i dag med befintlig struktur.

Vi har ett antal märkningar. Vi har pågående arbete inom Europeiska unionen. Vi kommer i morgon i utskottet att diskutera de här märkningsfrågorna. Det finns signaler som går i motsatt riktning även från våra egna organ, om vi med det menar LRF och andra aktörer i Sverige. Man vill se att vi gör det här på ett bra sätt i hela unionen för att få en transparens. Där är vi aktiva deltagare. Vi kommer att följa och delta i det arbetet precis lika aktivt som i alla andra arbeten.

Vi har ett antal frivilliga märkningar. Märkning är nämligen också en konkurrensmöjlighet för den producent som vill tala om vilka livsmedel man har att försälja. Jag tror att den vägen är en väg att vandra vidare på.

Livsmedel av god kvalitet – det är ju det som jordbruksministern har tagit initiativ till genom den stora satsning som nu görs på att vi ska kunna bli Europas nya matland. Det är kanske något kaxigt men dock den väg vi vill slå in på. Vi ska vara stolta, och vi ska ha en god kunskap, och det arbetet pågår för fullt.

Sedan gällde det småföretagarpaket. Jag tror att tidigare talare har talat om att jobbskatteavdraget gäller, att arbetsgivarbetslöshetsgälden gäller och att övriga stöd, som Ola Sundell var inne på, för transporter på landsbygd gäller. Det gäller såväl på landsbygd som i andra områden. Erik A Eriksson talade om jobbskatteavdraget. Det tål väl att upprepas att det ger bättre utslag i min egen hemkommun och andra kommuner med hög skattekraft.

Anf. 103 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller arbetsgivaravgiften och den nedsättningen smetas det ju ut över alla företag. Jag tror att det är uträknat att det inte ger mycket pengar per dag, och det är inte riktat till småföretagare. Jag förstår inte varför man inte kan göra en riktad satsning på småföretagare. Man efterlyser ju det från småföretagarnas sida.

När det gäller obligatorisk ursprungsmärkning läser jag ett pressmeddelande från LRF:s ordförande som kom i går eller förrgår där man önskar av regeringen att det införs en obligatorisk ursprungsmärkning med hänvisning till det irländska fläskköttet.

Jag förstår inte vad det är ni har emot detta med ursprungsmärkning. I debatten, när jag ställer frågan, hävdar man att det blir ökad byråkrati och att det är handelsstörande. Men tänk om företagare själva vill ha en obli-

gatorisk ursprungsmärkning! Det skulle stärka konsumenterna. Det skulle stärka oss när vi går i affären och handlar, att vi kan läsa och konstatera varifrån de olika livsmedlen kommer.

Vi har det redan på ett antal livsmedel, men vi vill ha det på alla livsmedel, så att jag som konsument, när jag går i affären, verkligen kan välja. Det är ju det som är så viktigt för de små livsmedelsföretagen som finns runt om i Sverige. Det handlar om att man köper svenskt och att man vet att det som man köper har svenskt ursprung. Varför är ni emot obligatorisk ursprungsmärkning?

Anf. 104 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Med risk för att halka ifrån vårt eget utskottsområde skrev jag RUT och ROT och konstaterade att det är oerhört småföretagarvänligt och oerhört landsbygdsvänligt.

ROT-avdraget – det handlar om små företag på landsbygden som kan renovera och bygga om de hus som stått tomma i 15 år, det som gamla mormor hade som bostad och som man nu vill flytta in och bo i.

RUT-avdraget – vi kan kalla det för hushållsnära tjänster. Det handlar om anställningar, möjligheter att bygga upp en helt annan struktur på landsbygden för dem som redan är mångsysslare i den bransch som landsbygdens folk alltid har fått vara i, nämligen mångsysslarbranschen. ”Allemansrack” kallas det hemma i Småland. Där kan du göra det mesta, och du kan göra det på ett bra sätt.

Här har regeringen de senaste dagarna, i fredags, gjort en mycket god satsning också riktad till landsbygden. Den är dock till för hela Sverige. Den är precis lika utsmetad som den arbetsgivaravgift som är lika viktig oavsett var i Sverige vi befinner oss.

När det gäller frivillig märkning och obligatorisk märkning tror jag att Ann-Kristine Johansson svarade på frågan själv. De företag som vill vara tydliga med varifrån deras råvaror kommer gör en märkning om detta.

Jag var själv på julmarknad i lördags och konstaterade att det inte fanns en enda producent som inte hade uppgett geografisk adress, telefonnummer och alltihop för att man skulle se varifrån det kom.

När det gäller de större producenterna kommer de också, utifrån det här, att själva vilja gå in i det här systemet – det är jag övertygad om – utan att vi behöver lagstifta in dem.

Anf. 105 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Irene! Jag tyckte väldigt mycket om ditt anförande. Det var väldigt mycket substans, och det var kraftfullt.

Vad jag reagerade lite på var det här med djurskyddet. Vi har diskuterat det förut, men det känns fortfarande som att det är väldigt mycket som hänger i luften när det gäller det.

Nu kommer en förändring att genomföras vid årsskiftet, enligt de beslut som har tagits här i riksdagen, och du hänvisade mycket riktigt till att det är viktigt med likvärdiga och tydliga regler.

Jag tycker att det har funnits och finns likvärdiga och tydliga regler, för djurskyddslagen är ganska tydlig, och den är gemensam för all djurhållning. Det är egentligen efterlevnaden av den som har brustit på vissa ställen, har jag förstått.

Men samtidigt är risken stor, med det som nu händer när djurskyddet förs över till länsstyrelserna, att vi får en minskad tillsyn av vissa djurslag. Det finns också en risk att en del av de här djurskyddsinspektörerna hamnar mellan stolarna.

Vissa som har gjort ett väldigt bra jobb känner sig överkörda utifrån det här beslutet och tycker att man inte har tagit deras gedigna arbete på allvar.

Det känns också som att man har en väldigt dålig koll på hur mycket resurser som egentligen kommer att gå till djurskyddet, tycker jag.

Vi var ju på Jordbruksverket där vi fick en föredragning. Man säger att det kommer att satsas mycket på övergången. Det kommer att gå bra och så vidare. Det kan jag tänka mig. Men jag tänker på effekterna, för det är ändå djuren som det handlar om i detta fall och även djurägarna, naturligtvis.

Anf. 106 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Ja, djuren kan inte tala för sig. Det är det som är förvaltarskapet. Det är vi som får tala för dem – och djurägarna. De som jag har varit i kontakt med har konstaterat att de är glada över den förändring vi nu gör, oavsett om de kommer från, precis som Tina Ehn sade, en kommun där det här har skötts exemplariskt eller om de kommer från grannkommunen där det inte alls har varit lika exemplariskt skött.

Det är, precis som Tina Ehn säger, tolkningarna av regelverket som har varit väldigt diskrepanta beroende på var man befinner sig.

Då kan någon säga att det är samma personer som ska jobba inom detta. Ja, det är det till viss del, för det kommer naturligtvis att vara verksamhetsövergångar. Men länsstyrelserna kommer att kunna kraftsamla och skapa bättre spetskompetenser på det här området. Och de kommer tillsammans med Jordbruksverket att lättare kunna sätta upp ribbor för hur man tolkar, hur man får den praktiska tillsynen att fungera på ett bra sätt.

Man har också möjligheten att inte sätta alla tjänstemän i det centrala kansliet i respektive residensstad utan där det är mest lämpligt utifrån hur strukturen med djurbesättningar ser ut. Så jag tror att det här blir en mycket bra och väl genomförd reform när den har satts i sjön vid årsskiftet.

Anf. 107 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag var i Trelleborg på en djurskyddsdebatt för någon vecka sedan. Det var en heldag faktiskt. Jag träffade en del av de inspektörer som jobbar i de områdena. Där var man inte enig i den här frågan. Det är så det ser ut i landet. Men jag tyckte ändå att man insåg att det här kommer att innebära oerhört mycket längre resor för dem som ska ha de här jättedistrikten. Man får mindre lokalkännedom och inte lika stor koll på ett närområde när man skickas kors och tvärs.

Vi får följa den här frågan. Jag antar att den kommer att diskuteras mer och att vi får något slags avstämning av hur det fungerar.

Jag skulle vilja instämma i det som Ann-Kristine har sagt här om ursprungsmärkningen och den diskussionen. Jag tycker inte att man över huvud taget kan prata om handelsstörningar eller krångligheter när det handlar om trygghet och livsmedelssäkerhet som ligger på vårt utskott.

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Vi har det exempel som dök upp nu med det irländska fläskköttet. Det är ganska talande. Det är otroligt viktigt att konsumenterna har möjlighet att lätt läsa av vad det är de köper. Det tror jag att alla företrädare här i riksdagen anser.

Därför är frågan om ursprungsmärkning inte uttraderad. Den måste få leva vidare. Vi måste lösa den så att det blir lätt för både producenter och konsumenter. Kostnaderna ska inte hamna hos den enskilda producenten heller på det sätt som de nu verkar förskjutas.

Anf. 108 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är snudd på att jag håller med Tina. När det gäller ursprungsmärkningen behöver vi hitta strukturerna. Vi behöver hitta dem gemensamt på en övergripande internationell nivå, i första hand i EU-sammanhanget. De behöver vara konstruerade på ett sådant sätt – det är det vi kommer att börja behandla i utskottet i morgon – att de är möjliga att följa för dem som inte redan gör det. Det handlar om marknadsföring. En företagare väljer att marknadsföra sina produkter med en tydlig märkning och ursprungsbeskrivning.

Jag tror inte att den frågan kommer att vålla så stora diskussioner. Jag tror dock inte att vi i dag skulle vinna framgång genom att tvärt lagstifta. Det handlar om att hitta strukturer som redan är på väg att arbetas fram.

När det gäller djurskyddskontrollen är det precis som Tina Ehn säger. Vi kommer att få följa frågan, och jag tror att vi alla kommer att bli nöjda när den första utvärderingen kommer efter något år.

Anf. 109 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Jag hade tänkt att koncentrera mig på uppföljningsgruppens arbete. Men först måste jag kommentera en del saker som har sagts här i dag under debatten.

En del av högerpartiernas företrädare har uttalat sin förvåning över att vi inte har kommit med ett samlat budgetförslag från oppositionen eller att vi inte håller sams där. Jag kan påminna om att den samlade högerkoalitionen inte hade något gemensamt budgetförslag förrän efter valet 2006. Innan dess hade man olika budgetar varenda gång med olika förslag. Man gick till val på sänkning av bensinskatten och på höjning av bensinskatten – både det ena och det andra.

Det är viktigt att komma ihåg. Under den tiden när ni inte hade ett enda gemensamt budgetförslag hade vi tolv gemensamma budgetförslag med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Och vi tog Sverige ur krisen. Vi samlade i ladorna så att ekonomin var väl uppe i nivå när ni tog över den här mandatperioden.

Ola Sundell säger att man har lyckats bygga upp ekonomin på två och ett halvt år med den här högerregeringen och samlat i ladorna. Inte ens den blåaste moderat tror att det skulle vara på det viset.

Det är ett tolvårigt socialdemokratiskt styre som har bäddat för den goda ekonomi som Sverige har. Vi tog Sverige ur krisen efter en borgerlig kollaps vad gäller ekonomin.

Jag ska återgå till uppföljningsgruppen. Sedan många år pågår ett utvecklingsarbete av ekonomisk styrning inom riksdagen och inom Regeringskansliet. Som ett led i detta arbete har miljö- och jordbruksutskottet

från och med 2005 årligen följt upp och analyserat regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen.

Inom det livsmedelspolitiska området har riksdagen under de senaste budgetberedningarna gett en tydlig återkoppling till regeringen angående hur redovisning och bedömning av uppnådda resultat bör utvecklas när det gäller både det faktiska innehållet och strukturen för redovisningen. Den senaste uppföljningen visar på en skrämmande nonchalans från regeringens sida. Det är ett beteende som undergräver riksdagens möjligheter att följa upp och utvärdera regeringens arbete.

På påpekanden som riksdagen tidigare gjort när det gäller utformning av resultatredovisning inom fisket har regeringen framfört att den avsåg att återkomma till riksdagen i årets budgetproposition. Man skulle då klargöra de frågor som togs upp i förra årets resultatuppföljning.

Uppföljningsgruppen kan dock konstatera att av detta återfinns inget i propositionen. Det är en total nonchalans från regeringens sida.

Uppföljningsgruppen konstaterar att tidigare resultatindikatorer inte är redovisade i årets budgetproposition. Som förklaring anges att riksdagen lämnat synpunkter på indikatorerna, varför regeringen har för avsikt att se över dem. När de ska ses över vet ingen. Att de som fanns togs bort innan de nya tillkommit kan endast bero på att regeringen vill försvåra uppföljningen.

Sötvattenfiske och framtidsnäringarna vattenbruk och fisketurism omfattas över huvud taget inte av resultatredovisningen. Det är tre områden som har stor betydelse för en levande landsbygd.

I de fall man redovisar något område har man en tendens att redovisa insatta medels åtgång i stället för vilka resultat som har uppnåtts. Det borde vara viktigare för regeringen att konstatera vilka resultat som nåddes med de insatta medlen än att konstatera att pengarna har gått åt och vara nöjd med det.

Fru talman! Att man i avsaknad av indikatorer och andra målformuleringar ska stimulera till att skapa sådana för att få en effektiv och resultatutvecklad budgethantering borde vara självklart för var och en. I stället föreslår regeringen att man upphäver målen för politikområdena. Som anförs i propositionen ska regeringens mål för utgiftsområdet i fortsättningen uttryckas i en gemensam vision: Bruka utan att förbruka.

Visionen har delats in i tre strategiska inriktningsmål som kommer att utgöra strukturer för regeringens redovisning och uppföljning: Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald, är en del. De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion, är den andra. De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik, är den tredje.

Hur ska visionen för utgiftsområdet och de tre inriktningsmålen som har tagits fram av regeringen kunna följas upp och utvärderas? Det framgår inte heller vilka indikatorer som ska användas för att mäta och redovisa till exempel öppenhet, mångfald, omtanke och ansvarstagande. Det är av största vikt att frågan ställs hur utskottet även fortsättningsvis ska kunna fullfölja sitt uppdrag enligt riksdagsordningen och riksdagens riktlinjer.

Fru talman! Att det är viktigt med indikatorer och mål är lätt att förstå. Som exempel kan nämnas några inom fisket där det oftast finns mål-

sättningar antagna inom EU: Fisket ska bedrivas utifrån en ekologisk helhetssyn och utifrån forskarnas rådgivning. Enligt regeringens vision blir det: Bruka utan att förbruka. Ändå överfiskas 80 procent av EU:s fiskbestånd år efter år.

Det påstås från den här talarstolen att vi är på rätt väg med fiskepolitiken. Det hade varit rimligt att man i propositionen fått reda på vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att hamna på en politik inom fisket som leder till bruka utan att förbruka.

Ett annat exempel: Under 2007 överskreds inga fiskekvoter. Ändå ska det satsas mer på ökad kontroll. Frågan är varför. Vi håller oss ju inom givna ramar – eller? Tror vi på ett svartfiske i den svenska yrkeskåren som spräcker kvottaken?

Ett område där vi satsar miljon efter miljon är skrotning av fartyg. Frågan är om vi skrotar rätt fartyg. Vi vill stimulera det kustnära fisket. Ändå är det detta som hela tiden drabbas av de största neddragningarna.

Ska riksdagen, oavsett vilka som sitter i regeringsställning, kunna följa upp resultatet av besluten måste det finnas indikatorer och mätbara mål. Det måste också finnas en ambition från regeringen att redovisa resultat i budgetpropositionen och i skrivelser.

(Applåder)

Anf. 110 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Jag vill kort säga några ord om det som avhandlas under rubriken Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Jag hälsar med tillfredsställelse betänkandets inriktning mot förebyggande djurhälsokontroll och djursjukdatasystem med syftet att förebygga spridning av smittsamma djursjukdomar till både djur och människor och främja forskning och utveckling inom djurskyddsområdet.

Det område som berörs är mycket stort. Det inrymmer många delområden och är angeläget för många av oss, alltifrån enskilda som värnar om sina husdjur och upprörs över att herrelösa djur far illa, till dem som oroas över att många av jordens hotade djurarter nu är föremål för smuggling och illegal handel och den spridning av nya sjukdomar som förs till oss via djur, vilket kan exemplifieras med fågelinfluensan.

Varje år smugglas exotiska djur in i Sverige. Djuren göms ofta på sätt som innebär oerhörda lidanden för dem själva. Många djur dör redan under transporten. De som överlever är i behov av akut vård. Många hör till utrotningshotade arter som därmed blir ännu mer sårbara.

I Sverige dumpas också varje år ett mycket stort antal katter, kaniner, burfåglar, ödlor, sköldpaddor etcetera av sina ägare. De allra flesta av dessa dumpade och herrelösa sällskapsdjur går en långsam och plågsam död till mötes.

I allt högre takt utrotas vilda djur världen över. Sverige har undertecknat flera EU-direktiv och internationella konventioner som berör handel med hotade arter och skydd av vilda arter och deras miljöer. Det finns också regelverk som beskriver hur olika djurslag ska tas om hand i fångenskap. När brott sker mot regelverken eller när djur i övrigt far illa ska egentligen berörda myndigheter ingripa och ta djuren i beslag. Dessa

djur måste sedan ges individuell professionell skötsel och eventuellt få vård av veterinär.

Många tillslag mot smugglare och illegala djurhandlare utförs inte på grund av brist på förvaringsplatser och kunnig personal. I praktiken är det ibland oklart var ansvaret ligger och vem som ska utöva vården. Det finns därför ett stort behov av utbildning av myndighetsutövare liksom en central stödfunktion för polis, tull, räddningstjänst och allmänhet. Från samtliga kommer dagligen samtal om skadade djur som behöver professionell vård.

Men problemen ska inte bara lösas när de väl uppstår. Genom att samordna kunskaper, forskning och hjälpinsatser kan man arbeta förebyggande. Därmed besparas djuren lidande, och hjälpinsatserna blir effektivare.

I ljuset av detta är ändamålet i propositionen att bland annat finansiera djurskyddsfrämjande åtgärder, forskning och utveckling synnerligen angeläget. Av det som sagts framgår att detta komplexa område med förebyggande djurskydd och bekämpning av smittspridning kräver särskilda åtgärder. I en flerpardimotion har några av oss riksdagsledamöter motionerat om att staten ska ge stöd åt en organisation som kan åta sig detta viktiga arbete. Den organisationen har just bildats och benämns Animal Welfare Center. Den är kopplad till Universeum i Göteborg och till forskarsamhället med bland annat veterinärer, biologer och läkare som stödpersoner. Det finns också en plan, och det finns verksamhet som är knuten till andra delar av landet. Jag ska dock inte redogöra för detta här och nu.

Däremot kan jag säga att om detta får stöd och kommer till stånd innebär det ett kunskapslyft för djurhälsovården i Sverige. Därför anser motionärerna och jag själv att just Animal Welfare Center är lämpat att göra de konkreta åtgärder som måste till för att förebygga spridning av de smittsamma djursjukdomarna och pröva nya metoder för djurskydd och god djurhållning. Vi ser därför fram emot att centret får en synlig roll inom djurhälsovården.

Anf. 111 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! I årets budgetproposition fortsätter regeringen sitt arbete med att stärka konkurrenskraften i svenskt jordbruk och att uppmuntra företagare på landsbygden.

Regeringen satsar också på långsiktiga spelregler, minskad byråkrati, yrkesutbildade personer, utbyggd infrastruktur och bättre ekonomiska förutsättningar att anställa medarbetare.

Företagen inom de areella näringarna har en stor utmaning vad gäller miljön och klimatet. Vi anser att nyttjandet av resurserna ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt och med höga etiska krav.

Skogens betydelse för vårt land, ekonomiskt såväl som ekologiskt, kan inte nog betonas. Om världens skogar sköttes som de svenska skulle detta på sikt ha en positiv effekt på den globala kolbalansen. Det visar nya beräkningar som bland annat gjorts med utgångspunkt i officiell statistik från FAO och IPCC. Att exportera svenskt skogsbruk är med andra ord klimatsmart.

Prot. 2008/09:44
8 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Fru talman! Vi har i vårt land stora möjligheter att ta fram hälsosamma livsmedel, tack vare vårt klimat, våra goda jordar och vårt rena vatten, men också tack vare vår stränga djurskyddslagstiftning, vilket vi har fått ta del av i tidigare inlägg. Detta ska vi värdesätta, ta vara på och marknadsföra.

Näringsen har länge efterfrågat en enhetlig strategi för livsmedelssektorn. Därför sjösattes förra året en livsmedelsstrategi för hela Sverige på 31 miljoner kronor. Denna satsning får nu en förstärkning i årets budget med 15 miljoner kronor. Pengarna fördelas på exportfrämjande åtgärder, innovation, logistiklösningar och också på mat med mervärden, som småskaligt, närodlat och ekologiskt.

Att djurskyddskontrollen nu överförs till länsstyrelsen och likställs välkomnas av Folkpartiet. Vi måste vara nogga med att säkerställa ett gott djurskydd och en tillfredsställande kontroll. Den tidigare undermåliga kontrollen som fanns i vissa kommuner kan inte accepteras.

Regeringen inför dessutom ett djurförbudsregister och ett djurskyddskontrollregister samt satsar extra på bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar som salmonella och blåtunga.

Vad gäller tidelag som har diskuterats alldeles speciellt den senaste tiden kommer regeringen att återkomma. Lagstiftningen på området måste vara kristallklar. Min förhoppning är också att Sverige i samband med ordförandeskapet i EU ska få möjlighet att flytta fram djurskyddspositionerna ytterligare.

Fru talman! Den helt nyligen antagna hälsokontrollen, som vi också har fått synpunkter på här i dag, gav ett positivt resultat. Det var extra glädjande med tanke på de protektionistiska tongångar som kunde höras från EU:s medlemsländer några veckor före beslutet. Vi var några representanter från utskottet som tog del av dessa synpunkter.

En eloge till jordbruksministern för ett bra genomfört arbete! Det visar än en gång hur viktigt det är att finnas med i förhandlingar, att ta vara på varje tillfälle till dialog och att alltid ha goda argument.

Herr talman! Oppositionens budgetalternativ visar på en spretig bild från vänsterkartellen. Socialdemokraternas budgetförslag uppfattar jag som ett stöd för alliansens jordbrukspolitik, medan Vänsterpartiet och Miljöpartiet, inte helt oväntat, bjuder på ett antal olika förslag och varianter. Vänsterpartiet ökar med 97 miljoner, Miljöpartiet med 370 miljoner.

Slutligen, herr talman, vill jag ta tillfället i akt och framföra min glädje över att regeringen i två viktiga dokument, *Afrikaskrivelsen* och *Sveriges politik för global utveckling*, lyft fram att utvecklingen inom jordbruket är av central betydelse för fattigdomsbekämpningen. Ett lands utveckling går via jordbruket. Ökade satsningar på jordbruk behövs därför framför allt i Afrika. Dessa tankar förs också fram i forskningspropositionen. Det krävs att WTO-förhandlingarna, precis som Erik A Eriksson var inne på, avslutas på ett för de fattiga utvecklingsländerna hedervärt sätt. Detta är en gemensam angelägenhet att arbeta för.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet.

Nu får hela kammaren luta sig tillbaka och lyssna på Sven Gunnar Perssons sista anförande i denna kammare. Jag vill med detta också tacka Sven Gunnar för en god arbetsgemenskap i utskottet. Tack!

Anf. 112 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har också utgjort styrgrupp för att ta fram en forskningsöversikt. *Fiskpopulationer i svenska vatten – Hur påverkas de av fiske, övergödning och miljögifter?* Därmed tror jag att vi befäster tätt positionen när det gäller kvalitetsarbetet bland riksdagens utskott. Det är i och för sig min enkla, amatörmässiga bedömning.

Det är Helene Limén från utvärderings- och forskningsfunktionen på RUT och Lisa Almesjö från systemekologiska institutionen vid Stockholms universitet som står för rapporten. Det är ett oerhört bra underlag för den fortsatta debatten vad gäller fisket och fiskens livsmiljö.

Det är en matnyttig publikation där många viktiga frågor benas ut. Jag tycker att utredarna är riktiga fenor på sitt ämnesområde. De har ”abborrat” djupt i frågorna. Men nu ”gälar” det för oss att ta till vara all den kunskapen och omsätta den i riktigt bra politik.

Man pekar särskilt på att den viktigaste faktorn som påverkar situationen för fiskpopulationerna i Sveriges sjöar och havsområden är fisket. Man lyfter också fram andra omvärldsfaktorer som övergödningen, kemikalier och giftiga ämnen. Rapporten rekommenderas verkligen till läsning och arbete framöver när ni ska behandla de här frågorna.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens arbete med regeringens resultatredovisning på livsmedelsområdet har lyfts fram av flera talare. Det är en enhällig rapport som är ganska skarp och tydlig. Jag ska inte gå in särskilt mycket mer på den. Det behövs inte. Tiden har gått. Jag har förstått att departementet har uppfattat signalen. Man har också sagt att man vill ta upp en dialog med utskottet om målformuleringar och också om de påpekanden som vi gör om de brister som finns i resultatredovisningen och de svårigheter som finns när det gäller att faktiskt följa upp de insatser som görs. Det är oerhört viktigt att vi inte år efter år bara vidtar åtgärder och tillför pengar utan också orkar stanna upp, granska och följa upp de åtgärder som vidtas.

Under den senaste mandatperioden har jag haft förmånen att ha en medarbetare i utskottet, min ersättare Irene Oskarsson, som har haft hand om jordbrukspolitiken. Jag vill ändå, eftersom jag jobbade med jordbrukspolitiken rätt mycket under förra mandatperioden, tacka alla de som har varit meddebattörer och medarbetare inom jordbruksfrågorna. Det är ett oerhört viktigt politikområde, som är underskattat. Mat, fullvärdiga och högkvalitativa livsmedel, är en grund för våra liv.

Naturligtvis vill jag även tacka utskottsmedarbetarna på det här området och ledamöterna som jag har tampats med i arbetsgrupper och utredningar.

Nu vill jag också, eftersom det är mitt allra sista anförande, ta tillfället i akt – det var otroligt trevligt att se talmannen och kammarsekretären på plats – och tacka för de här sex åren, det fantastiskt högkompetenta arbete som talmannen, medarbetarna och tjänstemännen, alltifrån all servicepersonal till stenografer och alla som är inblandade, för det otroligt fina arbete som ni gör och för den fina servicekänsla som ni möter oss ledamöter med. Stort tack för de här åren! Det har varit oerhört berikande för mig. Det är många varma och goa minnen som jag bär med mig in i framtiden. Tack så mycket!

(Applåder)

Prot. 2008/09:44
8 december

*Jord- och skogsbruk,
fiske med anslutande
näringar m.m.*

Anf. 113 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Så roligt att få ta en sista repliksväng med Sven Gunnar. Nej, jag ska bara tacka dig så hemskt mycket från alla på oppositionssidan. Du och jag har ju umgåtts ganska länge i utskottet. Vi har debatterat med varandra. Vi har diskuterat med varandra. Vi har rest tillsammans. Det har alltid varit så himla spännande att vara tillsammans med dig. Jag kommer att sakna dig otroligt mycket. Men jag vet också, som flera har sagt, att dina folkhögskoleelever kommer att få det fantastiskt bra när du ska styra skolan. Tack så hemskt mycket för de här åren!

Sedan vill jag önska alla en god jul och gott nytt år!

Anf. 114 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Tack så mycket Ann-Kristine! Jag vill naturligtvis också önska allihop, inklusive personalen här i kammaren, en riktigt god jul och ett fint nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

7 § Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU7
Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen (prop. 2008/09:58).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

8 § Immunitet och privilegier för Organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete (Occar)

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU4
Immunitet och privilegier för Organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete (Occar) (prop. 2008/09:59).

Anf. 115 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Jag vill också önska Sven Gunnar lycka till i hans nya jobb som folkhögskolerektor. Jag har också jobbat ihop med Sven Gunnar i utskottet några år.

Vi ska här debattera försvarsutskottets betänkande om gemensamt försvarsmaterielsamarbete. Det är viktigt att vi bygger ett samarbete när det gäller försvarsmaterielfrågorna. Det är en arbetskraftsintensiv industri som är viktig för Sverige. Den är viktig för Sverige i fråga om forskning och utveckling på området, och den för med sig en massa sidoeffekter som är bra för utvecklingen i vårt land.

Samarbetet handlar om kommunikation, signaler och radio. Det finns tio–tolv olika områden till där vi i framtiden kommer att ha ett utvecklat samarbete, trots att vi inte är medlemmar i organisationen. Vad jag saknar här och skulle vilja ha svar på av Isabella Jernbeck gäller att vi behöver fatta beslut om vi ska vara medlemmar i organisationen eller inte. Om vi blir medlemmar i organisationen behöver vi inte fatta enskilda beslut om olika projekt i kammaren. Då kan vi jobba mer framsynt och framåtriktat.

Vi i utskottet har väntat på att få en proposition om försvarsmaterielstrategin för framtiden. Det är en proposition som vi verkligen ser fram emot att få. Den har inte annonserats än, men jag hoppas att jag kan få reda på av Isabella när propositionen kommer. Försvarsindustrin väntar på att få se riktlinjerna och med vilken långsiktighet man kan jobba med utvecklingen av produkterna.

Jag har två frågor. Tänker vi bli medlemmar i organisationen så att vi rent politiskt kan jobba långsiktigt? Kan vi vänta oss en proposition som diskuterar försvarsmaterielstrategin inför framtiden så att vi också där kan jobba långsiktigt?

Anf. 116 ISABELLA JERNBECK (m):

Herr talman! Ärendet i dag gäller propositionen *Immunitet och privilegier för Organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete (Occar)*. Riksdagen föreslås godkänna att Occar används som projektledande organisation vid ett försvarsmaterielprojekt om en mjukvarudefinierad radio som heter Essor. Härtill kommer att riksdagen anta förslag om vissa ändringar i lagen om immunitet och privilegier.

Detta är ett samarbete inom ramen för Eda, Europeiska försvarsbyrån. Eda självt utför inte projekt utan det är Occar som är projektledare. Occar har som mål att öka samarbetet inom försvarsmaterielsektorn och genom ett sådant samarbete effektivisera och få till stånd kostnadsbesparingar för deltagarländerna. Regeringen och utskottets majoritet anser att sådana samarbeten är av stor vikt. Vad gäller ett eventuellt medlemskap vill jag säga på en gång till Michael Hagberg att jag förväntar mig att regeringen återkommer i frågan. Det är ingenting jag kan svara på direkt i dag. Men jag förväntar mig att regeringen gör det. Jag ser också fördelarna med att slippa behöva komma hit till kammaren hela tiden.

För att samarbetet ska vara möjligt måste vi godkänna att Occar agerar i vårt ställe. Internationella avtalsbestämmelser måste här införlivas med svensk rätt. Sverige som deltagare i forskningsprojekt men icke medlemsland måste för att möjliggöra upphandling inom Essorprojektet förbinda sig att tillämpa gällande regler och arbetsformer inom Occar. Dessa gäller bestämmelser om immunitet och privilegier för Occar, dess personal och företrädare.

Utskottets majoritet delar regeringens bedömning om vikten av att Sverige kan delta i utvecklingen av europeiskt försvarsmaterielsamarbete tillsammans med de andra centrala aktörerna som är just Eda och Occar. Majoriteten godkänner därmed överenskommelsen och förordar den lagändring som krävs för att Sverige ska kunna använda Occar som projektledande organisation vid genomförande av Essorprogrammet.

Herr talman! Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Immunitet och privilegier för Organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete (Occar)

Anf. 117 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Tack för redogörelsen av ärendet. Jag fick också ett svar på att vi i framtiden möjligen kommer att ansöka om medlemskap i organisationen. Det tycker jag är bra, och vi ställer oss bakom propositionen.

Men jag väntar också på svar på frågan om försvarsmaterielstrategin. Jag frågade nyss i talarstolen om det kommer en proposition. Jag vet att man jobbar på en proposition, men när kommer den?

Anf. 118 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Regeringen och departementet har sagt att inriktningspropositionen ska komma först. I och med den kommer också frågan om en försvarsmaterielstrategi att tas upp. Det är det svar jag kan ge.

Anf. 119 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Herr talman! Inriktningspropositionen skulle vi ha behandlat under hösten. Vi har förhoppningar om att få behandla den under våren. Om propositionen om försvarsmaterielstrategin kommer efter inriktningspropositionen är det lite sent. Jag tycker att Isabella ska slå en signal till departementet och försöka gasa på lite. Man förväntar sig från industrins sida ungefär 100 000 arbetstillfällen. De kan säkert utvecklas och bli fler i framtiden. Det är en högteknologibransch som vill ha långsiktiga villkor att jobba efter. Ge den signalen till departementet att man förväntar sig ett förslag till en försvarsmaterielstrategi så att det går att jobba hand i hand med frågorna för framtiden.

Anf. 120 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att inriktningspropositionen och försvarsmaterielstrategin ska komma hand i hand. Det är vad jag tänker säga. Jag tror att vi har samma åsikt.

(MICHAEL HAGBERG (s): Det känns tryggt.)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

9 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Skrivelse
2008/09:89 2008 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1991:572)
om särskild utlänningskontroll

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna skrivelse skulle förlängas till *fredagen den 16 januari 2009*.

Skatteutskottets betänkanden
2008/09:SkU11 Beskattning av vinster på utländska premieobligationer
och utländska lotterivinster, höjd beloppsgräns för avdrag för resor
och höjt schablonavdrag vid upplåtelse av den egna bostaden
2008/09:SkU12 Sänkt skatt på förvärvsinkomster
2008/09:SkU13 Sänkt skatt för pensionärer
2008/09:SkU14 Några beskattnings- och kontrollfrågor vid införsel av
vissa punktskattepliktiga varor för privat bruk
2008/09:SkU15 Nya bestämmelser om skatte- och tullfrihet för resande
från tredje land m.m.
2008/09:SkU17 Undvikande av internationell dubbelbeskattning
2008/09:SkU18 F-skatt åt fler
2008/09:SkU19 Sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder för
företag

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 5 december

2008/09:191 Missförhållanden inom travsporten

av *Helena Leander* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:192 Statliga medel till kvinnojourerna

av *Marianne Berg* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:193 Budgetresurser för polisen i Skåne

av *Leif Jakobsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:194 Åtgärder beträffande polisens nykterhetskontroller

av *Sven-Erik Österberg* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:195 Regler för energianvändning

av *Alf Eriksson* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:196 Återvunnen energi

av *Alf Eriksson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:197 Långsiktig energipolitik

av *Alf Eriksson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 8 december

2008/09:198 ROT-avdraget samt allmännyttan och andra byggnader än privatägda

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna 2008/09:191–197 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 december.

Interpellationerna 2008/09:198 och 199 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 december.

11 § Kammaren åtskildes kl. 17.16.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 42 (delvis),
av talmannen därefter till och med 6 § anf. 91 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med anf. 111 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
5 § Allmän miljö- och naturvård	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU1	3
Anf. 1 ANDERS YGEMAN (s)	3
Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	7
Anf. 3 TINA EHN (mp)	9
Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m)	12
Anf. 5 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	15
Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	16
Anf. 7 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	16
Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	17
Anf. 9 ANDERS YGEMAN (s) replik	18
Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	18
Anf. 11 ANDERS YGEMAN (s) replik	19
Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	19
Anf. 13 TINA EHN (mp) replik	20
Anf. 14 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	20
Anf. 15 TINA EHN (mp) replik	21
Anf. 16 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	21
Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c).....	22
Anf. 18 ANDERS YGEMAN (s) replik	25
Anf. 19 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	26
Anf. 20 ANDERS YGEMAN (s) replik	27
Anf. 21 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	27
Anf. 22 TINA EHN (mp) replik	28
Anf. 23 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	28
Anf. 24 TINA EHN (mp) replik	29
Anf. 25 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	29
Anf. 26 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	30
Anf. 27 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	30
Anf. 28 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	31
Anf. 29 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	31
Anf. 30 ANITA BRODÉN (fp)	32
Anf. 31 ANDERS YGEMAN (s) replik	34
Anf. 32 ANITA BRODÉN (fp) replik	35
Anf. 33 ANDERS YGEMAN (s) replik	35
Anf. 34 ANITA BRODÉN (fp) replik	35
Anf. 35 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	36
Anf. 36 ANDERS YGEMAN (s) replik	38
Anf. 37 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	38
Anf. 38 TINA EHN (mp) replik	38
Anf. 39 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	39
Anf. 40 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	39

Anf. 41 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	39
Anf. 42 JAN-OLOF LARSSON (s)	40
Anf. 43 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	41
Anf. 44 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	42
Anf. 45 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	42
Anf. 46 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	42
Anf. 47 EVA SELIN LINDGREN (c)	42
Anf. 48 TINA EHN (mp) replik	44
Anf. 49 EVA SELIN LINDGREN (c) replik	44
Anf. 50 TINA EHN (mp) replik	44
Anf. 51 EVA SELIN LINDGREN (c) replik	45
Anf. 52 LARS TYSKLIND (fp).....	45
Anf. 53 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	47
Anf. 54 LARS TYSKLIND (fp) replik	47
Anf. 55 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	48
Anf. 56 LARS TYSKLIND (fp) replik	48
Anf. 57 JACOB JOHNSON (v)	48
Anf. 58 LARS TYSKLIND (fp) replik	49
Anf. 59 JACOB JOHNSON (v) replik	50
Anf. 60 LARS TYSKLIND (fp) replik	50
Anf. 61 JACOB JOHNSON (v) replik	50
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	50
6 § Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar m.m.....	50
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU2	50
Anf. 62 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	50
Anf. 63 JACOB JOHNSON (v)	53
Anf. 64 TINA EHN (mp)	56
Anf. 65 OLA SUNDELL (m)	59
Anf. 66 JACOB JOHNSON (v) replik	61
Anf. 67 OLA SUNDELL (m) replik	62
Anf. 68 JACOB JOHNSON (v) replik	62
Anf. 69 OLA SUNDELL (m) replik	63
Anf. 70 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	63
Anf. 71 OLA SUNDELL (m) replik	64
Anf. 72 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	64
Anf. 73 OLA SUNDELL (m) replik	64
Anf. 74 TINA EHN (mp) replik	65
Anf. 75 OLA SUNDELL (m) replik	65
Anf. 76 TINA EHN (mp) replik	66
Anf. 77 OLA SUNDELL (m) replik	66
Anf. 78 ERIK A ERIKSSON (c).....	66
Anf. 79 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	71
Anf. 80 ERIK A ERIKSSON (c) replik	71
Anf. 81 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	72
Anf. 82 ERIK A ERIKSSON (c) replik	72
Anf. 83 JACOB JOHNSON (v) replik	73
Anf. 84 ERIK A ERIKSSON (c) replik	73
Anf. 85 JACOB JOHNSON (v) replik	74
Anf. 86 ERIK A ERIKSSON (c) replik	74

Anf. 87 TINA EHN (mp) replik	75
Anf. 88 ERIK A ERIKSSON (c) replik.....	75
Anf. 89 TINA EHN (mp) replik	76
Anf. 90 ERIK A ERIKSSON (c) replik.....	77
Anf. 91 LARS TYSKLIND (fp).....	77
Anf. 92 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	80
Anf. 93 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	81
Anf. 94 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	81
Anf. 95 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	81
Anf. 96 TINA EHN (mp) replik	82
Anf. 97 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	82
Anf. 98 TINA EHN (mp) replik	83
Anf. 99 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	83
Anf. 100 IRENE OSKARSSON (kd).....	83
Anf. 101 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	86
Anf. 102 IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	87
Anf. 103 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	87
Anf. 104 IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	88
Anf. 105 TINA EHN (mp) replik	88
Anf. 106 IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	89
Anf. 107 TINA EHN (mp) replik	89
Anf. 108 IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	90
Anf. 109 JAN-OLOF LARSSON (s).....	90
Anf. 110 EVA SELIN LINDGREN (c).....	92
Anf. 111 ANITA BRODÉN (fp)	93
Anf. 112 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	95
Anf. 113 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	96
Anf. 114 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	96
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	96
7 § Befogenhet att beslagta fisk och annan egendom enligt fiskelagen	96
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU7	96
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	96
8 § Immunitet och privilegier för Organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete (Occar).....	96
Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU4	96
Anf. 115 MICHAEL HAGBERG (s)	96
Anf. 116 ISABELLA JERNBECK (m).....	97
Anf. 117 MICHAEL HAGBERG (s) replik	98
Anf. 118 ISABELLA JERNBECK (m) replik	98
Anf. 119 MICHAEL HAGBERG (s) replik	98
Anf. 120 ISABELLA JERNBECK (m) replik	98
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	98
9 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid.....	98
10 § Anmälan om interpellationer.....	99
11 § Kammaren åtskildes kl. 17.16.....	100

Prot. 2008/09:44
8 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2009